

P. 1965

ROCZNIK
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

W KRAKOWIE.

Rok 1897/8.

W KRAKOWIE.

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.

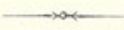
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.

1898.

ROCZNIK
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

W KRAKOWIE.

Rok 1897/8.

W KRAKOWIE.

NAKŁADEM AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI.

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI SPÓŁKI WYDAWNICZEJ POLSKIEJ.

1898.

ROK CZYLI

AKADEMII UMIEJŚCZONOŚCI

W KRAKOWIE

Rok 1898

Kraków, 1898. — Drukarnia Uniw. Jagiell. pod zarządem J. Filipowskiego.

TREŚĆ.

	Strona
Skład Akademii (w lipcu 1898 r.)	3
Posiedzenie publiczne dnia 14 maja 1898 r.	47
I. Przemówienie Jego Eksc. Zastępcy Protektora Juliana Dunajewskiego.	49
II. Przemówienie Zastępcy Prezesa Dra Fryderyka Zolla.	53
III. Sprawozdanie Sekretarza generalnego z czynności Akademii od maja 1897 do maja 1898 r.	59
Dodatek: Wydawnictwa Akademii od 1 maja 1897 do 30 kwietnia 1898 r.	92
IV. Nagrody i konkursy.	99
Dodatek: Sprawozdanie i wnioski w przedmiocie nagród fundacyi ś. p. Barczewskiego.	105
V. O Mickiewiczu. Odczyt miany na publicznem posiedzeniu przez Stanisława hr. Tarnowskiego.	111
VI. Sprawozdanie ze stanu i użycia funduszków w r. 1897.	143

SKŁAD
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI

WARSZAWA

SKŁAD
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

(W lipcu 1898 r.)

PROTEKTOR

JEGO CESARSKA I KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ

ARCYKSIĄŻĘ AUSTRYI - ESTE

FRANCISZEK FERDYNAND.

ZASTĘPCA PROTEKTORA

Jego Exc. JULIAN Sas DUNAJEWSKI,

Dr. praw, rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i Król. Ap. Mości,
c. k. Minister, K. W. W. orderu św. Szczepana i ces. Leopolda,
Kaw. ord. Żelaznej Korony I klasy, Członek Izby Panów, Poseł
na Sejm krajowy, Obywatel honorowy miasta Krakowa, N. Sącza,
Wieliczki i Brodów etc.

ZARZĄD AKADEMII.

Prezes:

Stanisław hr. Tarnowski, Dr. fil., Komandor orderu Franciszka Józefa z gwiazdą, wł. odznaki „Litteris et artibus“, b. Rektor magn., Prof. p. z. literatury polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dyrektor Seminar. filol. słow. tamże, Członek dożyw. Izby Panów i Poseł na Sejm krajowy, Członek Rady miejskiej w Krakowie, Członek c. k. Rady Szkolnej Krajowej, Członek Komisji egzam. dla kand. na naucz. szkół gimn. i realn.

Kraków, ulica Warszawska 12.

Zastępca Prezesa:

Fryderyk Zoll, Dr. praw, Kawaler ces. austr. orderu Żelaznej Korony III klasy, dożyw. Członek Izby Panów austr. Rady państwa, c. k. Radca dworu, b. Rektor magn., Profesor p. z. prawa rzymskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prezes c. k. Komisji rządowej egzaminacyjnej oddziału politycznego, Wiceprezes jej oddziału historyczno-prawniczego, a Członek jej oddziału sądowego, Delegat c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty przy Wydziale administracyjnym Szkoły handlowej w Krakowie, Poseł na sejm krajowy, Obywatel honorowy miast Podgórze, Myślenic i Zatora.

Kraków, ulica Kolejowa 7.

Sekretarz generalny:

Stanisław Smolka, Dr. fil., Kaw. ord. Żel. Kor. III kl., b. Rektor magn., Profesor p. z. historii polskiej i Dyrektor Seminarium histor. Uniw. Jagiell., Korespondent c. k. Rady archiwalnej w Wiedniu, Członek zagr. węgierskiej Akademii Umiejętności, Czł. honorowy Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, oraz Tow. historycznych w Petersburgu i w Rydze.

Kraków, ulica Krupnicza 9.

Dyrektor Wydziału filologicznego:

Kazimierz Morawski, Dr. fil., Prof. p. z. filologii klasycznej, Dyrektor Seminarium i Proseminarium filologicznego Uniw.

Jagiell., Czł. c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich.

Kraków, ulica Szpitalna 40.

Dyrektor Wydziału histor.-filozoficznego:

Fryderyk Zoll (jak wyżej).

Dyrektor Wydziału matematyczno-przyrod.:

Szczęśny Kreutz, Dr. fil., Prof. p. z. mineralogii i Dyrektor gabinetu mineralogicznego Uniw. Jagiell., Członek krajowej Rady górniczej, Członek c. k. geologicznego Zakładu państw. w Wiedniu, niemieckiego Tow. geologicznego w Berlinie, Czł. c. k. Komisyi egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych, Członek galic. Tow. roln. we Lwowie, b. zwyczaj. Prof. i b. Dziekan Wydziału filozof. Uniw. lwowskiego.

Kraków, ulica Nowa Studencka 5a

Sekretarz Wydziału filologicznego:

Józef Tretiak, Dr. fil., Prof. języka i literatury ruskiej Uniw. Jagiellońskiego.

Kraków, ulica Batorego 25.

Sekretarz Wydziału historyczno-filozoficz.:

Bolesław Ulanowski, Dr. praw i filoz., Prof. p. z. prawa kanonicznego Uniw. Jagiell., Członek c. k. Komisyi rządowej egzaminacyjnej oddziału historyczno-prawniczego.

Kraków, ulica Garnbarska 15

Sekretarz Wydziału matem.-przyrod.:

Józef Rostański, Dr. fil., Prof. p. z. botaniki, Dyrektor Ogrodu botanicznego Uniw. Jagiell., Członek b. Tow. nauk ścisłych w Paryżu, Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Tow. nauk przyr. w Cherbourg, Wiedniu, Berlinie i Medyolanie, Członek c. k. Komisyi egzamin. dla nauczycieli szkół średnich.

Kraków, ulica Garnbarska 14.

Poczet członków zwyczajnych.

A. Czynni.

1. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi:*

Karol Estreicher-Rozbierski, Dr. fil., Kaw. orderu Żelaz. Kor. III. kl., Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 11 maja 1872.

Kraków, gmach Biblioteki Jagiell.

Julian Klaczko, Dr. fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiell., c. k. Radca dworu, Członek Instytutu francuskiego (Académie des Sciences morales et politiques), Of. Legii honorowej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 23 lipca 1872.

Kraków, Rynek główny 32.

Antoni Małecki, Dr. fil., właściciel odznaki „Litteris et artibus“, b. Prof. jez. i liter. polskiej i Rektor magn. Uniwersytetu lwowskiego, Zastępca Kuratora Zakł. nar. im. Ossolińskich we Lwowie, dożywotni Członek Izby Panów, honorowy obywatel miasta Lwowa i Czł. Rady miejskiej lwowskiej, Prezes galicyjskiej Kasy Oszczędności we Lwowie, Dr. obojga praw honoris causa Uniwersytetów Jagiellońskiego i lwowskiego, Czł. honorowy Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, niemniej galic. Tow. pedagogicznego, Tow. historycznego we Lwowie, Tow. liter. im. Adama Mickiewicza i Koła literackiego we Lwowie, b. Prezes Rady wykonawczej Macierzy Polskiej we Lwowie, Członek-korespondent serbskiego Tow. naukowego w Belgradzie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 23 lipca 1872.

Lwów, Zakład Ossolińskich.

Władysław Łuszczkiewicz, em. Profesor c. k. Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie, Dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie, Korespondent c. k. Komisji centralnej konserwatorskiej w Wiedniu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Basztowa 18.

Antoni Petruszewicz, Kustosz lwowskiej kapituły metropolitalnej grecko-katol., Radca i Referent Konsystorza, Egzaminator synodalny, c. k. Konserwator ruskich zabytków, Członek czynny i honorowy cesarsko-rosyjskiego archeologicznego Towarzystwa w Moskwie, honorowy Doktor historii cesarskiego Uniwersytetu św. Włodzimierza w Kijowie, Członek historycznego Tow. Nestora w Kijowie, czynny Członek cesarskiego Towarzystwa historii i starożytności w Odessie, honorowy Członek Akademii Nauk w Bukareszcie, Członek halicko-ruskiej Macierzy we Lwowie, Członek czeskiej Macierzy w Pradze, honorowy Członek Stauropigialnego Instytutu we Lwowie, Członek i Wydziałowy Instytutu ruskiego „Narodowy Dom“ we Lwowie etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Lwów, Kapituła metrop. grecko-katol.

Stanisław Tarnowski (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Warszawska 12.

Władysław Wisłocki, Dr. fil., Kustosz Biblioteki Jagiellońskiej, Członek honorowy Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Czł.-Kores. król. czes. Tow. nauk w Pradze, Czł. wiedeńskiego „Oesterreichischer Verein für Bibliothekswesen“ i Czł. Komisji archiwalnej m. Krakowa. Wybrany Członkiem czynnym dnia 30 października 1880. — (Korespondentem od r. 1878).

Kraków, ulica Podzamecze 12.

Maryan Sokołowski, Dr. fil., Profesor p. z. historii sztuki i Dyrektor gabinetu historii sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Korespondent c. k. Komisji centralnej do badania i utrzymywania pomników sztuki, Członek honorowy Tow. historyków sztuki we Wrocławiu, Członek czynny cesarskiego Towarzystwa archeologicznego w Moskwie, Członek czynny Towarzystwa starożytników w Królewcu, Dyrektor Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 listopada 1884. — (Korespondentem od r. 1880).

Kraków, ulica Garncarska 3.

Kazimierz Morawski (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887. — (Korespondentem od r. 1883).

Kraków, ulica Szpitalna 40.

Władysław Łoziński, Konserwator zabytków sztuki i pomników historycznych, Prezes Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, Wiceprezes Towarzystwa historycznego, Prezes Rady Wykonawczej Macierzy Polskiej, Kawaler orderu ces. Leopolda, Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Lwów, ulica Ossolińskich 3.

Antoni Kalina, Dr. fil., Profesor p. z. filologii słowiańskiej porównawczej Uniwersytetu lwowskiego, odznaczony srebrnym medalem bułgarskim dla sztuk i umiejętności, Członek-korespondent Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Prezes Tow. ludoznawczego, Członek Rady miejskiej król. stoł. miasta Lwowa, Prezes Towarzystwa naucz. szkół wyższych, Prezes Rady nadzorczej Tow. wydawniczego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 2 maja 1895. — (Korespondentem od dnia 15 listopada 1884).

Lwów, ulica Zimorowicza 7.

aa) Członkowie przybrani nadliczbowi:

w myśl § 16 al. 2. Statutu Akademii.

Z wydziału historyczno-filozoficznego. Wybrani 21 listopada 1893.

Wojciech Kętrzyński

Stefan Pawlicki

Stanisław Smolka

Tadeusz Wojciechowski

Wincenty Zakrzewski

} obacz str. 12—13.

b) Zakrajowi:

Watrośław Jagić, Dr. fil., także honoris causa, c. k. Radea Dworu, Prof. p. z. filologii słow. i Dyrektor Seminarium filolog. słow. Uniwersytetu wiedeńskiego, Członek Izby Panów, Kawaler orderów pruskich pour le mérite i Korony, posiadacz austr. węg. odznaki honor. dla nauki i sztuki, rosyjski rzecz. Radea

stanu i Kawaler orderów Stanisława, Włodzimierza i Anny, serbskiego wielkiego krzyża orderu Sawy, Członek czynny Akademii Umiejętności w Wiedniu, Petersburgu, Zagrzebiu, Belgradzie, Monachium i Budapeszcie, Tow. naukowego czeskiego w Pradze, Członek-korespondent Akademii Umiejętności w Berlinie, honorowy Czł. Towarzystwa „Ljubiteli drewnoj pismennosti“ i „archeologiczeskawo Obszczestwa“ w Petersburgu, Tow. historycznego im. Nestora w Kijowie, Tow. archeologicznych w Zagrzebiu, Moskwie i Odesie, Tow. starożytniczego w Moskwie, Czł. honorowy Tow. „Matica srpska“ w Nowym Sadzie i „Matica Slovenska“ w Lublanie etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 listopada 1878.

Wien, Kochgasse 15.

Józef Hampel, Dr. praw i fil., Prof. p. z. historii starożytnej i archeologii Uniwersytetu w Budapeszcie, Kustoszu Muzeum Narodowego tamże, Czł. czynny Akademii węgierskiej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Budapeszt, Muzeum Narodowe.

Jan Gebauer, Dr. fil., Prof. p. z. filol. słow. i Dyrektor Seminar. słow. Czeskiego Uniwersytetu w Pradze, Czł. czynny czeskiej Akademii Umiejętności i król. Tow. Naukowego w Pradze, Czł. Kom. egzam. na nacz. szkół średnich w Pradze. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Praga, Vinohrady 801.

c) Zagraniczni:

Władysław Nehring, Dr. fil., Tajny Radca rządowy. Prof. p. z. filologii słowiańskiej i Dyrektor Seminarium filologicznego słowiańskiego Uniwersytetu wrocławskiego, b. Dziekan Wydziału filozof. w roku 1876 i 1889, b. Rektor Uniw. wrocławskiego w roku 1894, Członek-korespondent Akademii Umiejętności w Petersburgu i Tow. Naukowego w Pradze, honorowy Czł. Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, Czł. Tow. histor. i starożytniczego śląskiego i Muzeum starożytności śląskich, Wiceprezes śląskiego Tow. ludoznawczego, Czł. Komisji egzam. dla kan-

dydatów wyższego zawodu nauczycielskiego, Członek deputacyi szkolnej. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885 roku.

Wrocław, Sternstrasse 22.

Jan Baudouin de Courtenay, Dr. fil. i językoznawstwa porównawczego, Magister nauk filologiczno-historycznych, Profesor p. z. tytularny językoznawstwa porównawczego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek-korespondent ces. Akademii Nauk w Petersburgu, rosyjski rzecz. Radea Stanu, Kawaler orderów Stanisława i Anny 2-giej klasy, posiadacz złotego medalu od Akademii Umiejętności w Petersburgu i brązowego od „Institution ethnographique“ w Paryżu, b. Docent gramatyki porównawczej Uniwersytetu petersburskiego, b. Profesor zwyczaj. gramatyki porównawczej języków indoeuropejskich i sanskrytu Uniwersytetu kazańskiego, b. Profesor zwyczaj. gramatyki porównawczej języków słowiańskich Uniwersytetu dorpackiego, Czł. dożywotni „Société de linguistique“ w Paryżu, Członek-korespondent „Litauische litterarische Gesellschaft“ w Tyłży, Członek honorowy b. estońskiego Tow. literackiego „Eesti Kirjameeste Selts“ w Dorpacie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887.

Kraków, ulica Pędzichów 12.

Włodzimierz Spasowicz, Dr. praw, Adwokat. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890. — (Korespondentem od roku 1873.

Petersburg, Mikołajska 47.

Aleksander Brückner, Dr. fil., Profesor filologii słowiańskiej Uniwersytetu berlińskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1888).

Berlin SW., Laukwitzstrasse 1.

JE. Stojan Novaković, Poseł nadzw. króla serbskiego w Konstantynopolu, b. Prezydent Rady Ministrów i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.

Konstantynopol.

Henryk Sienkiewicz, Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 maja 1893 roku.

Warszawa, Wspólna 24.

~~~~~

2. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi:*

JE. Julian Dunajewski (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 11 maja 1872.

Kraków, Podwale 11.

Izydor Szarańewicz, Dr. fil., Prof. p. z. historii austriackiej i Dyrektor Seminarium historycznego oddziału historii austr. Uniwersytetu lwowskiego, Członek c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich we Lwowie, Człon. c. k. Komisji egzam. oddziału prawno-historycznego, Korespondent, a od r. 1887 Konserwator c. k. Komisji centralnej dla utrzymania zabytków historycznych i artystycznych w Wiedniu, honorowy Doktor ces.-ros. Uniwersytetu św. Włodzimierza w Kijowie i Senior Instytutu Stauropigiańskiego we Lwowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 23 lipca 1872.

Lwów, Błacharska 13.

Fryderyk Zoll (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Kolejowa 7.

JE. Leon Biliński, Dr. praw, rzeczywisty Tajny Radca, Kawaler orderu Żelaznej korony I klasy, Komandor orderu Franciszka Józefa, b. Minister finansów. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1876.

Wiedeń VIII., Tulpengasse 3.

Franciszek Piekosiński, Dr. praw, Prof. p. z. prawa polskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dyrektor arch. akt grodzkich

i ziemskich w Krakowie, Konserwator Komisji centralnej dla zabytków archiwalnych na Galicyę zachodnią, Członek korespondent Towarzystwa heraldycznego w Wiedniu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 listopada 1878.

Kraków, ulica Zwierzyniecka 22.

Edward Rittner, Dr. praw, Rzeczywisty Tajny Radca, Kawaler orderu Żelaznej Korony II kl. i ord. cesarza Leopolda, Komandor orderu św. Grzegorza z gwiazdą, b. Minister, Czł. czeskiej Akademii im. cesarza Franciszka Józefa w Pradze. Wybrany Członkiem czynnym dnia 14 listopada 1881.

Wiedeń, Hietzing, Gloriettegasse 33.

Michał Bobrzyński, Dr. praw, Komandor ord. Franciszka Józefa, Członek czeskiej Akademii imienia ces. Franciszka Józefa, Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej, Poseł na Sejm. kraj., b. Prof. prawa polskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 10 listopada 1883. — (Korespondentem od r. 1878).

Lwów, ulica Pańska 23.

Stanisław Smolka (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 listopada 1884. — (Korespondentem od r. 1881).

Kraków, ulica Krupnicza 9.

Wincenty Zakrzewski, Dr. fil., b. Rektor magn., Prof. p. z. historii powszechnej i Dyrektor Seminarium histor. Uniwersytetu Jagiell., Członek zagraniczny węgierskiej Akademii Umiejętności, Członek c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyjach i szkołach realnych. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 listopada 1884. — (Korespondentem od r. 1881).

Kraków, ulica Siemiradzkiego 11.

Wojciech Kętrzyński, Dr. fil., Dyrektor Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie, Konserwator c. k. centralnej Komisji w Wiedniu, Człon. Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Tow.

liter. w Paryżu, Tow. Nauk w Toruniu, Tow. litewskiego w Tyłży, Tow. numizm. w Krakowie i historycz. we Lwowie, Tow. histor. i archeol. śląskiego we Wrocławiu, Tow. histor. przy Uniwersytecie w Petersburgu, ces. Tow. archeologicznego w Moskwie, Tow. mazurskiego w Lecu w Prusiech wschodnich. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887. — (Korespondentem od r. 1873).

Lwów, Zakład nar. im. Ossolińskich.

Tadeusz Wojciechowski, Dr. fil., Profesor p. z. historii polskiej, b. Rektor Uniwersytetu lwowskiego, Prezes Tow. historycznego we Lwowie, Korespondent c. k. Komisji centralnej konserwatorskiej w Wiedniu, Członek c. k. Komisji egzamin. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887. — (Korespondentem od r. 1881).

Lwów, ulica Długosza 25.

Franciszek Kasperek, Dr. praw, Kaw. orderu Żel. Kor. III kl., b. Rektor magn., Prof. p. z. filoz. prawa i prawa narodów Uniw. Jagiell., Członek Instytutu prawa międzynarodowego w Brukseli, Prezes c. k. Komisji rządowej egzamin. oddziału historyczno-prawniczego i Członek c. k. Komisji rządowej egzaminacyjnej oddziału sądowego i politycznego, Radca miejski krakowski, Protektor Tow. muzycznego, Wiceprezes Rady szkolnej okręgowej i Tow. Tatrzańskiego, Sekretarz Tow. prawniczego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1883).

Kraków, Rynek główny 36.

Stefan Pawlicki, Doktor św. Teologii i filozofii, Kapłan Zgromadzenia OO. Zmartwychwstańców, Prof. p. z. filozofii Uniwersytetu Jagiell., Konsultor św. Kongregacji Indeksu, b. Docent b. Szkoły głównej warszawskiej, b. Prorektor papieskiego Kolegium polskiego w Rzymie, Członek czynny rzymskiej Arkadyi i trzech rzymskich Akademij: di religione cattolica, Tiberina i dell'Immacolata Concezzione, Czł. czynny rzymskiej Società

dei cultori di cristiana archeologia, Czł. korespondent papie-
skiej Akademii archeologii, Wiceprezes sekcji filozoficznej
Tow. wiedeńskiego Leo-Gesellschaft. Wybrany Członkiem czyn-
nym dnia 31 października 1891. — (Korespondentem od r. 1884).

Kraków, ulica Łobzowska 10.

Bolesław Ulanowski (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia
4. maja 1894. — (Korespondentem od r. 1888).

Kraków, ulica Garncarska 15.

aa) Członkowie przybrani nadliczbowi:

w myśl § 16 al. 2 Statutu Akademii.

Z Wydziału filozoficznego, wybrani dnia 30 października 1892 r.

Antoni Małecki

Kazimierz Morawski

Władysław Łuszczkiewicz

Maryan Sokołowski

Stanisław hr. Tarnowski

} obacz wyżej str. 6—8.

b) Zakrajowi:

Antoni Randa, Dr. praw, Komandor orderu Franciszka Józefa
II. klasy z gwiazdą, Kawaler orderu Żelaznej korony III. kl.,
posiadacz medalu austr.-węg. „Litteris et Artibus“, c. k. Radca
dworu, Profesor p. z. prawa austr. cywilnego Uniwersytetu
czeskiego w Pradze, Prezes I. Wydziału czeskiej Akademii
Umiejętności, dożywotni Członek Izby Panów, Członek Try-
bunału państwowego, Doctor honoris causa Uniwersytetu
w Bononii. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 listopada
1878 roku.

Praga.

Władysław Tomek, Dr. fil., Komandor orderu Franciszka Józefa,
posiadacz medalu austr.-węg. „Litteris et Artibus“, c. k. Radca
rządowy, b. Prof. hist. Uniw. czeskiego w Pradze, Członek
czynny czeskiej Akad. Umiejętności, dożywotni Członek Izby
Panów. Wybrany Członkiem czynnym dnia 14 listopada 1881.

Praga, ulica Czarna 6.

Wilhelm Fränkoi, tyt. Biskup Arbei, Kanonik waradyński, Opat szekszardzki etc., Wiceprezydent Akad. Umiej. w Budapeszcie, Członek Akademii w Belgradzie, Tow. historycznego w Ostrzyhomiu etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888 roku.

Rzym, Corso d'Italia, villino proprio.

Henryk v. Zeissberg, Dr. fil., Kaw. orderu Żelaznej Korony III. kl., posiadacz ces. austr. medalu „Litteris et Artibus“, c. k. Radca dworu, b. Prof. Uniwersytetu, Dyrektor c. k. Biblioteki nadwornej, Człon. Akademii Umiejętności w Wiedniu, Redaktor dzieła „Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“, honorowy Członek Towarzystwa „für Landeskunde von Niederösterreich“ etc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 2 maja 1895.—(Korespondentem od 31 października 1874).

Wiedeń II., Czerningasse 22.

c) Zagraniczni:

Jakób Caro, Dr. fil., Prof. p. z. historii i dyrektor Seminarium historycznego Uniwersytetu wrocławskiego, członek korespondent Akademii Umiejętności w Petersburgu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 14 listopada 1881.

Wrocław, Kaiser Wilhelm-Strasse 97, I.

X. Edward Likowski, Biskup sufragan poznański, Prezes Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Wybrany Członkiem czynnym dnia 12 listopada 1887.

Poznań.

Albert Sorel, Profesor historii dyplomatycznej w Ecole libre des sciences politiques w Paryżu, Sekretarz generalny Prezydium Senatu francuskiego, Członek Akademii francuskiej i Akademii nauk moralnych i politycznych, Członek korespondent król. Akademii szwedzkiej, król. Akademii w Kopenhadze, król. Akademii Umiejętności w Monachium i król. Tow. historycz. w Londynie. Wybrany Członkiem czynnym d. 30 listopada 1889.

Paryż, Présidence du Sénat.

Henryk Struve, Dr. fil., zasłużony Profesor zwycz. Uniwersytetu warszawskiego, Rzeczywisty Radca Stanu, Kawaler orderów św. Stanisława I. klasy, św. Anny II. klasy i św. Włodzimierza III. kl. Wybrany Członkiem czynnym dnia 14 maja 1897 roku.¹⁾

Warszawa, ulica Leszno 33.

¹⁾ Henryk Struve, ur. dnia 27 czerwca 1840 w Gąsiorowie, w powiecie kolskim gubernii kaliskiej. Studya gimnazyalne odbywał w Warszawie i Piotrkowie, studya wyższe od r. 1858—1863 na uniwersytetach w Tybindze, Heidelbergu, Erlangen, Gettyndze, Halli, Lipsku i Jenie. Stopień doktora filozofii uzyskał w Jenie, w marcu 1863. W lutym 1863 objął obowiązki adjunkta do wykładu logiki w byłej Szkole Głównej warszawskiej, a w listopadzie r. 1864 został mianowany nadzwyczajnym profesorem filozofii w tejże Szkole. Z powodu zamiany Szkoły Głównej na ces. Uniwersytet w r. 1870, doktoryzował się ponownie w Moskwie i w r. 1871 został profesorem zwyczajnym filozofii w Uniwersytecie warszawskim. Od r. 1875 do 1894 pełnił obowiązki Prezesa Komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli. W r. 1868 wybrany został Członkiem Tow. Przyj. Nauk w Krakowie; w r. 1873 Członkiem korespondentem Akademii Umiejętności, lecz wówczas wybór ten nie uzyskał zatwierdzenia.

Ogłosił drukiem :

1. Zur Entstehung der Seele. Tübingen, 1862. Dysertacya doktorska.
2. Wywód pojęcia filozofii. Lekcyja wstępna. Warszawa, 1863.
3. O psychologicznej zasadzie teoryi poznania. Warszawa, 1864.
4. temperamentach. Warszawa, 1865.
5. O pięknie i jego objawach. Warszawa, 1865.
6. O istnieniu duszy i jej udziale w chorobach umysłowych. Warszawa, 1867.
7. O estetycznem wychowaniu kobiet. Warszawa, 1867.
8. O emancypacyi kobiet. Warszawa, 1867.
9. Wykład systematyczny logiki, czyli nauka dochodzenia i poznania prawdy. T. I. Część hist. Warszawa, 1870.
10. Samostojatelnoje naczało duszecznych jawlenij. Moskwa, 1870. Dysertacya doktorska.
11. O teatrze i jego znaczeniu w życiu społecznem. Warszawa, 1871.
12. O filozofii Jana Śniadeckiego. Wiek Nr. 113 i nast. Warszawa, 1873.

3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) Krajowi:

JE. Józef Majer, Dr. med. i chirurgii, b. Prof. i Rektor magn. Uniw. Jagiell., b. Prezes Akademii Umiejętności, Rzeczywisty Tajny Radca Jego ces. i król. Apost. Mości, Komandor orderu Franciszka Józefa, Kawaler ord. Żel. Kor. III kl., dożywotni Członek Izby Panów, b. poseł na Sejm krajowy i b. Członek Rady m. Krakowa, Dr. fil. honoris causa Uniwersytetu Jagiel-

---

13. Psychologisch-metaphysische Analyse der Begriffe der Nothwendigkeit u. Freiheit. Philosophische Monatshefte 1874.

14. Die philosophische Litteratur der Polen. Philosophische Monatshefte 1874.

15. O filozofii słowiańskiej, *Wiek* Nr. 58—62 z r. 1874.

16. Elementarnaja Logika. Rukowostwo dlia prepodawania w średnich uczebnych zawiedieniach. Warszawa 1874. 9-te wyd. 1896. Podręcznik zatwierdzony dla szkół średnich przez Minister. Oświaty w Petersburgu.

17. Józef Kremer i Karol Libelt. Charakterystyka ich dążności filozoficznych. *Kłosy* Nr. 525 i nast. 1875.

18. Synteza dwóch światów. Szkic filozoficzny. Warszawa 1876.

19. Hamlet. Eine Charakterstudie. Weimar 1876.

20. Charakterystyka Hamleta. *Tyg. illustr.* Nr. 79—83. 1877.

21. Psychologisch-metaphysische Analyse der Grundgesetze des Denkens. Philosophische Monatshefte, 1876.

22. Nauka o społeczeństwie jako organizmie. *Wiek* Nr. 17—20, 1877.

23. Listy wakacyjne z Londynu. *Kłosy*, 1876.

24. Dzieła Józefa Kremera. Z dodaniem życiorysu i rozbioru prac Kremera oraz notatek uzupełniających. Tomów 12. Warszawa 1877—1880.

25. Jan Jakób Rousseau. Warszawa, 1878.

26. O znaczeniu i obrazowaniu junoszewskaho idealizma. Petersburg, 1878. Odbitka z miesięcznika *Minist. Oświaty*.

27. Podróż do Włoch. *Kłosy*, Nr. 790—809, 1880 r.

28. J. I. Kraszewski w stosunku do filozoficznych dążności swego czasu. Książka jubileuszowa. 1880.

29. Salomon Majmon, Żyd polski i filozof. Dodatek do *Wiek* Nr. 231 i nast. 1881.

30. Zur Psychologie der Sittlichkeit. Philosophische Monatshefte, 1882.

łońskiego i lwowskiego, Członek honorowy Towarzystwa Przyjaciół nauk w Poznaniu, Tow. pedagogicznego we Lwowie, Tow. lek. w Krakowie i we Lwowie, Tow. lekarzy polskich w Paryżu i Rady administracyjnej Szkoły polskiej na Batignolles w Paryżu, Czł.-korespondent Akademii lekarsko-chirurgicznej w Madrycie, Tow. przyrodniczego we Lwowie, Tow. lekarsk. warszawskiego, wileńskiego, podolskiego, lubelskiego, bukowińskiego i kaliskiego, Tow. antropologicznego w Berlinie, ces. Tow. Przyjaciół nauk przyrodniczo-antropolog. i etnolog.

---

31. Metafizyka pessimizmu. Dodatek do Wieku Nr. 100 i nast., 1883.

32. Rafael, jego rozwój artystyczny i znaczenie w dziejach sztuki pięknej. Warszawa, 1883. Sprawozd. Tow. zachęty Sztuk Pięknych.

33. Aleksander Lesser. Jego rozwój artystyczny i stanowisko w historii malarstwa polskiego. Warszawa, 1884. Z rycinami.

34. O nieśmiertelności duszy. Warszawa, 1884.

35. Estetyka i wykształcenie estetyczne. Encyklopedia wychowawcza. Warszawa. T. III, 1885.

36. Filozofia i wykształcenie filozoficzne. Tamże T. IV, 1886.

37. Estetyka barw. Zasady upodobania w barwach i ich zastosowanie do stroju, sztuki pięknej i wychowania estetycznego. Warszawa, 1886.

38. Budownictwo Warszawy za królów Saskich. Kłosa Nr. 1251 i nast., 1889.

39. Pozytywizm i zadania krytyczne filozofii. Biblioteka Warszawska. T. I. 1891.

40. Sztuka i piękno. Studya estetyczne. Warszawa 1892.

41. Uzdolnienie i rozwój umysłu filozoficznego. Biblioteka Warszawska. T. IV. 1893.

42. Die polnische Litteratur zur Geschichte der Philosophie. Berlin, 1895. Odbitka z Archiv für Geschichte der Philosophie.

43. Wstęp krytyczny do filozofii czyli rozbiór zasadniczych pojęć o filozofii. Warszawa, 1896.

Nadto liczne krytyki naukowe i artystyczne z powodu bieżących objawów na polu filozofii i sztuk pięknych ogłaszał w czasopismach: Biblioteka Warszawska, Ateneum, Kłosa, Tygodnik illustrowany, Wiek, oraz w Philosophische Monatshefte.

Wydawnictwo Biblioteki filozoficznej, prowadzone przez niego od r. 1885, obejmuje dotąd ośm tomików.

w Moskwie, Instytutu antropol. w Brytanii i Irlandyi, w Londynie, Akademii Mickiewicza w Bolonii etc.

Kraków, ulica Krupnicza 7.

Franciszek Michał Karliński, Dr. fil., Kawaler cesars. austr. orderu Franciszka Józefa, Prof. p. z. astronomii i matematyki wyższej i Dyrektor Obserwatoriumy astronomicznego Uniw. Jagiell., Człon. c. k. Komisji do pomiaru ziemi, c. k. Komisji do normalnych miar i wag, c. k. Tow. meteorologicznego w Wiedniu, królewsko-czeskiego Tow. Nauk w Pradze oraz Tow. astronomicznego niemieckiego, Czł.-korespondent b. Tow. nauk ścisłych w Paryżu, Członek honorowy Tow. Kopernika w Toruniu, Członek i zastępca Dyrektora c. k. Kom. egzam. dla kandydatów na nauczycieli w gimn. i szkołach realnych, Dyrektor Seminarium matematycznego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 7 lipca 1873.

Kraków, ulica Kopernika, Obserwatorium.

Bronisław Radziszewski, Dr. fil., Profesor p. z. chemii ogólnej i farmaceutycznej Uniwersytetu lwowskiego, Obywatel honor. m. Lwowa, Członek honor. Tow. chemików czeskich w Pradze, Tow. nauczycieli szkół wyższych, polskiego Tow. przyrodników im. Kopernika, Tow. lekarskiego i Tow. aptekarskiego we Lwowie, Docent chemii w Szkole gospodarstwa leśnego. Wybrany członkiem czynnym dnia 14 listopada 1881. — (Korespondentem od r. 1874).

Lwów, ulica Długosza, gmach Uniwersytetu.

Józef Rostański (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 10 października 1883.

Kraków, ulica Garncarska 14.

Jan Franke, c. k. krajowy Inspektor szkół, b. Prof. mechaniki w Szkole Politech. lwowskiej, Prezes c. k. Komisji egzam. dla II-go egzaminu rządowego na Wydziale budowy maszyn. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885.

Lwów, ulica Bielowskiego 5.

Edward Janczewski, Dr. fil., Profesor p. z. anatomii i fizjologii roślin i Dyrektor pracowni botanicznej Uniw. Jagiell., Człon.-korespondent Tow. botanicznego w Edyburgu i Tow. nauk przyrodniczych w Cherbourg, Prezes Tow. ogrodn. w Krakowie. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885. — (Korespondentem od r. 1876).

Kraków, ulica Wolska 16.

Szczęśny Kreutz (j. w.). Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Kraków, ulica Nowa Studencka 5 a.

Władysław Zajęczkowski, Dr. fil., Profesor p. z. matematyki w Szkole Politechn. lwowskiej, Człon. c. k. Komisji egzamin. dla kandydatów na nauczycieli w szkołach średnich, tudzież Komisji egzamin. dla geometrów autoryzowanych, naczelny Dyrektor gal. Kasy Oszczędności. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Lwów, ulica Sykatuska 46.

Napoleon Cybulski, Dr. med., Profesor p. z. fizjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 13 października 1891.

Kraków, ulica Szczepańska 11.

Benedykt Dybowski, Dr. med., Profesor zwyczaj. zoologii Uniw. lwowskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjalnych i realnych we Lwowie, Członek kilku Towarzystw naukowych. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.

Lwów, ulica Długosza 3.

Emil Godlewski, Dr. fil., Profesor p. z. chemii rolniczej i Dyrektor Zakładu chemii rolniczej Uniwersytetu Jagiell., Człon. polskiego Tow. przyrod. im. Kopernika we Lwowie, Czł. Tow. nauk przyrod. w Cherbourg, b. Prof. szkoły roln. w Dublanach. Wybrany członkiem czynnym d. 31 października 1891.

Kraków, ulica Straszewskiego 22.

Julian Niedźwiedzki, Dr. fil., Prof. p. z. mineralogii i geologii w Szkole Politechnicznej lwowskiej, Docent tychże przedmiotów na Uniw. lwowskim, Człon. c. k. Komisji egzam. na naucz. szkół średnich. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 maja 1893. — (Korespondentem od r. 1887).

Lwów, ulica Kleina 3.

August Witkowski, Prof. p. z. fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Człon. Komisji egzam. na nauczycieli szkół średnich. Wybrany Członkiem czynnym dnia 9 maja 1893. — (Korespondentem od r. 1888).

Kraków, ulica Bernardyńska 13.

Karol Olszewski, Dr. fil., Kawaler Orderu Żelaznej Korony III. klasy, Profesor p. z. chemii Uniw. Jagiell., Członek czeskiej Akademii Nauk i Sztuk w Pradze, Człon. Komisji egzam. dla nauczycieli szkół średnich, Człon. honorowy Tow. lekarskiego w Wilnie. Wybrany członkiem czynnym dnia 12 maja 1896. — (Korespondentem od r. 1888).

Kraków, ulica Jagiellońska 22.

b) Zakrajowi:

Franciszek Mertens, Dr. fil., Profesor p. z. matematyki Uniw. wiedeńskiego, b. Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, b. Prof. Politechniki w Gracu, c. k. Radca rządowy, Członek rzeczywisty Akademii Umiejętności w Wiedniu, Członek korespondent Tow. naukowego czeskiego w Pradze, Człon. kor. Tow. naukowego w Getyndze. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1885.

Wiedeń III, Stammgasse 9.

c) Zagraniczni:

Marceli Nencki, Dr. med., Profesor chemii w Zakładzie medycyny eksperymentalnej w Petersburgu, b. Profesor chemii lekarskiej Uniw. w Bernie Szwajc. Wybrany Członkiem czynnym dnia 15 listopada 1884.

Petersburg.

Edward Strasburger, Dr. fil., Prof. Uniw. w Bonn. Wybrany Członkiem czynnym dnia 24 listopada 1888.

Bonn.

Jan Schiaparelli, Dyrektor Obserwator. astronom. w Medyolanie i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Medyolan.

Lord Kelvin (William Thomson), Profesor Uniw. w Glasgowie i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Glasgow.

Rudolf Virchow, Prof. Uniw. w Berlinie i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 6 grudnia 1890.

Berlin.

Dymitr Iwanowicz Mendelejew, b. Prof. chemii Uniwersytetu petersburskiego, Dyrektor Izby centralnej dla wag i miar i t. d. Wybrany Członkiem czynnym dnia 31 października 1891.

Petersburg, Zabalkansky 19.

Henryk Hoyer, Dr. med., b. zasłużony Profesor Uniwersytetu warszawskiego. Wybrany Członkiem czynnym dnia 2 maja 1895.

Warszawa, ulica Długa 16.

~~~~~

B. Korespondenci.

1. Wydział filologiczny.

Roman Pilat, Dr. fil., Profesor p. z. języka polskiego i literatury polskiej, Dyrektor Seminarium filol. dla języka polskiego Uniwersytetu lwowskiego, Wiceprezes c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimnazjaln. i realnych we Lwowie, Prezes Tow. Mickiewiczowskiego we Lwowie. Wybrany dnia 30 października 1880.

Lwów, Chorążczyzna 16.

Zygmunt Samolewicz, Dr. fil., Kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. Radca Dworu, emer. krajowy inspektor szkół średnich, b. Czł. Komisji egzaminacyjnej lwowskiej na kandydatów na nauczycieli gimnazyów i szkół realnych, Członek honorowy Tow. pedagogicznego i Tow. nauczycieli szkół wyższych. Wybrany dnia 15 listopada 1884.

Lwów, ulica Artura Grotgera 8.

Wojciech hr. Dzieduszycki, Dr. fil., c. k. Konserwator zabytków sztuki, Poseł na Sejm krajowy, Prezes Tow. archeologicznego we Lwowie. Wybrany dnia 12 listopada 1887.

Jezupol, w Galicyi.

Jan Karłowicz, Dr. fil., Redaktor „Wisły”. Wybrany 12 listopada 1887.

Warszawa, Jasna 10.

Józef Tretiak (j. w.). Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Kraków, ulica Batorego 25.

Adam Kryński, Magister nauk filol.-histor., Prof. gimn., Redaktor „Prac filologicznych.” Wybrany dnia 30 listopada 1889.

Warszawa, Włodzimierska 2.

Maksymilian Kawczyński, Dr. fil., Profesor p. z. języków i literatur romańskich Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyach i szkołach realnych, Kier. Sem. dla filologii romańskiej. Wybrany dnia 6 grudnia 1890.

Kraków, ulica Krowoderska 40.

JE. Karol hr. Lanckoroński, Dr. praw, c. k. Tajny Radca i Szambelan, dziedziczny Członek Izby Panów, Człon. Kuratorji austr. Muzeum artyst.-przemysłowego i Muzeum handlowego w Wiedniu, Członek korespondent Akademii Umiejętności i Czł. honorowy Akademii Sztuk Pięknych w Wiedniu, Członek Komisji centralnej dla zachowania zabytków sztuki w Austrii,

Kawaler honorowy orderu maltańskiego, Doktor filozofii honoris causa Uniwersytetu berlińskiego. Wybrany dnia 31 października 1891.

Wiedeń III., Jaequingasse 18.

Piotr Chmielowski, Dr. fil. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Zakopane, dom własny.

Ludwik Ćwikliński, Dr. fil., c. k. Radca Dworu, b. Rektor magn., Profesor p. z. filologii klasycznej i Dyrektor Seminarium i Proseminarium filologicznego Uniwersytetu lwowskiego, Dyrektor lwowskiej c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na naucz. szkół gimn. i realnych, Członek-korespondent Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Konserwator c. k. Komisji centralnej dla utrzymywania zabytków historycz. i artystycznych w Wiedniu, Prezes Tow. filologicznego i Tow. kursów akad. dla kobiet we Lwowie, Członek Rady miasta Lwowa. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Mickiewicza 10.

Józef Kallenbach, Dr. fil., Profesor p. z. języka i literatury polskiej Uniwersytetu we Fryburgu Szwajcarskim. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Fryburg w Szwajcaryi, La Chassote.

Adam Miodoński, Dr. fil., Profesor p. z. filologii klasycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli w gimnazyjach i szkołach realnych, b. Prof. Uniwersytetu we Fryburgu. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica Krowoderska 21.

Leon Sterubach, Dr. fil., Prof. p. zw. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica Straszewskiego 5.

Jan Bystroń, Dr. fil., c. k. Profesor gimnazjalny, Członek Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu i litewskiego Tow. literackiego w Tyłży. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Stachowskiego 88.

Stanisław Tomkiewicz, Dr. fil., Konserwator zabytków sztuki i przeszłości. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Podwale 2.

Alwin Schultz, Dr. fil., p. z. Prof. historii sztuki niemieckiego Uniw. w Pradze, Człon. Kom. rząd. egzamin. do rysunków, Korespondent c. k. centralnej Komisji konserwator. w Wiedniu, tudzież c. k. austriackiego Muzeum dla sztuki i przemysłu w Wiedniu, Członek cz. Towarz. do popierania w Czechach niemieckiej umiejętności, sztuki i literatury, Członek Wydziału Muzeum germańskiego w Norymberdze, Członek honorowy Tow. śląskiego Muzeum Staroż., Tow. historii sztuki i Tow. przemysłowego we Wrocławiu, Korespondent śląskiego Tow. „für vaterländische Cultur“ i Tow. śląskiego historycznego we Wrocławiu. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Praga Czeska, Vladislavová ulice 16.

Wilhelm Creizenach, Dr. fil., Profesor p. z. języka i literatury niemieckiej Uniw. Jagiell., Dyrektor Seminarium germanistycznego, Członek c. k. Komisji egzamin. dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, b. Docent Uniwersytetu w Lipsku. Wybrany dnia 2 maja 1895.

Kraków, ulica Studencka 9.

Karol Ernest Muka, Dr. fil., Profesor ginn., Oficer serbskiego orderu św. Sawy, Prezes Łużycko-serbskiego etnograficznego Muzeum w Budyszynie, Prezes Wydziału filologicznego „Maćicy Serbskeje“, Redaktor „Časopisa Maćicy Serbskeje“ i „Łużicy“, Członek honorowy Łużyckiego Tow. kaznodziejskiego w Lipsku, Członek korespondent Południowo-Słowiańskiej Akademii w Zagrzebiu i „Král. České Společnosti Náuk“ w Pradze. Wybrany dnia 2 maja 1895.

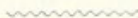
Freiberg w Saksonii.

Jan Bołoz Antoniewicz, Dr. fil., Profesor p. zw. historii sztuki nowożytnej w Uniw. lwowskim, c. k. Konserwator zabytków sztuki, Członek Tow. historycznego w Monachium. Wybrany dnia 14 maja 1897.

Lwów, ulica Zielona 7.

Leonard Lepszy, Naczelnik c. k. Urzędu probierzczego, właściciel złotego krzyża zasługi z koroną, Korespondent c. k. centralnej Komisji konserwatorskiej w Wiedniu. Wybrany dnia 14 maja 1897.

Kraków, ulica Graniczna 9.

2. Wydział historyczno-filozoficzny.

Emanuel Henryk de Noailles, margr., Ambasador francuski w Berlinie. Wybrany dnia 7 lipca 1873.

Berlin.

Leonard Piętak, Dr. praw, c. k. Radca Dworu, Profesor p. z. praw rzymskiego, tudzież austriackiego prawa handlowego i wekslowego Uniw. lwowskiego, Prezes c. k. rządowej Kom. egzam. oddziału prawno-historycznego i Czł. tejeż w oddziale sądowym, Członek Rady miejskiej król. stoł. m. Lwowa, Posel do Rady Państwa z miasta Lwowa. Wybrany dnia 10 listopada 1883.

Lwów, ulica Garncarska 19.

Ludwik Kubala, Dr. fil., Prof. c. k. wyższego gimnazjum im. Franciszka Józefa we Lwowie. Wybrany dnia 15 listopada 1884 roku.

Lwów, ulica Długosza 17.

Oswald Balzer, Dr. praw, b. Rektor magn., Profesor p. z. prawa polskiego Uniw. lwowskiego, Dyrektor archiwum akt grodzkich

i ziemskich we Lwowie, Członek czynny Tow. archeologicznego w Moskwie, Członek Tow. historycznego w Petersburgu. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Mickiewicza 26.

Tadeusz Korzon, b. starszy nauczyciel gimnazjum kowieńskiego, Bibliotekarz Ordynacji Zamoyskiej. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Warszawa, ulica Żabia 4.

Władysław Ochenkowski, Dr. praw, Profesor p. z. ekonomii politycznej Uniw. lwowskiego, b. Profesor Akademii w Monasterze, tudzież Uniw. w Jenie, Członek American Academy of political and social Science, oraz British Economic Association. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Słowackiego 18.

Tadeusz Pilat, Dr. praw, Profesor p. z. statystyki, nauki administracji i austriackiego prawa administracyjnego Uniwersytetu lwowskiego, Człon. c. k. rządowej Komisji egzaminacyjnej oddziału nauk politycznych, Wiceprezes tejże Komisji w oddziale prawno-historycznym, Naczelnik biura statystycznego w Wydziale krajowym, Członek-korespondent c. k. centralnej Komisji statystycznej w Wiedniu, Członek międzynarodowego Instytutu statystycznego, Wiceprezes c. k. galicyjskiego Tow. Gospodarskiego, Członek austr. Rady kolejowej, Członek kraj. Rady kolejowej, Członek kraj. Komisji roln., Członek Rady wykonawczej „Macierzy polskiej“, Posel na Sejm krajowy. Wybrany dnia 24 listopada 1888.

Lwów, ulica Mochnackiego 23.

Anatol Lewicki, Dr. fil., Profesor p. z. historii austriackiej Uniw. Jagiellońskiego, Korespondent c. k. centralnej Komisji konserwatorskiej w Wiedniu, Człon. c. k. Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimn. i realnych. Wybrany dnia 30 października 1889.

Kraków, Wielopole 4.

Henryk Lisicki, Wybrany dnia 31 października 1889.

Kalinów, p. Sambor w Galicyi.

Władysław Abraham, Dr. praw, Profesor p. z. prawa kanonicz. Uniw. lwowskiego, b. Docent Uniw. Jagiellońskiego, Członek rząd. Komisyi egz. prawniczo-historycznej i sądowej. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Koralnicka 4.

Józef Kleczyński, Dr. praw, Profesor p. z. statystyki i prawa publicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kierownik miejskiego bióra statystycznego w Krakowie, Członek międzynarodowego Instytutu statystycznego i Korespondent c. k. wiedeńskiej centralnej Komisyi statystycznej. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica Długa 7.

Maksymilian Perlbach, Dr. fil., starszy Bibliotekarz Uniwersytetu w Halle. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Halle.

Paweł Pierling, Kapłan T. J. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Paryż, Rue de Sévres 35.

Antoni Prochaska, Dr. fil., Adjunkt Archiwum kraj. we Lwowie. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Lwów, ulica Kálecza 10.

Aleksander Semkowicz, Dr. fil., Dyr. Biblioteki Uniw. lwowskiego. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Lwów, ulica Zyblikiewicza 4.

Aleksander Jabłonowski, Członek rzeczyw. Tow. histor. imienia Nestora w Kijowie. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Warszawa, ulica Hoża 20.

Aleksander Rembowski, Dr. fil., Magister prawa i administracji, Bibliotekarz Ord. Krasińskich.

Warszawa, Przedmieście Krakowskie 5.

Michał Hruszewski, Magister historii ruskiej, Profesor p. z. historii powszechnej z wykładem ruskim Uniw. lwowskiego, Dyrektor sekcji historycznej i Prezes Towarzystwa Naukowego im. Szewczeniuki we Lwowie, Członek różnych stowarzyszeń naukowych.

Lwów, ulica Zamojskiego 1.

JE. Leon hr. Piniński, Dr. praw, c. k. Namiestnik Galicji i Tajny Radca, b. Profesor p. z. prawa rzymskiego, Członek dożywotni Trybunału Państwa.

Lwów, Pałac Namiestnikowski.

Józef Milewski, Dr. praw, Profesor p. z. ekonomii politycznej Uniw. Jagiell., Czł. korespondent Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu. Wybrany dnia 12 maja 1896.

Kraków, ulica Krupnicza 13.

Bronisław Łoziński, Dr. praw, Kawaler orderu Żelaznej Korony, c. k. em. Radca Namiestnictwa. Wybrany dnia 12 maja 1896.

Lwów, ulica Kraszewskiego 7.

Ernest Till, Dr. praw, t. z. Profesor austriackiego prawa cywilnego na Uniw. lwowskim, Redaktor Przeglądu prawa i administracji. Wybrany dnia 14 maja 1897.

Lwów, ulica Pańska 4.

~~~~~

3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

Edward Skiba, Dr. fil., b. Profesor fizyki matematycznej Uniw. Jagiell. Wybrany dnia 6 lipca 1873.

JE. Włodzimierz hr. Dzieduszycki, Rzeczywisty Tajny Radca Jego Ces. i Król. Apost. Mości, Kawaler orderu Żel. Korony I. klasy, dożywotni Członek Izby Panów, b. Marszałek kraj. Wybrany dnia 14 listopada 1888.

Lwów, ulica Kurkowa 15.

Henryk Kadyi, Dr. wszech nauk lekar., Profesor p. z. anatomii Uniw. lwowskiego, Członek czynny c. k. kraj. Rady zdrowia we Lwowie, Członek Tow. anatomicznego w Niemczech, Człon. honorowy Tow. weterynarzy w Austrii, Czł. Tow. lekarskiego w Wilnie, galic. Tow. weterynarskiego i Tow. ratunkowego w Wiedniu, Członek wydziału galic. Tow. muzycznego, b. Prof. anatomii zwierząt domowych w c. k. Szkole weter. we Lwowie. Wybrany dnia 14 listopada 1888.

Lwów, ulica Zielona 15.

Władysław Gosiewski, Magister nauk matematyczno-fizycznych b. Szkoły Głównej warszawskiej, b. Członek b. Tow. Nauk ścisłych w Paryżu. Wybrany dnia 31 października 1891.

Warszawa, ulica Ordynacka 10.

Antoni Wierzejski, Dr. fil., Prof. zoologii Uniw. Jagiellońskiego, Członek Komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół gimn. i realnych. Wybrany dnia 31 października 1891.

Kraków, ulica Wielopole 6.

Ludwik Birkenmajer, Dr. fil., Prof. matematyki i fizyki w kraj. Szkole rolniczej w Czernichowie, Docent fizyki matematycznej z tyt. Prof. historii nauk ścisłych Uniw. Jagiell. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Czernichów pod Krakowem.

Samuel Dickstein, Redaktor „Prac matematyczno-fizycznych“ i „Wiadomości matematycznych“, Członek królewsko-czeskiego Tow. nauk w Pradze, Czł. Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, Czł. niemieckiego Stow. matematyków i t. d. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Warszawa, ulica Marszałkowska 117.

Władysław Natauson, Dr. fil., Prof. nadzw. tytuł. fizyki matematycznej Uniw. Jagiell., Członek Tow. fizycznego w Londynie. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica Wolska 32.

Adam Prażmowski, Dr. fil. Wybrany dnia 9 maja 1893.

Kraków, ulica Batoiego 20.

Ernest Bandrowski, Dr. fil., Prof. Szkoły przemysłowej w Krakowie. Wybrany dnia 3 maja 1894.

Kraków, ulica Bracka 6.

Tadeusz Browicz, Dr. med., Prof. i b. Rektor Uniw. Jagiell. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Krupnicza 5.

Władysław Kulczyński, Prof. gimn. św. Jacka w Krakowie, Członek Tow. im. Kopernika we Lwowie, Tow. zoologiczno-botanicznego w Wiedniu, Tow. entomologicznego w Waszyngtonie. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Kraków, ulica Niecała 8.

Hugo Zapalowiez, Dr. praw, c. k. kapitan-audytor. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Lwów, ulica Długosza 14.

Jan Ptaszycki, Dr. matematyki, Profesor Uniwersytetu w Petersburgu.

Petersburg.

Julian Sochocki, Dr matematyki, Profesor zw. Uniwersytetu petersburskiego, Prezes Towarzystwa matematycznego w Petersburgu, Członek Towarzystwa matematycznego przy Uniwersytecie moskiewskim, Rzeczywisty Radca Stanu. Wybrany dnia 4 maja 1894.

Petersburg.

Leopold Adametz, Dr. fil., Prof. „Hochschule für Bodencultur“ w Wiedniu, b. Prof. p. z. nauki hodowli zwierząt domowych i mleczarstwa Uniw. Jagiell., Komandor orderu Danila, Kaw. orderu mérite agricole, Właściciel złotego medalu państw.

za zasługi w dziedzinie rolnictwa, b. Czł. Komitetu Tow. roln. krakowskiego.

Wiedeń.

Władysław Szajnocha, Dr. fil., Profesor p. z. geologii i paleontologii, Dyrektor gabinetu geologicznego, Prezes drugiej rolniczej Komisyi egzam., Człon. kraj. Rady górniczej, Korespondent ces. król. państw. Zakładu geolog. w Wiedniu, Członek Tow. Przyj. Nauk w Poznaniu, Członek niemiec. Tow. geol. w Berlinie, Tow. Soc. belge de géol. et hydr. w Brukseli, Tow. badaczy przyrody w Petersburgu, polskiego Tow. przyr. im. Kopernika we Lwowie i Tow. geogr. w Wiedniu. Wybrany dnia 2 maja 1895.

Kraków, ulica Jabłonowskich 12.

Kazimierz Kostanecki, Dr. med., Profesor p. z. anatomii opisowej w Uniwersytecie Jagiellońskim. Wybrany dnia 12 maja 1896 roku.

Kraków, ulica Batorego 16.

Stefan Niementowski, Dr. fil., Profesor p. z. chemii ogólnej i analitycznej w Szkole politechnicznej we Lwowie. Wybrany dnia 14 maja 1897.

Lwów.

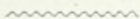

†

Z M A R L I:

Alfred Arneth, Członek czynny zakrajowy Wydziału historyczno-filozoficznego; zmarł w Wiedniu dnia 30 lipca 1897.

Lucyan Malinowski, Członek czynny Wydziału filol. od r. 1880; zmarł w Krakowie dnia 15 stycznia 1898.

Poczet Członków nadzwyczajnych:

Leon Chrzanowski, Dr. Praw, Poseł do Rady państwa i na Sejm krajowy, Członek delegacji wspólnych austr.-węg.

Kraków.

Maciej Leon Jakubowski, Dr. medycyny i chirurgii, Magister położnictwa, Kawaler ces. austr. orderu Żel. Kor. III kl., Prof. p. z. pedyatryi, Dyrektor kliniki chorób dziecięcych na Uniw. Jagiell., Członek honorowy i b. Prezes Tow. lek. krak., Czł. Tow. lekarzy galic. we Lwowie, b. Prezydent Izby lekarskiej zach. galicyjskiej w Krakowie.

Kraków, Podwale 10.

Juliusz Kossak, Artysta-malarz, Kawaler ord. Franciszka Józefa, Prezes Koła artyst.-liter. krak.

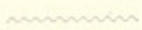
Kraków, Plac Łstarnia.

Władysław Ściborowski, Dr. medycyny i chirurgii, Czł. czynny i b. Prezes Tow. lekarskiego krakowskiego i Komisji balneologicznej, Członek korespondent Tow. lekarzy gal. we Lwowie, Tow. lekarskiego w Warszawie, Tow. medyko-chirurgicznego w Wilnie i Tow. lekarzy polskich w Kamieńcu, Prezes Towarzystwa Dobroczyńności w Krakowie, Lekarz zakładowy w Szczawnicy.

Kraków, ulica Wolska 14.

Aleksander Stopczański, Dr. med., Prof. p. z. chemii lekarskiej zarządzający zakładem chemii lekarskiej na Uniwersytecie Jagiell., Człon. koresp. Tow. lek. w Warszawie, przysięgły chemik sądowy.

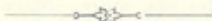
Kraków, Piaski ad Grzegórzki 12.

†

Z M A R L I.

Mikołaj Kański, b. Adwokat, zmarł w Krakowie dnia 18 lutego
1898 roku.

WYKAZ

STAŁYCH KOMISYJ AKADEMICKICH.

A) Na Wydziale filologicznym.

I. Komisya historii sztuki.

Przewodniczący :

Maryan Sokołowski ¹⁾.

Sekretarz :

Jerzy Mycielski.

Członkowie :

Jan Bołoz Antoniewicz (Lwów)	Ludwik Ówikliński (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)	Włodzimierz Demetrykiewicz
Władysław Bartynowski	Edmund Diehl (Warszawa)
Maciej Berson (Warszawa)	Wojciech hr. Dzieduszycki (Je- zupol, Galicya)
Ks. Józef Bilezewski (Lwów)	Włodzimierz hr. Dzieduszycki (Lwów)
Ferdynand Bostel (Lwów)	Józef Dziekoński (Warszawa)
Ks. A. Brykezyński (Goworów, pow. Ostrołęcki)	Herman Ehrenberg (Królewiec)
Henryk Bukowski (Sztokholm)	Walery Eliaz
Adam Chmiel	Ks. Jan Fijałek (Lwów)
Aleksander Czołowski (Lwów)	

¹⁾ Niewymienienie miejsca pobytu oznacza Kraków.

Ludwik Finkel (Lwów)	Ks. Antoni Petruszewicz (Lwów)
Wojciech Gerson (Warszawa)	Franciszek Piekosiński
Konstanty Górski (Paryż)	Antoni Prochaska (Lwów)
Zygmunt Hendel	Wład. Przybyślawski (Lwów)
Aleksander Jelski (Zamość, gub.)	Władysław Rebczyński (Lwów)
Antoni Karbowski (mińska)	Witold Rubezyński (Rawa Ruska)
Wojciech Kętrzyński (Lwów)	Stanisław Smolka
Tadeusz bar. Konopka	Maryan Sokołowski
Feliks Kopera	Tadeusz Stryjeński
Juliusz Kossak	Izydor Szaraniewicz (Lwów)
Michał Kowalczuk (Lwów)	Jan hr. Szeptycki (Przyłbice)
Stanisław Krzyżanowski	Stanisław Tomkiewicz
Leonard Lepszy	Floryan Trawiński (Paryż)
Andrzej ks. Lubomirski (Lwów)	Maryan Wawrzeniecki (Warszawa)
Władysław Łoziński (Lwów)	Ludwik Wierzbicki (Stanisławów)
Władysław Łuszczkiewicz	Władysław Wisłocki
Gustaw bar. Manteuffel (Ryga)	Konst. Wojciechowski (Warsz.)
Jerzy hr. Mycielski	Julian Zacharjewicz (Lwów)
Sławomir Odrzywolski	Teodor Ziemięcki
Fryderyk Papée (Lwów)	
Edward Pawłowicz (Lwów)	

Członkowie lwowscy Komisji historii sztuki stanowią osobne grono pod przewodnictwem czł. Władysława Łozińskiego.

II. Komisya językowa.

Przewodniczący:

Jan Baudouin de Courtenay.

Sekretarz:

Jan Rozwadowski.

Członkowie:

Bolesław Baranowski (Lwów)	Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Jan Baudouin de Courtenay	Jan Bystroń
Wojciech Biesiadzki (Lwów)	Aleksander Brückner (Berlin)
Gerson Blatt (Brody)	Ludwik Œwikliński (Lwów)

Jan Czubek	Piotr Parylak (Cieszyn)
Karol Estreicher	Zygmunt Paulisch (Tarnów)
Edward Friedner (Lwów)	Aleksander Petrow (Krasno- użimsk)
Antoni Kalina (Lwów)	Franciszek Piekosiński
Ks. Romuald Koppens (Chyrów)	Roman Pilat (Lwów)
Władysław Kosiński	Karol Potkański
Franciszek Krček (Lwów)	Franciszek Próchnicki (Lwów)
Bronisław Kruczkiewicz (Lwów)	Stefan Ramułt (Lwów)
Adam Ant. Kryński (Warszawa)	Jan Rozwadowski
Jan Leciejowski (Lwów)	Zygmunt Samolewicz (Lwów)
Ks. Onufry Lępki (Lwów)	Józef Tretiak
Józef Majer	Jan Werchratski (Lwów)
Antoni Małecki (Lwów)	Władysław Wisłocki
Kazimierz Nitsch	Roman Zawiliński
Mieczysław Pawlikowski	

III. Komisya do badań w zakresie historii literatury i oświaty w Polsce.

Przewodniczący :

Kazimierz Morawski.

Sekretarz :

Józef Tretiak.

Członkowie :

Michał Bobrzyński (Lwów)	Franciszek Karliński
Wilhelm Creizenach	Maksymilian Kawczyński
Jan Czubek	Ks. Władysław Knapieński
Maryan Dubiecki	Zbigniew Kniaźołucki
Karol Estreicher	Józef Korzeniowski (Lwów)
Łudwik German (Lwów)	Bronisław Kruczkiewicz (Lwów)
Konstanty Górski (Paryż)	Leon Kulczyński
Korneli Heck (Lwów)	Anatol Lewicki
Józef Kallenbach (Fryburg w Szwajcaryi)	Antoni Mazanowski (Podgórze)
	Kazimierz Morawski

Ks. Stefan Pawlicki
Karol Petelenz (Stryj)
Józef Rostański
Stanisław Siedlecki
Stanisław Smolka
August Sokołowski
Maryan Sokołowski
Stanisław hr. Tarnowski
Stanisław Tomkiewicz

Józef Tretiak
Bolesław Ulanowski
Stanisław Windakiewicz
Władysław Wisłocki
Wincenty Zakrzewski
Roman Zawiliński
Maryan Zdziechowski
Teofil Ziembicki

B) Na Wydziale historyczno-filozoficznym.

I. Komisya historyczna.

Przewodniczący i Dyrektor zbiorów i wydawnictw:
Wincenty Zakrzewski.

Zastępca Przewodniczącego:
Stanisław Smolka.

Sekretarz:
Anatol Lewicki.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)
Oswald Balzer (Lwów)
Michał Bobrzyński (Lwów)
Ferdynand Bostel (Lwów)
W. A. Bruchnalski (Lwów)
Ks. Julian Bukowski
Zygmunt Celichowski (Kórnik)
Ks. Władysław Chotkowski
Leon Chrzanowski
Michał Chyliński
Ludwik Ćwikliński (Lwów)
Bronisław Czarnik (Lwów)

Wiktor Czermak
Aleksander Czołowski (Lwów)
Adam Darowski (Rzym)
Bronisław Dembiński (Lwów)
Hubert Ermisch (Drezno)
Karol Estreicher
Ks. Jan Fijałek (Lwów)
Ludwik Finkel (Lwów)
Zygmunt Gloger (Jeżów)
Ks. Tadeusz Gromnicki
Ludwik Grossé (Wielkie, poczta
Kurów, Król. Pol.)

Alfred Halban (Czerniowce)	Rudolf Philippi (Berlin)
Aleksander Hirschberg (Lwów)	Franciszek Piekosiński
Wojciech Kętrzyński (Lwów)	Roman Pilat (Lwów)
Franciszek Kluczycki	Karol Potkański
Ks. Władysław Knapiński	Antoni Prochaska (Lwów)
Zbigniew Kniaziolucki	Stan. Ptaszycki (Petersburg)
Feliks Koneczny	Kaz. Pułaski (Kamieniec Polski)
Józef Korzeniowski (Lwów)	Zygmunt Radziwiński
Aleksand. Kraushar (Warszawa)	R. Reicke (Królewiec)
Stanisław Krzyżanowski	Karol Reifenkugel (Czerniowce)
Ludwik Kubala (Lwów)	Henryk Sawczyński (Lwów)
Ks. Stan. Kujot (Grzybno)	Aleksander Semkowicz (Lwów)
Saturnin Kwiatkowski (Wiedeń)	Stanisław Smolka
Jan Leniek (Tarnów)	August Sokołowski
Józef Lekszycki (Poznań)	Maryan Sokołowski
Anatol Lewicki	Izydor Szaraniewicz (Lwów)
Antoni Lorkiewicz (Stanisławów)	Alojzy Szarłowski
Ks. Jan Łukowski (Gniezno)	Stanisław hr. Tarnowski
Maurycy Maciszewski (Tarnopol)	Józef Tretiak
Antoni Małecki (Lwów)	Bolesław Ulanowski
Kazimierz Morawski	Kazimierz Waliszewski (Paryż)
Jerzy hr. Mycielski	Stanisław Windakiewicz
Fryderyk Papée (Lwów)	Władysław Wisłocki
Alfred Parczewski (Kalisz)	Tadeusz Wojciechowski (Lwów)
Maksymilian Perlbach (Halle)	Józef Wolff (Warszawa)
Ks. Ant. Petruszewicz (Lwów)	Wincenty Zakrzewski

II. Komisya prawnicza

Przewodniczący :

Fryderyk Zoll.

Sekretarz :

Bolesław Ulanowski.

Członkowie :

Władysław Abraham (Lwów)

Michał Bobrzyński (Lwów)

Józef Brzeziński

Leon Cyfrowicz

Włodzimierz Czerkawski
Maciej Czyszczan
Stanisław Estreicher
Ksawery Fierich
Piotr Górski
Alfred Halban (Czerniowce)
Leopold Jaworski
Franciszek Kasperek
Józef Kleczyński
Edmund Krzymuski
Stanisław Krzyżanowski

Kazimierz Laskowski
Juliusz Leo
Józef Milewski
Franciszek Piekosiński
Józef Rosenblatt
Wincenty Tarłowski
Bolesław Ulanowski
Alojzy Winiarz (Lwów)
Stanisław Wróblewski
Ignacy Zborowski
Fryderyk Zoll

C) Na Wydziale matem.-przyrodniczym.

I. Komisya fizyograficzna.

Przewodniczący :

Szczęśny Kreutz.

Sekretarz :

Władysław Kulczyński.

Członkowie :

Leonard Adametz (Wiedeń)
Ks. Ant. Andrzejowski (Skała)
Ernest Bandrowski
Franciszek Bartonec (Siersza)
Andrzej Batycki (Staremiasto)
Franciszek Bieniasz
Lud. Birkenmajer (Czernichów)
Franciszek Błocki (Plisków na
Ukrainie, p. Lipowiec)
Kazimierz Bobek
Józef Bocheński
Adolf hr. Brunicki (Lubień)

Julian hr. Brunicki (Podhorce)
Andrzej Bryk (Chyrów)
Józef Brzeziński
Odo Bujwid
Gejza Bukowski (Wiedeń)
F. Chłapowski (Poznań)
Andrzej Chramiec (Zakopane)
T. Ciesielski (Lwów)
Edward Claus (Żywiec)
Napoleon Cybulski
Jan Czarnecki (Kaczanówka)
Franciszek Czarnomski

J. Czerkawski (Lwów)
 Emil Dunikowski (Lwów)
 Włodz. hr. Dzieduszycki (Lwów)
 Henryk Dziedzicki (Warszawa)
 Józef Dziędzielewicz (Lwów)
 B. Eichler (Międzyrzec, gub. siedl.)
 Adolf Engel (Rzeszów)
 Zygmunt Fischer
 Walenty Głowiński (Jarosław)
 Emil Godlewski
 Józef Grzybowski
 Leon Guńkiewicz (Wadowice)
 Bronisław Gustawicz
 Roman Gutwiński (Podgórze)
 Franciszek Hahn (Bochnia)
 W. Hankiewicz (Lwów)
 Julian Hawrysiwicz (Ożydów,
 Galicya)
 J. Jachno (Stanisławów)
 Leopold Jacobi (Pilzno)
 Edward Janczewski
 Antoni Jaworowski (Lwów)
 Walery Jaworski
 Stefan Jentys
 Franciszek Karliński
 Waleryan Klecki
 Michał Kobryn (Turka)
 Karol Kolbenheyer (Bielsk)
 S. Kontkiewicz (Dąbrowa)
 Jan Krawczyk (Biała)
 Feliks Kreutz
 Franciszek Krysta (Zawoja)
 Karol Krzyżanowski (Libusza)
 Władysław Kulczyński
 Wacław Laska (Lwów)
 Józef Leigert (Dzikowiec)
 Leon Lemoch (Sanok)

Henryk Lgocki
 Władysław Lubomeński
 Michał Lempicki (Sielec)
 Maryan Łomnicki (Lwów)
 Andrzej May
 Fr. hr. Mycielski (Wiśniowa)
 Władysław Montresor (Kozin)
 Arnulf Nawratil (Lwów)
 Julian Niedźwiedzki (Lwów)
 Aleksander Nowicki
 Fr. Nowosielski (Sambor)
 Karol Olszewski
 Stan. Olszewski (Lwów)
 Józef Pomorski (Dublany)
 St. Przybyłowski (Krzywó-
 równia w Galicyi)
 Mar. Raciborski (Kagok Tegal)
 Bronisław Radziszewski (Lwów)
 Jan Ralski (Tarnów)
 Antoni Rehman (Lwów)
 Konstanty Romer (Jodłownik)
 Józef Rostafiński
 Maurycy Rudzki
 Michał Rybiński
 Wład. Satke (Tarnopol)
 Fryderyk Schille (Rytro)
 T. Schwetter (Bohorodczany)
 Władysław Ściborowski
 Józef Siemiradzki (Lwów)
 Marcei Sławiński (Kołomyja)
 Tomasz Słomski (Kołomyja)
 Jan Śnieżek (Cieszyn)
 Gustaw Steingraber
 Stefan Stobiecki
 H. Strzelecki (Lwów)
 St. Strzelecki (Wieliczka)
 Zenon Surzycki (Dukla)

Leon Soroczyński (Lwów)	M. Wąsowicz (Lwów)
Władysław Szajnocha	Jan Werchratski (Lwów)
Jan Sznabl (Warszawa)	Daniel Wierzbicki
Jan Sztoleman (Warszawa)	Antoni Wierzejski
Kazimierz Szulz (Dublany)	Tad. Wiśniowski (Lwów)
Ignacy Szyszyłowicz (Dublany)	August Witkowski
Wawrzyniec Teisseyre (Lwów)	Eustachy Wołoszczak (Lwów)
Fr. Tondera (Stanisławów)	Józef Wyczyński (Truskawiec)
J. Trejdosiewicz (Warszawa)	Józef Zaborski (Obertyn)
K. Trochanowski (Stanisławów)	Hugo Zapałowicz (Wiedeń)
Władysław Tyniecki (Lwów)	Stanisław Zaręczny
Wiktor Uhlig (Praga)	Bron. Znatowicz (Warszawa)
Adam Uznański (Poronin)	Rudolf Zuber (Lwów)
Leopold Wajgiel (Lwów)	Czesław Zubrzycki (Rzeszów)
Henryk Walter	K. Żukowski (Podmonasterek)
Antoni Wałecki (Warszawa)	

Prace tej Komisji są rozdzielone na 5 sekcji pod kierunkiem :
1) *meteorologiczna*, prof. Karlińskiego; 2) *geologiczna*, prof. Kreutza; 3) *botaniczna*, prof. Rostafińskiego; 4) *zoologiczna*, prof. Kuleczyńskiego; 5) *rolnicza*, prof. Janczewskiego.

II. Komisya antropologiczna.

Przewodniczący :

Napoleon Cybulski.

Sekretarze :

Władysław Demetrykiewicz

Roman Zawiliński.

Członkowie :

Jan Baudouin de Courtenay
Jan Biela (Drohobycz)
Gerson Blatt (Brody)
Jan Buszek

Franciszek Bylicki
Jan Bystroń
Stan. Ciszewski (Warszawa)
Napoleon Cybulski

Adolf Černý (Hradec Kralowe)	Leonard Masing (Dorpat)
Włodzimierz Demetrykiewicz	Karol Mátyás (Tarnobrzeg)
Tadeusz Dowgird (Plemborg, gub. Kowieńska)	Ernest Muka (Freiberg w Sa- ksonii)
Władysław Dybowski (Niańków na Litwie)	Czesław Neymann (Winnica)
Włodzimierz hr. Dzieduszycki (Lwów)	Zygm. Noskowski (Warszawa)
Zygmunt Gloger (Jeżów)	Wład. Olechnowicz (Lublin)
Józef Grajnert (Warszawa)	Tadeusz Pilat (Lwów)
Michał Greim (Kamieniec Po- dolski)	Bolesław Popowski (Winnica)
Wojciech Grzegorzewicz (Stryj)	Karol Potkański
Henryk Hoyer	Wład. Przybysławski (Uniże)
Julian Talko-Hrynczewicz (Troj- ckosawsk, Syb. wseh.)	Zygmunt Radziwiński (Siwki)
Jan Karłowicz (Warszawa)	Józef Rostański
Józef Kleczyński	Jerzy Sauerwein (Banteln w Ha- nowerze)
Klemens Koehler (Poznań)	Władysław Ściborowski
Władysław Kosiński	Ks. Wład. Siarkowski (Kielce)
Kazimierz Kostanecki	Ludwik Stieda (Królewiec)
Szczęśny hr. Koziembrodzki (Chlebów)	Jan Świętek
Władysław Kryże (Warszawa)	Włodzimierz Tetmajer
Ludwik Krzywicki (Warszawa)	Maryan Udziela (Janów)
Władysław Łuszczkiewicz	Seweryn Udziela (Wieliczka)
Józef Majer	Zyg. Wierzchowski (Ropczyce)
	Zygmunt Wołski (Warszawa)
	Adam Zakrzewski (Warszawa)
	Roman Zawiliński
	Michał Żmigrodzki (Sucha)

Stacya Naukowa w Paryżu.

Biblioteka Polska (6. Quai d'Orléans).

Komitet miejscowy :

Ludomir Gadon, Zastępca Przewodniczącego; Józef Rusteyko, Podskarbi; Władysław Mickiewicz, Sekretarz; ks. Ludwik Lescoeur.

Delegat Akademii: Dr. Konstanty Górski.

Adjunkt: Władysław Suzin.

BIBLIOTEKA.

Bibliotekarz: Dr. Stanisław Windakiewicz.

BIURO AKADEMII.

(Według §. 23. Statutu Biuro znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego).

(Godziny urzędowe od godz. 10—1).

S K Ł A D:

Adjunkt: Dr. Wiktor Czermak.
Podskarbi: Wilibald Ślęczkowski.
Rachmistrz: Bolesław Antoniewicz.
Dyurnista: Władysław Giżycki.
Woźny: Ludwik Słowiński.

Sprzedaż wydawnictw powierzoną ma:
Księgarnia Spółki Wydawniczej Polskiej w Krakowie (Pałac Spiski).

POSIEDZENIE PUBLICZNE
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

dnia 14 maja 1898 r.

POSIEDZENIE PUBLICZNE
AKADEMII UMIEJETNOŚCI

I.

PRZEMÓWIENIE

JEGO EKSCELLENCYI ZASTĘPCY PROTEKTORA

Dra JULIANA DUNAJEWSKIEGO.

W imieniu i zastępstwie Jego ces. i król. Wysokości Najdostoj. Arcyksięcia Protektora powołany do zagajenia dzisiejszego posiedzenia, przedewszystkiem miłego dopełniam obowiązku, witając Szanownych Członków Akademii Umiejętności.

Jak poprzednie lata tak i rok ubiegły wykazuje nieustanną czynność panów i cenne nabytki dla nauki i umiejętności. I tak podnieść należy coraz większe ożywienie ruchu naukowego na Wydziale matematyczno-przyrodniczym. Okazała się nawet potrzeba wprowadzenia pewnych ulepszeń w zewnętrznej formie wydawnictw tego Wydziału, aby sprostać coraz obfitszemu napływowi prac i ułatwić nabywanie publikacyj przez ich grupowanie według rozmaitych działów umiejętności przyrodniczych.

W Komisji fizyograficznej utworzono — obok dotychczasowych sekcji — nową sekcję rolniczą. Jej zadaniem skupiać rezultaty dotychczasowych i bieżących badań innych sekcji i spożytkowywać je ku umiejętnemu rozpoznaniu fizyograficznych właściwości kraju w odniesieniu do praktycznych potrzeb rolnictwa.

Na uwagę także zasługuje wydanie pierwszego tomu pomnikowego dzieła p. Federowskiego pod tytułem: „Lud białoruski“. Gdy badania etnologiczne w obecnej swej fazie rozpraszają się przeważnie w poszukiwaniach drobiazgowych i szczegółowych, w których gromadzi się dopiero cenny materiał dla pracowników przyszłych pokoleń, tem radośniej powitać należy to dzieło, owoc niezmordowanej pracy całego życia autora, który, bez ujmy dla dokładności szczegółowego badania, odważył się na złożenie większej całości, obejmującej wyczerpującą monografię ludu białoruskiego i spełnia to piękne zadanie w sposób tak godny uznania.

Wielkie zajęcie budzić powinny badania archiwalne, mianowicie co do historii naszej z końca XVIII stulecia, podjęte przez waszą, Panowie, stałą misję historyczną w Rzymie, których obfite i ważne rezultaty, w miarę możliwości, zapewne niedługo publikowane będą.

Godne także wspomnienia są prace waszej misji co do korzystania ze znajdujących się w Medyolanie obfitych materiałów do XVI wieku w korespondencji św. Karola Boromeusza.

Także zaznaczyć należy fakt pomyślny dla tej Instytucji, że dzięki staraniom troskliwego zarządu

o dobro Instytucyi, zawiązano ściślejsze w nowszych czasach stosunki jej z Akademiami, a szczególnie w Wiedniu i w Pradze. Jeżeli prawdą jest, że odosobnienie żadnej pracy nie wychodzi na dobre, to z pewnością w pracy naukowej przez wzajemne oddziaływanie osiągnąć tylko można postęp w dziedzinie umiejętności.

Sądzę, że te pobieżne wskazówki wystarczą, aby na nich oprzeć przekonanie, że Szanowni Członkowie Akademii z zadowoleniem spoglądać mogą na rezultat czynności naszej Instytucyi w roku ubiegłym.

Niepodobna mnie jeszcze pominąć tego, że w roku ubiegłym upływa dwadzieścia pięć lat od pierwszego rocznego posiedzenia Akademii.

Idąc za zwyczajem wiekami uświęconym składam z tego miejsca Akademii Umiejętności moje najgorętsze życzenia.

Niechże ta Instytucya i nadal pozostanie silną warownią czystości i ducha naszej mowy ojczystej.

Niech będzie tak, jak dotąd, promieniejącą pochodnią, oświetlającą narodowi drogę spokojnej, wytrwałej i cierpliwej pracy.

Niech będzie skarbnicą, dostarczającą dóbr idealnych dla rzeczywistego pożytku, nie dla chwilowego poklasku ogółu.

Niech pozostanie nareszcie Akademia, jak była dotąd, skrzętną opiekunką tradycyi naszej historycznej, opiekunką, zbierającą bezustannie *iniuria temporum* rozrzucone ślady prac, zasług i błędów przeszłości dla nauki i przestrogi późniejszych pokoleń.

Pomny słów, wyrzeczonych przed 25 laty przez nieodżałowanej pamięci pierwszego sekretarza generalnego Akademii, kończę me życzenia, Szan. Panowie, nie starorzynaskiem: *Quod felix fastumque sit*, — ale dawnem naszym chrześcijańskim i polskim: „Szczęść Boże“ na dalszą pracę.

II.

PRZEMÓWIENIE

ZASTĘPCY PREZESA Dra FRYDERYKA ZOLLA.

W uroczystem dzisiejszem zebraniu spadł na mnie zaszczytny obowiązek zabrania głosu w zastępstwie prezesa, mającego spełnić inną funkcyę odczytem, przeznaczonym na uczczenie pamięci Adama Mickiewicza, którego setna rocznica urodzenia przypada właśnie na rok bieżący.

Uważam sobie to więc za pierwszy obowiązek gorąco podziękować tobie, Ekszelleneyo, za łaskawe i serdeczne słowa, świadczące o ciągłym szczerem przywiązaniu do najwyższej naszej Instytucyi naukowej, tudzież za skuteczną opiekę, której ona od ciebie, dostojny panie Wiceprotektorze, doznawała, doznaje i da Bóg jeszcze długo doznawać będzie. Serdecznie dziękując następnie wszystkim tu obecnym gościom za życzliwość, okazaną Akademii swoim przybyciem, pragnę w szczególności gorącym słowem podziękować także powitać uprzejmie

JE. pana Namiestnika, który złączony już dawniej ściślejszym węzłem z naszą Instytucją, obecnie, kiedy został namiestnikiem, powołany zaufaniem Najjaśniejszego Pana na najwyższe w kraju stanowisko, nie szczędził drogiego czasu, aby osobiście uczestniczyć w naszym posiedzeniu. Wreszcie odpowiem, jak sądzę, uczuciom wszystkich tu obecnych, jeżeli z wyrazem głębokiej czci i wdzięczności zwrócę się do Najprzew. Księcia-Biskupa, który zawsze łaskawą [życzliwość okazywał Akademii, a dzisiaj, po przebytej dłuższej chorobie, nie dał się powstrzymać od przybycia na nasze zebranie i zaszczycić je swoją obecnością.

Ćwierć wieku minęło od chwili, kiedy z łaski Najdobrotliwszego Monarchy tutejsze Towarzystwo naukowe przemienione zostało na Akademię Umiejętności. Chwila ta przypadła na dwudziestopięcioletnie panowanie Najjaśniejszego Pana, tak że dzisiejszy 25-letni jubileusz istnienia Akademii schodzi się z 50-letnim jubileuszem Jego pełnych chwały rządów; i warto zaiste przypomnieć piękny ustęp z ówczesnego adresu, w którym Akademia, dając wyraz uczuciom hołdu i najgłębszej wdzięczności wspaniałomyślnemu swemu Założycielowi, wspomniała także o wpływie umiejętności na życie nasze społeczne. „Jakikolwiek — powiedziano tam — byłby chwilowo zamęt budzących się do życia duchowych żywiołów, prawdziwa umiejętność wyniesie z niego słowo harmonii i ładu. Wyjść z niej musi poszanowanie praw Bożych i ludzkich, poszanowanie indywidualności narodowych i historycznych, podniesienie uczuć miłości i wdzięczności dla Monarchy, poczucia się do obowiązków, jakie nakłada państwo

i społeczeństwo!⁴ Oby się te słowa sprawdziły, a harmonia i ład jak najprędzej zapanowały we wszystkich krajach naszej Monarchii — oto życzenie, którem niewątpliwie wszyscy wobec najlepszego Monarchy jesteśmy przejęci i którego ziszczenie byłoby najpiękniejszym uczczeniem Jego jubileuszu.

Mówiąc o pamiętnej chwili założenia Akademii, z żalem winienem zaznaczyć brak tych właśnie mężów, na których Akademia, jakby na swoich filarach, pierwotnie się opierała. Już przed 15 laty pożegnaliśmy na zawsze pierwszego wielce zasłużonego jej sekretarza generalnego, w którego osobie cała niemal ówczesna czynność Akademii się skupiała. Pierwszy jej prezes, który przez długi szereg lat dzielnie przewodniczył naszej Instytucyi, złożony niemocą, od kilku lat zaprzestał udzielać nam światłej swojej rady. A iluż to ubyło innych pracowników na niwie naukowej, będących prawdziwą ozdobą Akademii! Niech nam to jednak będzie pociechą, że duch, który za wpływem tych mężów owiał Akademię od początku jej istnienia, nie zmienił się w niczem do obecnej chwili i że Akademia postępuje na tej drodze, która wskazaną jej była przez nich jako najwłaściwsza do spełnienia trudnego swego zadania. Znakomicie zadanie to określił ś. p. Szujski w końcowym ustępie pierwszego swego sprawozdania, mając na oku nie tylko obowiązek członków Akademii względem niej, ale i obowiązek naszego społeczeństwa względem Akademii. Pozwolę sobie odczytać ten ważny ustęp, zwłaszcza że ma on i dzisiaj aktualne znaczenie i nigdy go podobno mieć nie przestanie: „W chwili obecnej — pisze on — tak ciężkimi walkami zajętej,

praca Akademii, wspierana gorąco przez kraj, winna być uważaną jako gromadzenie kapitału siły na zewnątrz, przechowywanie skarbów przeszłości na przyszłość. W walki wieku wdawać się ona nie może, ani przechylając się do stronnictw, zyskiwać przyjaciół; woli udać się do tego, co na dnie serca naszego społeczeństwa znajdować się musi, bo powinno: uczucie czci i miłości tej ziemi. Opatrzność otworzyła nam pole działalności, na którym się pracowitymi, ofiarnymi, dojrzałymi okazać możemy, gdzie rozwinąć możemy nasze zdolności, pokazać wytrwałość, dozwoliła nam strzedz przeszłości języka, badać kraj nasz: do nas, do całego kraju należy podsycać tę lampę i okazać, żeśmy jej godni“.

Czy i jak dalece Akademia w ciągu 25 lat swego istnienia sprostała zadaniu, wskazanemu jej powyższemi słowy, sąd o tem nie do mnie należy, ale to z czystym sumieniem stwierdzić mogę, że się tego sądu obawiać nie potrzebuje, bo była zawsze pomna ważnych i trudnych obowiązków swoich, spełniała je gorliwie w miarę sił, któremi rozporządzała, będąc zarazem świadomą ciężkiej odpowiedzialności, jaką zaciągnęła wobec narodu, kiedy dzięki wspaniałomyślności Najdostojniejszego swego Założyciela znalazła się w warunkach, które jej dozwoliły badania swoje w całej pełni rozciągnąć na wszystkie gałęzie umiejętności. Publikacye jej stają otworem każdemu, kto się chce w nich rozglądać i przekonać o wartości zawartych tam prac. Od kilku lat podaje ona w krótkich streszczeniach, pisanych w obcych językach, badania swoje naukowe do

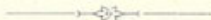

wiadomości bardzo licznych instytucyj naukowych zagranicznych, aby je poddać także ich ocenie.

Co się zaś tyczy naszego społeczeństwa, to z wyrazem prawdziwej wdzięczności przyznać muszę, że z jego strony popieranie celów Akademii wzrasta ciągle tak pod względem naukowym, jakoteż materyalnym. Ziomkowie nasi z rozmaitych dzielnic dawnej Polski przysyłają badania swoje, pragnąc je umieścić w publikacyach Akademii, w której słusznie upatrują punkt środkowy całego ruchu naukowego naszego narodu. Ofiarność w przysparzaniu środków materyalnych wzmaga się także coraz więcej. Przoduje w tym kierunku reprezentacya krajowa, która w tegoroczny budżet wstawiła na cele Akademii poważną sumę 30.500 złr. Uchwaliwszy poprzednio trzechletni zasiłek po 1500 złr. rocznie na badania historyczne w archiwum watykańskiem, podniosła ona ostatnią, na rok bieżący przypadającą ratę do wysokości 2000 złr. i przyznała zarazem Akademii na powyższy cel nową na następne trzechlecie subwencyę w rocznych ratach po 2000 złr. Ważne i skuteczne poszukiwania w rzeczonym archiwum, mieszczącym w sobie nieocenione dla historyi naszej skarby, spowodowały wczoraj Akademię do powzięcia uchwały względem założenia w Rzymie stacyi naukowej. Uchwała ta wymaga według przepisów naszego statutu zatwierdzenia Naj. Pana. Tymczasem już na ten cel p. Konstanty Wołodkowiec zobowiązał się przed kilku dniami do płacenia dożywotnie rocznej kwoty 800 złr. i sporządził nadto na wypadek śmierci zapis 10.000 złr. W ciągu ubiegłego roku przybyły na cele Akademii jeszcze cztery nowe zapisy, mianowicie zapis ś. p. Edwarda

Czabana 50.000 rubli, zapis ś. p. Konstantego Górskiego 12.000 rubli, zapis ś. p. Adama Prus Wiśniowskiego 3000 złr. i zapis ś. p. Dra Mikołaja Kańskiego 4000 złr. Zapisy te, z których ostatni został już zrealizowany, świadczą najlepiej o wzmagającym się w naszym społeczeństwie poczuciu rzetelnego wspierania wzniosłych celów naszej instytucji.

Czcigodny i dostojny Wiceprotektor Akademii zakończył łaskawe przemówienie swoje słowem, którem i ś. p. Szujski przed 25 laty zakończył swoją mowę inauguracyjną, t. j. słowem ludowem: „Szczęść Boże!“ Niechże więc i mnie na zakończenie wolno będzie odpowiedzieć słowy, wyjętymi z ust naszego włościanina, które także ś. p. Szujski dołączył wówczas do swego życzenia, t. j. słowy: „Daj Panie Boże!“

III.

Sprawozdanie Sekretarza generalnego

z czynności Akademii
od Maja 1897 do Maja 1898 r.

Na wczorajszem walnem zebraniu Akademia wybrała członkiem czynnym zagranicznym na Wydziale historyczno-filozoficznym: p. Stosława Łagunę.

Wybór ten będzie podany do zatwierdzenia Jego ces. i król. Apostolskiej Mości.

W ciągu ubiegłego roku Najjaśniejszy Pan raczył najmiłościwiej zatwierdzić wybór czynnego członka zagranicznego tegoż samego Wydziału, prof. Henryka Struvego z Warszawy.

Z grona członków krajowych, najbliższych nam towarzyszy pracy, ubył w ciągu ostatniego roku jeden: ś. p. Lucyan Malinowski. Dziś właśnie mija czwarty miesiąc od jego śmierci, a dotąd trudno nam się z tem oswoić, żeśmy go utracili. Na tem dzisiaj, uroczystem zebraniu, najmniej go braknie — co prawda. Ciasnota tej sali nie dozwala często wszystkim członkom pomieścić się na przeznaczonych dla nich miejscach; jeżeli przybędzie więcej członków zamiej-

scowych, niejeden z tutejszych nie wchodzi nawet na salę, przysłuchując się z przyległego pokoju. Do tych ostatnich prawie zawsze należał ś. p. Lucyan Malinowski. Zawsze gotów ustąpić miejsca drugim w jakiegokolwiek świątecznej chwili; zawsze i zawsze na placu w każdym dniu roboczym, nawet w ostatnich czasach, gdy rozwinęta niebezpiecznie choroba serca utrudniała mu bardzo ciężką drogę po stromych schodach naszego budynku.

Przy tym warsztacie naukowej pracy, jakim nazywano Akademię w samych jej początkach, doskonałym, niezmordowanym, budującym wszystkich kolegów pracownikiem był Malinowski. I publikacje nasze wzbogacił tyłoma cennymi owocami swej indywidualnej naukowej pracy i jako najgorliwszy Sekretarz Wydziału filologicznego zasłużył się niepospolicie około żywego rozbudzenia ruchu naukowego na tym Wydziale.

Jako uczony, odznaczał się znamienem piętnem, które go wyróżniało między innymi. Po śmierci Szujskiego, nie wiem, czy ktokolwiek z nas mógł się z nim równać w miłości przedmiotu, który uprawiał. A była to miłość gorąca, w której uczony, żyjący tylko dla swej nauki, uczony, ceniony przez obcych jako jeden z najznamienitszych przedstawicieli filologii słowiańskiej, bladł i znikał przy Polaku, serdecznym miłośniku tego języka, którego brzmienia kołysały jego dzieciństwo, a którego badaniu umiejętnemu poświęcił życie do ostatniego tchnienia. Są tacy, którzy mówią: „Jako Polak, ubolewam nad postępującem skażeniem języka; jako filolog, muszę się delektować nad każdym nowym jego fenomenem, bo jest on dla mnie tem, czem nowy, niezbadany okaz patologiczny dla anatoma! Malinowski

nie znał tej dystynkcyi; był zawsze i wszędzie, a przede wszystkim w swej pracowni Polakiem. Meżem nauki nigdy być nie przestawał; filolog a człowiek nerwowy; ileż to razy zżymał się na dyletanckie zachcianki niepowołanych prawodawców, którzy w niedozwolony przez naukę sposób starają się bronić poprawności języka bezpłodnymi anatematami. Ale umysł jego jasny, nieoślepiiony jaskrawością najświeższych teoryi, nie znał rozdźwięku między sumieniem Polaka i lingwisty. Umysł ten widział jasno, że filologia nie abdykuje bynajmniej, jeżeli, nie poprzestając na stwierdzaniu ciekawych zjawisk językowych, spożytkowuje swe zdobycze w celach praktycznych a dla spraw narodowych żywotnych, jak żywotną jest sprawa naszego języka, tego tętna w życiu narodu. Za tem też poszło może pewne zacieśnienie dziedziny jego pracy naukowej, która nie obejmowała wszystkich rozległych zakresów nowożytnej filologii, skupiając się z rzadką pracowitością na dwóch przeważnie polach: dyalektologii polskiej i badań nad starymi pomnikami języka. Tu widział Malinowski dwa źródła ożywcze dla dzisiejszego języka: skarby w znacznej części nietknięte, z których umiejętna ręka dobyć może wiele klejnotów zapomnianych, nie tylko dla wzbogacenia wiedzy ogólnej i dla chluby polskiej nauki, ale i dla odrodzenia języka, którym mówi obecne pokolenie.

Słusznie możemy się szczyć spuścizną naukową, którą Malinowski pozostawił po sobie. Żal jednak to powiedzieć, że z pewnością ta spuścizna byłaby o wiele jeszcze obfitsza, gdyby nie ów rys znamieny w charakterze ś. p. Lucyana, to typowe, z zaparciem się siebie, ustępowanie miejsca drugim. W każdej gałęzi

Akademii — mimo ofiarności społeczeństwa, poparcia kraju i państwa — fundusze nasze zawsze są jeszcze niedostateczne. Zawsze więcej jest do wydrukowania, niżli fundusze starczą. A Malinowski, jako Sekretarz Wydziału, zawsze i wszędzie ustępował miejsca drugim, zwłaszcza młodszym, rzecz jasna, niecierpliwszym, którym byłoby zbyt boleśnie czekać długo na ogłoszenie wykończonej pracy. Dlatego tyle prac jego pozostało niewykończonych: nie przykładał do nich ostatniej ręki, bo wiedział dobrze, że tę czynność musiałby jeszcze raz na nowo powtórzyć przed oddaniem pracy do druku, aby uwzględnić wszelkie nowsze badania, postawić rzecz gotową na wysokości umiejętności wymagań. W rękopisach, po zmarłym pozostałych, widzimy wskutek tego wiele prac nie rozpoczętych, ale znacznie posuniętych naprzód, a niewykończonych. Musiałem ten fakt stwierdzić: to prosty obowiązek względem niezmordowanej pracowitości uczonego i rzadkiego charakteru człowieka.

Bywają wyrażenia, których tak często się nadużywa, że trudno prawie ich użyć tam, gdzie mają zastosowanie, z obawy, aby pozorem frazesu nie uchybić temu, któremu się one rzeczywiście należą. Malinowski padł istotnie, jak żołnierz na posterunku. 10-go stycznia, słabym, zmęczonym głosem przedstawił ostatnią pracę na posiedzeniu Wydziału; 13-go przewodniczył na posiedzeniu Komisji antropologicznej; nazajutrz do 11-tej wieczorem zajęty był korektą — mozolna funkcyja Sekretarza Wydziału; w godzinę potem przestało bić to serce, tak kochające nasz język, naszą naukę, naszą Instytucję. Cześć jego pamięci!

Zastęp członków zakrajowych uszczuplił się zgonem ś. p. Alfreda Arnetha, Prezesa Akademii wiedeńskiej, Dyrektora Archiwum Domu Cesarskiego, Dworu i Państwa. Jeden to z ostatnich w tej świetnej plejadzie historyków niemieckich naszego stulecia, których talent i praca stanowić będą epokę w dziejach nauki historycznej; nam był szczególnie bliski z powodu swych badań nad historią pierwszego rozbioru Polski, które złożył w głównem, najznakomitszem swem dziele, w historii panowania Maryi Teresy.

Rzewne wspomnienie należy się wreszcie byłemu członkowi Towarzystwa Naukowego krakowskiego, a tem samem nadzwyczajnemu członkowi Akademii, ś. p. Mikołajowi Kańskiemu, który zawsze zaliczał się do wypróbowanych przyjaciół naszej Instytucyi i w testamencie swoim przekazał jej legat 4000 złr.

Wydział filologiczny wydał w roku ubiegłym dwa tomy Rozpraw: XXVI i XXVII, a także dzieło p. Maryana Zdziechowskiego p. t.: „Byron i jego wiek“. T. II. (Czechy, Polska, Rosya). W dalszym ciągu wydawnictwa Bibliografii polskiej czł. K. Estreichera wyszedł T. XV (zeszyty 1—4); w dalszym ciągu wydawanych przez czł. W. Wisłockiego: „Acta rectoralia Almae Universitatis studii Cracoviensis“ wyszedł zeszyt czwarty T. I.

Na wydziale filologicznym złożono następujące prace :

Z historii języka polskiego czł. L. Malinowski przedstawił pracę swoją: „O zabytku języka polskiego z początku XVI w.“, a czł. J. Rostański: „Słownik polskich imion rodzajów oraz wyższych skupień roślin.“

Z historii literatury i kultury. Czł. Roman Pilat odczytał rozprawę p. t.: „Autografy późniejszych ksiąg Pana Tadeusza“ (od IV—XIV ks.). Czł. Fr. Piekosiński podał wiadomość „O nieznaney monecie pamiątkowej Bolesława Chrobrego“. Czł. J. Tretiak przedstawił pracę p. t.: „Piotr Skarga wobec Rusi“ i odczytał z niej dwa rozdziały: 1) Piotr Skarga i Krzysztof Broński, 2) Piotr Skarga i Iwan Wiszeński. Czł. M. Kawczyński przedstawił rozprawę p. t.: „O stosunku komedyi Les contens Odet'a de Turnèbe z r. 1558 do Les Ebahis Jakóba Grévin z r. 1560.“ K. Morawski wyłożył treść swojej pracy p. t.: „O początkach nauki prawa rzymskiego w Uniwersytecie krakowskim“. Ks. J. Fiałek przedstawił swoje „Studia do dziejów Uniwersytetu krakowskiego w wieku XV. W pięćsetną rocznicę założenia Wydziału teologicznego w Krakowie.“ Czł. J. Tretiak wyłożył treść i odczytał część swojej rozprawy p. t.: „Cześć Mickiewicza dla Najśw. Panny.“ Czł. B. Ulanowski podał wiadomość o kilku nieznanych zabytkach politycznej literatury polskiej z drugiej połowy XVI w. Czł. J. Tretiak przedstawił treść swojej pracy p. t. „Zmiana pierwotnego planu i tytułu Grażyny Mickiewicza.“

Z historii sztuki. Czł. J. Bóloz-Antoniewicz przedstawił rozprawę swoją p. t.: „Rozwój młodzieńczy Lorenza Costy i jego obraz w Galeryi XX. Czartoryskich w Krakowie,“ jako początek „Studyów nad sztuką włoską XV i XVI wieku.“

Z filologii klasycznej. Czł. A. Miodoński wyłożył treść pracy swojej p. t.: „De declamatione in Lucium Sergium Catilinam observationes“. Czł. L. Sternbach

mówił „O kodeksach greckich w Eskurialu i Madrycie“. Czł. L. Œwikliński „O nowoodkrytych poematach Bakchylidesa“. Złożono prace p. J. Króźla: „Ból fizyczny jako czynnik dramatyczny w tragedyi greckiej“ i p. P. Passowicza „De Flori codice Cracoviensi“.

Z językoznawstwa ogólnego złożono anonimową pracę: „Mowa jako objaw fizyologiczno-psychologiczny“.

Prócz tego p. Kunik, czł. Akademii petersburskiej, za pośrednictwem czł. J. Baudouin de Courtenay zakomunikował swój „Pogląd krytyczny na dotychczasowe traktowanie kwestyi lechickiej,“ a czł. J. Baudouin de Courtenay podał wiadomość o swojej rozprawie drukowanej w Petersburgu p. t: „Кашубскій языкъ, кашубскій народъ и кашубскій вопросъ“ i o swojej recenzyi na pracę A. Barańskiego: „Die vorgeschichtliche Zeit im Lichte der Hausthiercultur.“

Prace nad słownikiem staropolskim postępowały w ubiegłym roku niezbyt szybko, raz dla prawie zupełnego braku odpowiednich współpracowników, powtóre zaś z powodu choroby jednego z redaktorów słownika, ś. p. Lucyana Malinowskiego. Główną zdobyczą na tem polu jest złożenie przez prof. J. Bystronia wyczerpującego słownika do ustaw polskich w wydaniu prof. Piekosińskiego. Materiał kartkowy tego słownika zostanie naturalnie wcielony do ogólnego słownika staropolskiego. Oprócz tego drugi z redaktorów słownika, prof. Baudouin de Courtenay zajmował się sprawdzeniem dokładności wypisów kartkowych z innych za- bytków, którato dokładność pozostawiała wiele do życzenia, skutkiem czego na poprawianie błędów i dopeł-

nianie luk traciło się wiele czasu. Nareszcie praca redakcyjna skierowaną została ku wszechstronnemu opracowaniu paru zabytków i ku ułożeniu z nich słownika wzorowego, mogącego służyć za podstawę do dalszych prac.

Ponieważ **Komisya językowa**, która od dłuższego czasu była nieczynną, została przed paru miesiącami zreorganizowaną, jest więc nadzieja, że wskutek tej reorganizacyi i praca nad słownikiem staropolskim będzie się teraz posuwać w przyspieszonym tempie. Tej komisji poruczono zbadanie rękopiśmiennego zabytku staropolskiego języka, znajdującego się w Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie p. t.: „Książka Zofii Odrowążówny“ i przedstawienie Wydziałowi wniosku, gdzie i jak należy go drukować.

Komisya do dziejów literatury i oświaty w Polsce po wydaniu IX tomu Archiwum do dziejów literatury i oświaty postanowiła przeznaczone dla siebie na rok ubiegły fundusze obrócić na drukowanie poezyj Rojzysza, przygotowanych do wydania przez prof. Kruczkiewicza. Poezye te drukują się obecnie i zajmą dwa duże tomy.

W Bibliotece pisarzy polskich wydano w roku ubiegłym:

1) J. Stoka, M. Pudłowskiego i J. A. Kmity Powieści wierszowane 1564—1610 (wydawca p. Samuel Adalberg).

2) Marcina Błażewskiego „Setnik przypowieści ucieśnych 1608“ (wyd. Dr. Wilhelm Bruchnalski).

3) Olbrychta Strumieńskiego „O sprawie, sypaniu, wymierzaniu i rybieniu stawów 1573“ (wyd. Feliks Kucharzewski).

Komisya historyi sztuki od miesiąca kwietnia r. 1897 do marca r. 1898 odbyła posiedzeń ośm, a rezultatem jej czynności naukowej jest kilka dłuższych rozpraw, oraz cały szereg krótszych referatów, odnoszących się do sztuk plastycznych w Polsce, głównie zaś tym razem do dziejów rzeźby. Rozprawy te i sprawozdania z posiedzeń ukażą się wkrótce w druku w dwóch naraz zeszytach następnych tomu V Sprawozdań, które obejmować będą prace Komisji z r. 1896 i r. 1897.

W ostatnim roku działalności naukowej, z dziedziny dziejów budownictwa w Polsce kilka rozpraw w Komisji przedstawiono. Prof. WŁADYSŁAW ŁUSZCZKIEWICZ omówił naprzód w pracy p. t. „Topografia Krakowa z doby przedhistorycznej na podstawie dotychczasowych badań gruntu“ konfigurację pagórkowatego terenu u stóp pierwotnego wawelskiego grodu i przedstawił najdawniejsze tam ludzkie siedziby wraz z pierwszemi ich kościołami. Nadto podał on również dłuższy referat o kościółku św. Idziego w pobliżu miasta Inowłódza nad Pilicą na podstawie zdjęć rysunkowych, dokonanych na miejscu przez p. MARYANA WAWRZENIECKIEGO z Warszawy; zabytek ten zdaniem prof. ŁUSZCZKIEWICZA nie był inkastelowanym kościołem z XII w., ale kaplicą cmentarną na wzgórzu, która była znacznie dawniejszą od zamku inowłodzkiego, pochodzącego z epoki Kazimierza W. P. ZYGMUNT HENDEL streścił badania swe nad gotyckim kościołem Najśw. Panny we wsi Łapczycach pod Bochnią, dziś prawie całkiem opuszczonym, i przedstawił jego plany oraz zdjęcia rysunkowe, odnosząc zabytek ten do najpiękniejszych budowli w Polsce pod koniec wieków średnich z powodu pysznych jego

proporcij i sklepień. Do dziejów budownictwa odnosi się również referat p. JULIANA PAGACZEWSKIEGO o kościele św. Gertrudy w Krakowie, stojącym na wałach miejskich przy wylocie ul. Siennej aż do r. 1822, a o którym wzmianka najdawniejsza sięga r. 1469; na tryptyku malowanym w końcu w. XV a przechowanym dziś w kościele św. Mikołaja znajduje się wrzekomo przedstawienie tej pięknej gotyckiej budowli, ufortyfikowanej i zdobnej pięknym charakterystycznym erkerem. P. KAROL POTKAŃSKI podał cały szereg wiadomości o najdawniejszych kościołach drewnianych na Podhalu wraz z ich opisami, jak w Sromowcach Niżnich, w Dębnie i t. d., na podstawie ustępów z dokładnej i ciekawej wizyty kościelnej archidyakonatu sądeckiego z r. 1608 z archiwum konsystorskiego w Krakowie. Nadto przypomniał piękny a zajmujący zabytek drewnianego budownictwa świeckiego z w. XVII, wspaniały dwór w Ciepelowie w Radomskiem, stawiany przez Kazanowskich a zdobny dwiema wieżami oraz zewnętrznymi polichromowanymi rzeźbami. Wreszcie Dr. STANISŁAW TOMKOWICZ streścił rezultaty badań swych dokonanych na podstawie aktów archiwum miejskiego krakowskiego nad całym szeregiem architektów, mularzy i kamieniarzy w pierwszej połowie w. XVII w Krakowie pracujących, przy czem także niektórych wiadomości o budowlach i o artystach sięgających w. XVI tam zaczerpnął.

Najobficiej przedstawiają się w roku minionym badania, dokonane nad dziejami dawnej rzeźby w Polsce. Rozpoczyna je chronologicznie referat prof. ŁUSZCZKIEWICZA o płaskorzeźbie kamiennej należącej do tympano-

nu portalu północnego katedry w Gnieźnie a przedstawiającej z mnóstwem ikonograficznie ważnych szczegółów scenę Ukrzyżowania, utworze pochodzącym z w. XIV. Prof. Dr. MARYAN SOKOŁOWSKI w obszernej rozprawie omówił zagadkowy pomnik arcybiskupa gnieźnieńskiego z herbem Poraj z drugiej połowy w. XV i ustalił jego determinację oraz pochodzenie; jest to wspaniały nagrobek z czerwonego marmuru z postacią arcybiskupa Jana Gruszczyńskiego (†1473 r.), wykonany między r. 1480—1490 wedle modelu Wita Stwosza a fundowany zapewne przez króla Kazimierza Jagiellończyka do katedry w Gnieźnie dla uczczenia pamięci prymasa i ulubionego kanclerza; utwór to pierwszorzędnej piękności i siły, jeden z najwspanialszych, jaki po Stwoszu w Polsce pozostał, a pełen cech charakterystycznych i dla osoby Gruszczyńskiego i dla wielkiego rzeźbiarza; przy tej sposobności referent podał również rezultaty badań swych nad rodzajami marmurów, które do Polski z Węgier i z Salzburga sprowadzano, a z których wykute są wszystkie monumentalne u nas nagrobki od w. XIV począwszy. — Uczeń prof. Sokołowskiego, bar. LUDWIK PUSZET przedstawił dłuższą pracę o rzeźbionym drewnianym „Ołtarzu św. Jana Chrzciciela w kościele św. Floryana w Krakowie“; dowodzi w niej, że tryptyk ten w r. 1860 fałszywie został przy restaurowaniu go z poszczególnych części złożony, że zaś centralna jego scena nie przedstawiała tak jak dziś wrzekomej Wizyi św. Jana, ale Chrystusa, ze stojącą w samym środku w wodzie a obecnie zaginioną postacią Zbawiciela oraz ze św. Janem i Aniołami po bokach; pochodzi cały ten tryptyk wraz z płaskorzeźbionymi scenami na

skrzydłach z r. 1518, znajdował się dawniej w kaplicy Bonerów kościoła Maryackiego, a stylem najbliższy jest ołtarza św. Anny w kościele św. Wawrzyńca w Norymbergii, do którego skrzydła malował Hans Suess von Kulmbach. — Do rzeźby gotyckiej należy również drewniany bardzo piękny i szlachetny posąg Madonny z Dzieciątkiem z kościoła św. Mikołaja w Krakowie, który p. JULIAN PAGACZEWSKI odnosi w referacie swym do początku wieku XV, a w którym widne są niezawodnie wpływy rzeźby czeskiej na polską. Prof. ŁUSZCZKIEWICZ w czasie swej wakacyjnej wycieczki do Królestwa, w ciągu której zbadał dokładnie kościoły w Pławnie, w Siemradzu, w Warcie i w Łasku, podał referat o dawnym gotyckim kościele w Łasku oraz o słynnym tamże płaskorzeźbionym marmurowym białym medalionie kolistym z Madonną, ofiarowanym przez Klemensa VII prymasowi Janowi Łaskiemu, który odnosi do epoki Leona X i do najpiękniejszych utworów rodziny della Robbia. Wreszcie Dr. ADAM CHMIEL udzielił wiadomości o krakowskim snycerzu Jakóbie Nieśniewskim, mieszczańinie na Kazimierzu, zmarłym w r. 1673, który wykonał wielkie stalle radzieckie w kościele Bożego Ciała i znaczną posiadał pracownię.

Do historii malarstwa w Polsce odnosiły się naprzód referaty prof. ŁUSZCZKIEWICZA, w których omawia obraz wielkich rozmiarów, przedstawiający scenę „Wniebowzięcia Najś. Panny“, utwór malarstwa cechowego polskiego z drugiej połowy w. XV w kościele Bernardynów w Warcie, oraz tamże w farze się znajdujące reszty obrazów z gotyckiego tryptyku z I-szej połowy w. XVI też z główną sceną „Wniebowzięcia“, dziś wprawione w ba-

rokowy wielki ołtarz. Tenże podał również wiadomość o malarzach Joachimie i Janie Goraju, którzy malowali obrazy do wielkiego ołtarza kościoła św. Katarzyny w Krakowie między r. 1502 a 1508, jak o tem świadczą zapiski w księgach rachunkowych klasztoru Augustyanów, dochowanych do dziś dnia prawie w całości. Do początków wieku XVI odnosi się także referat prof. MARYANA SOKOŁOWSKIEGO o dwóch portretach margrabiego Fryderyka Brandenburskiego na Anspachu i jego żony Zofii, córki Kazimierza Jagiellończyka (†1512 r.), malowanych niezawodnie przez Hansa Suessa von Kulmbach. Wśród kilku drobniejszych wiadomości, opartych na listach biskupa Tomickiego do kanonika Borka z r. 1533, Dr. JERZY KIESZKOWSKI podniósł zwłaszcza szczegóły o malarzu „bracie Stanisławie z Mogiły“, który zapewne wykonał freski w bibliotece mogińskiego klasztoru w r. 1536. W końcu prof. Dr. JERZY hr. MYCIELSKI przedstawił dwa dotąd w całości nieznane listy francuskie malarza Jana Piotra Norblina, pisane około r. 1780 do ks. Heleny Radziwiłłowej wojew. wileńskiej, a odnoszące się do prac artysty w słynnej „Arkadyi“ pod Łowiczem, rzucające zaś nader charakterystyczne nowe światło na wytworną kulturę i na sposób pracy Norblina.

Na przejściu od dziejów rzeźby do historii przemysłu artystycznego stoi rozprawa p. LEONARDA LEPSZEGO o Jakóbie Caraglio, rytowniku, złotniku i medalierze włoskim, osiadłym w Polsce od r. 1539; dokumenta z tek po ś. p. Żegocie Paulim nowe światło rzucają na jego pobyt w Krakowie i na prace tamże dla Zygmunta I i Zygmunta Augusta wykonane, na

jego stosunki rodzinne, podróże, wreszcie śmierć, zaszła w r. 1565. Do drugiej połowy wieku XVI odnosi się praca prof. Dr. JERZEGO hr. MYCIELSKIEGO p. t.: „Siedmiogrodzki skarbiec Gryzeldy Batorówny“, oparta na rękopiśmiennym inwentarzu wyprawy, jaką córka brata króla Stefana w r. 1583, posłubiając hetmana Zamoyskiego, do Polski przywiozła, a jaką po jej śmierci w r. 1590 wedle spisane go wtedy rejestru do Siedmiogrodu rodzinie jej zwrócono; szereg to niezliczony wspinałych klejnotów, szat bogatych i sreber, które rzucają nowe światło na stosunki kulturalne Batorówych z Polską i na bogactwo trzeciej żony Zamoyskiego. Do tego samego rodzaju naukowych badań należy „Regestr skarbu książąt Ostrogskich w Dubnie z r. 1614“, nadesłany Komisji wraz z objaśniającym wstępem przez ks. JANA TADEUSZA LUBOMIRSKIEGO z Warszawy. — Prof. Dr. JERZY hr. MYCIELSKI przedstawił referat o t. zw. „Pucharze Sobieskiego“ w „Gabinecie medalów“ w Paryżu, który wedle pracy p. H. de la Tour nie może mieć żadnego związku z Janem III, ale jest tylko gloryfikacją cesarza Leopolda I po odsieczy r. 1683. P. ZYGMUNT HENDEL zwrócił uwagę na bramki z kute go żelaza, zamykające wejście na schody w wielu patrycyuszowskich domach krakowskich z w. XVII, z których niektóre są bardzo ozdobne i piękne w rysunku i kompozycji. Do podobnego działu przemysłu artystycznego należą także żelazne rzeźbione szczytce do robienia opłatków kościelnych, wyrabiane w Polsce po miasteczkach i nawet po wsiach, a które w osobnym referacie omówił prof. Dr. JERZY hr. MYCIELSKI, opisując cały ich szereg od początku w. XVIII i wykazując

zarazem nazwiska wiejskich domorosłych artystów n. p. Baczeńskiego z Tarnowca pod Jasłem, którzy je wykonywali nader zręcznie i nieraz z wielkim smakiem. W końcu p. ALEKSANDER JEŃSKI nadesłał rozprawę wraz z wielu rysunkami o fabryce szkła ks. Radziwiłłów w Urzeczcu, w której w w. XVIII wyrabiano nawet zwierciadła weneckie i kolorowane kinkiety.

Wydział historyczno - filozoficzny. Z publikacyj Wydziału ukazały się w roku bieżącym: *Rozprawy* tomy XXXV i XXXVI z pracami pp. A. BRÜCKNERA, O. BALZERA, F. GABRYLA, FR. PIEKOSIŃSKIEGO, A. POTKAŃSKIEGO, A. PROCHASKI. Rozpoczęte w roku zeszłym dzieło czł. kor. T. KORZONA: „Dola i niedola Jana Sobieskiego“ okazało się nierównie obszerniejszem, aniżeli Wydział pierwotnie mniemał. To też mimo wielkiego pospiechu w druku, gotowe są dotychczas tylko dwa pierwsze tomy, trzeci jest na ukończeniu, a całe dzieło w Maju ukaze się na widok publiczny. Z powodu kilkakrotnego niedojścia do skutku konkursu im. ks. Jakubowskiego, powstały oszczędności na bieżących odsetkach, które zgodnie z listem fundacyjnym Wydział przeznaczył na wydawnictwo z zakresu historii kościoła w Polsce. W r. b. została też rozpoczęta publikacja „*Libri visitationum Johannis Łaski archiepiscopi Gneznensis*“ z lat 1511—1513, pomnika pierwszorzędnej doniosłości dla historii stosunków ekonomicznych w Polsce w w. XVI. Wydawnictwo to, powierzone czł. czyn. B. ULANOWSKIEMU, jest już doprowadzone do 55 formy druku i przed końcem r. 1898 oddanem zostanie do użytku publicznego.

Prace, czytane lub streszczone na miesięcznych posiedzeniach Wydziału, dotyczą następujących przedmiotów.

W rozprawie: „O Piaście“ rozbiera czł. A. BRÜCKNER temat opracowany niedawno przez Prof. WOJCIECHOWSKIEGO, i dotyka ze stanowiska językoznawstwa wielu pytań z najdawniejszej historii Polski. Czł. KĘTRZYŃSKI przedstawia z jednej strony w „Przyczynkach do historii Piastów i Polski piastowskiej“ wynik swych badań nad kilkoma kwestyami z czasów Mieczysława I i Bolesława Chrobrego a z drugiej powraca w „Najdawniejszych żywotach św. Wojciecha“ do studyów swych nad średniowieczną historyografią polską. Do tego samego zakresu należy również rozprawa p. STANISŁAWA KĘTRZYŃSKIEGO p. t. „Gall-Anonim i jego kronika“. Czł. FR. PIĘKOSIŃSKI pozostaje na gruncie prawa polskiego w pracach: „Przewód sądowy wedle prawa polskiego. Część I. Sądy“; — „Najstarszy dokument polski w świetle prawa polskiego“; — „Czy Władysław Jagiełło był za życia królowej Jadwigi rzeczywistym królem polskim czy też tylko mężem królowej“; — „Nieznane laudum wojnickie ziemi krakowskiej w przedmiocie pospolitego ruszenia pospółstwa z roku 1503“ i „Sejm walny warszawski z r. 1572“, ale równocześnie zwraca swoją uwagę na numizmatykę i heraldykę w rozprawach o „Zawiązkach rzeczy menniej w Polsce w dobie Piastowskiej“ i o „Długoszu jako heraldyku na tle heraldyki polskiej średniowiecznej“. Czł. O. BALZER daje początek w wyzyskaniu dla historii prawa polskiego cennych zdobyczy zawartych we własnem dziele o Genealogii Piastów, rozbierając: „Sprawę na-

stępstwa po Kazimierzu Wielkim“. Do spraw kultury i wykształcenia naukowego w Polsce XV wieku zwraca się ks. Prof. J. FIJAŁEK w pracy p. t. „Uniwersytet krakowski wobec schizmy soboru bazylejskiego“. Wszystkie dotychczas wymienione rozprawy dotyczą, z wyjątkiem jednej p. PIEKOSIŃSKIEGO, epoki średnio-wiecznej. W XVII-te stulecie przenosi nas p. Dr. WIKTOR CZERMAK w artykule: o „Stanisławie Temberskim i jego rocznikach“ napisanym jako wstęp do równocześnie publikowanego dzieła Temberskiego, znanego historyografa Uniwersytetu krakowskiego. XVIII wiek znalazł uwzględnienie w jednym również sprawozdaniu Prof. DEMBIŃSKIEGO „Z poszukiwań archiwalnych w Paryżu i Londynie“. Sprawozdanie to dotyczy głównie lat 1790—1794.

Komisyja Historyczna wydała w roku ubiegłym, oprócz oddzielnego tomu XVI w dziale *Scriptores Rerum Polonicarum*, który zawiera „Temberskiego Annales 1647—1656“ wydane przez Dr. W. CZERMAKA, nadto następujące publikacje: „Listy i Akta Piotra Myszkowskiego, generalnego starosty ziem ruskich za Jana Olbrachta“, zebrane przez s. p. A. PAWIŃSKIEGO, wydane zaś przez prof. A. LEWICKIEGO; sumaryczny „Spis głów Żydowskich w Koronie z r. 1765“ wydany przez pp. KLĘCZYŃSKIEGO i KLUCZYCKIEGO, i szczegółowy „Spis Żydów w Województwie krakowskiem 1765 r.“ wydany przez Dr. A. CZUCZYŃSKIEGO, oraz wiadomość o „Poszukiwaniach spisów ludności w dawnej Polsce w zbiorach w Petersburgu, Moskwie i Wilnie“ podaną przez prof. KLĘCZYŃSKIEGO. Wszystko to pomieszczone

jest w tomie VIII Archiwum Komisji, który cały niebawem będzie ukończony; a tak samo wkrótce wyjdą „Dyaryusze sejmowe z r. 1585“ wydawane przez Dr. CZUCZYŃSKIEGO, których druk z przyczyn niezależnych od Komisji nadspodziewanie długo się przeciąga, lecz jest już na ukończeniu. Drukowano dalej tom II wydawanych przez prof. ULANOWSKIEGO Acta iudiciorum ecclesiasticorum, który jednak nie prędko jeszcze się ukaże; rozpoczęto zaś druk dalszego tomu, z kolei już 4-go, X. Wielewickiego „Dziennika domu zakonnego OO. Jezuitów u św. Barbary w Krakowie“; tom ten, poczynający się z r. 1620, wydaje tak samo jak oba poprzednie X. Dr. W. CHOTKOWSKI. Nakoniec rozpoczęto prace przygotowawcze około wydania przez Dr. W. CZERMAKA ważnego a znanego dotąd tylko z niedokładnego przekładu w wydaniu Raczyńskiego „Memoriale“ Kanclerza ALBRECHTA RADZIWIŁŁA, którego udało się odnaleźć rękopis spólczesny, a bodaj nawet autograf autora; i około wydania przez Dra S. KRZYŻANOWSKIEGO „Albumu paleograficznego“, obejmującego dokładne podobizny fotograficzne najdawniejszych dyplomatów polskich.

Poszukiwania w archiwach rzymskich, prowadzone w r. 1896/7 przez pp. ABRAHAMA, WINIARZA i KADENA, przekonały, że do dawniejszych średniowiecznych dziejów polskich znaleźć można w Rzymie jeszcze wiele ważnego materiału dotychczas nieznanego. Prof. ABRAHAM, który znowu przebywał dłuższy czas w Rzymie pod koniec r. 1897, i Dr. HENRYK KADEN, który się obecnie jeszcze tamże znajduje, prowadzili dalej rozpoczęte w przeszłym roku badania. O ich wyniku

prof. ABRAHAM złoży niebawem dokładne sprawozdanie, które będzie ogłoszone w Archiwum Komisji, plon zaś uzyskany skutkiem tych poszukiwań dostarczy materiału do nowej publikacji: Monumenta Vaticana. Regularny i nieprzerwany tok dalszych poszukiwań w Rzymie w latach najbliższych ubezpieczyła niedawna uchwała sejmowa, przeznaczająca zwiększoną (z 1500 fl. rocznie na 2000 fl.) na ten cel subwencyę obok przedłużonej nadal dotychczasowej subwencji rządowej (600 fl. rocznie). Komisya też mianowała swojego członka, mieszkającego w Rzymie pana ADAMA DAROWSKIEGO, stałym reprezentantem na miejscu t. zw. polskiej Ekspedycyi rzymskiej, powierzając mu poszukiwania za materiałami do dziejów polskich z końca wieku XVII-go; natomiast p. KUTRZEBA, który się ma udać do Rzymu w roku przyszłym 1898/9, będzie się zajmować dalszem gromadzeniem materiałów średniowiecznych. Jest nadto wszelkie prawdopodobieństwo, że niebawem będzie można przystąpić do publikacji materiałów już dawniej zgromadzonych z archiwów rzymskich i przechowywanych w zbiorach Komisji w t. zw. Tekach Rzymskich (których sumaryczny spis ogłoszono drukiem dla użytku członków Komisji). Na to wydawnictwo brakło dotychczas Komisji funduszków; w preliminarzu jednak budżetu na rok 1898 przedłożonym Radzie Państwa, zamieszczono już pierwszą część nadzwyczajnej dotacyi dla Akademii Umiejętności, przeznaczonej między innymi na wydanie ważnych materiałów pochodzących z Nunziatura di Polonia, a odnoszących się do czasów Stefana Batorego. W celu uzupełnienia tych materiałów

tak w Rzymie, jakoteż w Medyolanie, gdzie się przechowuje ważna korespondencya św. Karola Borromeusza, z którym owocześni nuncyusze w Polsce zostawali w ciągłych stosunkach, prof. SMOLKA udał się znów do obu tych miejsc, gdzie pracował przez miesiące marzec i kwiecień.

Poszukiwania archiwalne za materiałami do dziejów drugiego i trzeciego rozbioru Polski, które prof. B. DEMBIŃSKI robił poprzednio za zasiłkiem Komisji w Paryżu i Londynie, prowadził on dalej w roku ubiegłym w archiwach w Dreźnie i Berlinie. Materiały w ten sposób gromadzone przeznacza on do zbiorów Komisji, która przyznała mu pewną subwencyą w celu ich dalszego zbierania, w przewidywaniu, że z tych zbiorów będzie mogła powstać oddzielna publikacya Komisji dotycząca tego przedmiotu.

Komisya prawnicza, dzięki ustalonemu na lat kilka planowi robót, może z pewną pretensyą do systematyczności postępować w swych wydawnictwach. Szczerpłość środków pieniężnych nie pozwala Komisji na zbyt wydatną pracę, ale mimo to licząc na lepsze w przyszłości warunki, Komisya nie ustaje w podejmowaniu prac przygotowawczych, których rezultaty w niedługim czasie będą widoczne. Tak prócz przygotowań do krytycznego wydania: *Voluminum legum*, które człon. O. Balcer nieustannie prowadzi, wymienić należy poszukiwania podejmowane przez człon. Wł. Abrahama i ks. Prof. J. Fijałka w celu zgromadzenia materiałów do ogłoszenia zupełnego zbioru synodów polskich tak prowincjonalnych jak dyccezyalnych. Niektóre pomniki są

wspólne komisjom prawniezej i historycznej, to też wtedy, kiedy dotacya Komisji prawniezej okazuje się niedostateczną, Komisya historyczna obejmuje publikacye takie, jak n. p. Wyjątków z ksiąg biskupich i konsystorskich z XV i XVI wieku, lub prowadzi na własną rękę gromadzenie odpisów do wydawnictwa laudów sejmikowych, co oczywiście w najbliższym pozostaje związku z tą grupą źródeł historycznych, których wyzyskanie niezbędnem jest dla historyków prawa polskiego.

Tom VI Archiwum doszedł do 15-go arkusza (str. 240) i obejmuje dotąd: 1) „*Acta ecclesiae collegiatae Varschoviensis*“ z XVI wieku, przyczem wydawca czł. Ulanowski podał w formie regestów bardzo wiele niedrukowanych dotąd dokumentów z XIV—XVI wieku objaśniających losy kolegiaty warszawskiej. 2) „Układ systematyczny prawa polskiego z w. XVI“, pomnik bardzo ważny, dochowany w 2 rękopisach Biblioteki Ossolińskich i hr. Branickich w Sucheju, który dozwoli prowadzić dalej wstrzymane na razie wydawnictwo wyroków sądów sejmowych i królewskich z XVI w., przeznaczonych do XI Tomu Star. Pr. Pol. Pomników. Materiał dalszy już jest gotowy do druku a cały tom ukaże się jeszcze w r. 1898.

Tom XII Star. Prawa Pol. Pomników został już ukończony na formie 87 (str. 694) i obejmuje prócz poprzednio wymienionych zabytków w dalszym ciągu wizyty dóbr Pabianickich, oraz Materiały do historyi poddanych w starostwie Nowotarskiem, księgę gromadzką wsi Skotniki i kilka aktów do wsi Łęki i Przyborów. Wydawca człon. Ulanowski ma jeszcze

zebrany materyał, wystarczający na zapełnienie XIII Tomu St. Pr. Pomników, którego druk też został już rozpoczęty. Ażeby jednak jak najprędzej ogłoszony dotychczas materyał uprzystępnąć badaczom, zostaną Tomy X i XII niebawem w świat puszczone, poczem dopiero ukaże się Tom XIII, który zawierać będzie wykazy do wszystkich trzech tomów.

Komisya doznawała jak w latach ubiegłych bardzo skutecznej pomocy od wszystkich polskich bibliotek i archiwów, co z tem większem należy podnieść uznaniem, że tylko na tej drodze możliwem było osiągnąć rezultaty, które choć skromne, przecież znajomość źródeł prawa polskiego znacznie rozszerzyły.

Wydział matematyczno-przyrodniczy wydał Tom XXXIII „Rozpraw“, oraz w polskiem tłumaczeniu dzieło Buratiniego: *Misura universale*.

Wydział rozbierał na swych posiedzeniach 45 prac, z których 42 postanowiono drukować.

Z pomiędzy tych prac dwie wchodzą w zakres matematyki. Są to prace p. K. Żorawskiego; jedna: „O całkowaniu pewnej kategorii równań różniczkowych zwyczajnych rzędu trzeciego“, a druga pod tytułem: „Przyczynek do teoryi nieskończenie małych przekształceń“.

Praca czł. L. Birkenmajera: „Wyniki pomiarów natężenia siły ciężkości w kilku miejscowościach Galicyi zachodniej“ należy do geodezyi, a praca p. W. Satkiego pod tytułem: „Stan zachmurzenia nieba w Galicyi“ jest meteorologiczna.

Z fizyki teoretycznej i doświadczalnej przyjął Wydział osiem prac. Są to rozprawy: p. J. Boguskiego: „O własnościach roztworów azotynu sodowego“; człon. W. Natanson: „O termokinetycznych własnościach potencjałów termodynamicznych“ oraz „O wpływie ruchu na zmiany stanu skupienia“; pp. K. Olearskiego i L. Silbersteina: „O własnościach pary przegrzanej“; trzy a mianowicie: „O rozchodzeniu się drgań podczas trzęsień ziemi“, „O kształcie fali sprężystej w pokładach ziemi“ oraz „O pewnym zjawisku podobnym do dyspersji optycznej“ są p. M. Rudzkiego; jedna: „O falach elektromagnetycznych wymuszonych w sprężystym środku drgającym“ p. L. Silbersteina.

Osiem prac jest chemicznych, a mianowicie dwie czł. E. Bandrowskiego: „Nowy sposób otrzymywania benzochinonu“ oraz „O odmianach optycznych kwasu β -oksymasłowego“, jedna p. T. B. Epsteina pod tytułem: „Przyczynek do syntezy kwasów wielozasadowych“, jedna p. T. Estreichera: „Przyczynki do znajomości butylobenzolu drugorzędnego“, dwie p. L. Marchlewskiego to jest: „Studia nad związkami O’Neilla“ oraz „Chemia gossypolu“, jedna czł. S. Niementowskiego: „O azimidach benzimidazolu“ i wreszcie praca pp. K. Radziewanowskiego i J. Schramma pod tytułem: „O wpływie światła na chemiczne podstawienie“.

Dwie prace są paleontologiczne. Człon. L. Adametz ogłosił rzecz pod tytułem: „Nowy gatunek dyluwalnego bydła rogatego *Bos (brachyceros)*“

europaeus n. sp.“ a p. J. Grzybowski pod tytułem: „Otwornice warstw naftonośnych z okolic Krosna“.

Trzy prace odnoszą się do botaniki fizjologicznej. PP. czł. E. Godlewski i p. Polseniusz podali rozprawę: „O tworzeniu się alkoholu podczas śróddrobinowego oddychania roślin wyższych“; p. J. Jaworski: „O rozkładzie mleka pod działaniem prątka *Bacillus butyricus* Hüppe“; p. A. Wróblewski: „O istocie chemicznej fermentów amylolytycznych“.

Prac anatomicznych jest pięć. Pan E. Godlewski jun. dał dwie: „O przemianie spermatydów w plemniki w gruczole obojnaczym *Helix pomatia*“ oraz „O przeistaczaniu się spermatyd w plemniki w gruczole obojnaczym u *Helix pomatia*“. Czł. T. Browicz dał też dwie: „O budowie komórki wątrobowej“ oraz „O zjawiskach krystalizacji w komórce wątrobowej“; czł. K. Kostanecki dał jedną: „O pochodzeniu centrosomów wrzecionka w zapłodnionem jajku u *Myzostoma glabrum*“.

Cztery prace odnoszą się do zoologii, są to następujące: p. M. Kowalewskiego: „Studia helminologiczne V. Przyczynek do dokładniejszej znajomości kilku przyrw“, czł. W. Kuleczyńskiego: „Symbola ad faunam Arenearum Austriae inferioris cognoscendam“, p. E. Niezabitowskiego: „O wyrastaniu zęba trzonowego w dolnej szczęce niedźwiedzia jaskiniowego (*Ursus spelaeus*)“ oraz czł. A. Wierzejskiego: „O myxosporidiach karpia“.

Osiem prac należy do zakresu fizjologii. Są to prace: p. A. Becka: „Badania nad unerwieniem gruczołów ślinnych“, p. G. Bikelesa: „O lokalizacji

dróg dośrodkowych (częściowych) w rdzeniu pacierzowym psa i królika w wysokości górnej części łądzwiowej i dolnej piersiowej oraz badania nad anatomią i czynnością szarej substancji“, czł. T. Browicza praca pod tytułem: „Jak i w jakiej postaci otrzymują komórki wątroby hemoglobinę“, czł. N. Cybulskiego dwie: „O zjawiskach elektrycznych w nerwach czynnych“ oraz dalszy ciąg tejże pracy, pp. W. A. Gluzińskiego i J. Lembergera: „O wpływie braku gruczołu tarczycowego w organizmie zwierzęcym na wymianę materii u psów“, p. S. Maziańskiego: „Zmiany mikroskopowe w wątrobie pod wpływem wstrzykiwania mydła i cukru do żyły wrotnej“, wreszcie p. T. Zalewskiego: „Wpływ wstrzykiwań peptonu do żył na układ krwionośny i inne funkcje organizmu“.

Komisya fizyograficzna wydała tom 32 Sprawozdań, zawierający oprócz materyałów do klimatografii Galicyi i materyałów zebranych przez Sekcye zoologiczną, botaniczną i geologiczną, także materyały do rolniczej fizyografii kraju zebrane przez Sekcye rolniczą. Aby ułatwić publiczności nabywanie tych materyałów, wydaje się je od roku przeszłego począwszy nie tylko w tomach całych, ale także w zeszytach zawierających: 1) materyały do klimatografii, 2) materyały zebrane przez Sekcye zoologiczną, botaniczną i geologiczną, 3) materyały do rolniczej fizyografii kraju.

Z Atlasu geologicznego Galicyi wydrukowano tekst do mapy okolic Lwowa, napisany przez Prof. M. Łomnickiego. Część map geologicznych oddanych do druku c. i k. Wojskowemu Zakładowi geograficznemu

w Wiedniu, mianowicie mapy mające tworzyć zeszyt 9, wykonane przez Prof. F. Bieniasza (Pomorzany, Brzeżany, Buczacz-Czortków, Kopyczyńce, Borszczów, Mielnica - Okopy), tudzież część map zeszytu 10-go, wykonanych przez Prof. M. Łomnickiego (Wareż, Belz-Sokal, Żółkiew, Lwów) otrzymała Komisya już w ostatniej korekcie, tak że ich wykonania spodziewać się należy w najbliższym czasie.

Sekcyja meteorologiczna otrzymała spostrzeżenia meteorologiczne z 33 stacyj; z czynnych w r. 1896 stacyj ubyły z początkiem r. 1897 dwie: w Jarosławiu i w Podmonasterku, a w końcu kwietnia jedna: w Turce. Obliczeniem spostrzeżeń i przygotowaniem do druku zajmował się członek Komisyi Dr. D. Wierzbicki, od którego otrzymała też Sekcyja, jak w latach poprzednich, zestawienie gradobić zaszłych w Galicyi w r. 1897. Członek Komisyi, dyrektor Wł. Satke w Tarnopolu zestawiał spostrzeżenia zachmurzenia w Galicyi, poczynione w latach 1866—1896.

Spostrzeżenia pojawów w świecie zwierzęcym i roślinnym wykonali, podobnie jak w latach poprzednich, p. J. Hawrysiwicz w Ożydowie i p. Z. Birkenmajerowa w Czernichowie.

Spostrzeżenia zboczenia i nachylenia magnetycznego w Krakowie wykonał członek Komisyi Dr. D. Wierzbicki.

Z polecenia Sekcyi geologicznej wykonał Prof. M. Łomnicki we Lwowie dwie mapy dla Atlasu geologicznego Galicyi, mianowicie: Lubaczów i Płazów. Dr. W. Teisseyre we Lwowie rozpoczął rewizyą map geologicznych: Rohatyn, Przemyślany, Bóbrka-Mikoła-

jów, przez siebie dawniej wykonanych; pracę tę ukończy w roku bieżącym.

Sekeya botaniczna poleciła badanie flory roślin naczyniowych p. J. Paczoskiemu w Dublanach; zwiedził on zachodnią część Podola (pow. latyczowski, płoskirowski, kamieniecki, mohylewski) i północną część Bessarabii (pow. srocki i chocimski), a także okolice Zdołbunowa w pow. ostrowskim na Wołyniu. Zebrane materiały postanowił uzupełnić na wiosnę b. r. bez pomocy ze strony Komisji, i opracowane złoży do wydania w końcu bieżącego roku.

W Sekcyi zoologicznej czynnymi byli pp. M. Rybiński i Fr. Schille w Rytrze. Pierwszy zajmował się w dalszym ciągu oznaczaniem chrząszczów znajdujących się w Muzeum Komisji, a po części także chrząszczów zebranych przez p. S. Stobieckiego, i oznaczył z własnego zbioru rodziny: *Chrysomelidae* do *Coccinellidae*, oraz *Carabidae* (gatunków około 500 w 12000 okazów), ze zbioru Prof. B. Kotuli rodziny: *Cerambycidae* do *Coccinellidae* (gatunków krajowych 500 w 16000 okazach, niekrajowych 400 w 5000 okazach), wreszcie ze zbioru p. S. Stobieckiego rodziny: *Curculionidae* i prawie całą rodzinę *Chrysomelidae* (okazów około 30000). Nadto złożył p. M. Rybiński do zbiorów Komisji 886 gatunków chrząszczów, jako rezultat swoich poszukiwań koleopterologicznych w bliższych i dalszych okolicach Krakowa i w Tatrach. P. Fr. Schillemu poleciła Sekeya badanie motyli drobnych (*Microlepidoptera*) w okolicach Rytra, rozkładając tę pracę na trzy lata. W ubiegłym roku zebrał on około 300 gatunków, z czego 100 nowych dla okolicy Rytra. W Muzeum

Komisji sprawdził oznaczenia i oznaczył nieoznaczone jeszcze okazy w zbiorze błonkówek rośliniarek (*Phytophaga*) stypendysta Akademii Umiej. p. E. Niezabitowski. Od p. J. Dziędzielewicza we Lwowie otrzymała Komisya pierwszą część pracy p. t. „Badania owadów siatkoskrzydłych“, zestawionej na podstawie poszukiwań podjętych poprzednio z polecenia Sekcyi zoologicznej, od Dra S. Klemensiewicza we Lwowie zaś pracę p. t. „O nowych i mało znanych gatunkach motyli fauny galicyjskiej“, wykonaną bez pomocy ze strony Komisji.

Sekcyja rolnicza otrzymała od p. St. Golińskiego do wydania pracę p. t. „Siano łąkowe w okolicy Krakowa“, jako rezultat poszukiwań podjętych z jej polecenia w r. 1896. Pracę nad wykonaniem mapy leśnej Galicyi prowadzono dalej pod kierunkiem p. starszego komisarza A. Nowińskiego i doprowadzono ją mniej więcej do połowy.

Zamierzone przez Sekcyę badania geologiczno-rolnicze, z powodu przeszkód usunąć się nie dających nie doszły w r. z. do skutku. Natomiast za jej inicjatywą, a z polecenia i za zasiłkiem Wys. Wydziału krajowego zajął się takimi badaniami Dr. Miczyński w okolicach Lubaczowa i Oleszyc w pow. cieszanowskim; na przestrzeni 85 km² wykonał, oprócz próbných sondowań, około 200 wierceń świdrem talerzowym i zebrał 62 charakterystycznych próbek gleby, podglebia i podłoża, których rozbiorem chemicznym i mechanicznym obecnie się zajmuje.

Sekcyja rolnicza rozesała kwestyonaryusze do zapisywania spostrzeżeń fenologicznych na roślinach zbożowych, wraz z odpowiednią odezwą, kierownikom

kursów rolniczych, seminaryów nauczycielskich i niższych szkół rolniczych, i otrzymała 11 odpowiedzi z obietnicą nadsyłania pożądaných dat. Na prośbę o dostarczanie spostrzeżeń poczynionych przy wyrębie drzewostanów, nadesłano Sekeyi dotychczas 8 szczegółowych odpowiedzi, z których trzy posłużą do ułożenia tablic, wykazujących zasobność pod względem masy drzewnej, oraz średni przyrost drzewa w dwudziestu kilku drzewostanach na piaszczystym niżu północnym i w Karpatach. Rozesłano również w znacznej ilości kwestyonaryusze dla zapisek fenologicznych, dotyczących się roślin leśnych, na które odpowiedzi spodziewa się Sekeya w jesieni r. b.

Do wydania w 33 tomie Sprawozdań Komisji otrzymała Sekeya rolnicza następujące prace, wykonane bez pomocy z jej strony: p. Bzowskiego „Opis geologiczno-rolniczy majątku Lipnik“, p. W. Kleckiego i J. Mikułowskiego-Pomorskiego „Zawartość azotu, kwasu fosforowego i węglanów w niektórych typowych glebach Galicyi Wschodniej“, p. M. Łuszczkiewicza „O bydle gór Święto-Krzyżkich“ i p. J. Mikułowskiego-Pomorskiego „Rozbiory ziem ornych nadesłanych do krajowej Stacji chemiczno-rolniczej w Dublanach w latach 1895—97“.

Do Muzeum Komisji fizyograficznej przybyły, oprócz zbiorów złożonych przez współpracowników, dary: c. k. Centralnego Zakładu dla meteorologii i magnetyzmu ziemskiego w Wiedniu i Zakładu geograficznego w c. k. Uniwersytecie wiedeńskim, tudzież pp. Fr. Gartnera w Krakowie, Dra Talko-Hrynczewicza w Tro-

ickosawsku, A. Knappa w Wiedniu, Dra H. Lgockiego, M. Rybińskiego i S. Stobieckiego w Krakowie.

Konserwowaniem zbiorów Komisji zajmował się w zastępstwie kustosza Prof. Wł. Kulczyński, a pod jego kierownictwem stypendyści Akademii Umiej. pp. I. Król i E. Niezabitowski, tudzież pp. St. Smreczyński i S. Wójcik. W zakresie spisywania zbiorów głównego zajęcia dostarczył zielnik roślin naczyniowych, z którego uporządkowano przeszło trzy czwarte części a spisano połowę (przeszło 25000 pozycji inwentarza).

Komisja antropologiczna otrzymała z dziedziny archeologii przedhistorycznej następujące prace:

P. M. Brensteina: „O wykopalisku z późnej epoki żelaznej na folwarku Rajnie pod Telszami na Żmudzi“.

P. Maryana Wawrzeńckiego: „O poszukiwaniach archeologicznych dokonanych w Mieroszowie w Kieleckiem“.

Dr. Demetrykiewicz odczytał pracę p. t.: „O wykopalisku w Jadownikach pod Siedliszowicami i innych śladach epoki La Tène w Galicyi zachodniej“ jak niżej pracę: „O grobach t. zw. szkieletów skureczonych (Hoekergräber) w Galicyi zachod.“

Dr. J. Talko Hryncewicz z Troickosawska nadesłał Komisji za pośrednictwem Wydziału III Akademii wyczerpujące sprawozdanie o swych interesujących poszukiwaniach archeologiczno-antropologicznych w mogiłach na pograniczu Mongolii.

Nadto na posiedzeniu Komisji zdawał Dr. Demetrykiewicz sprawę ze swoich wycieczek naukowych,

podjętych z powodu odkrycia nowego złotego skarbu z epoki La Tène w okolicy Michałkowa w powiecie Borszczowskim w r. 1897.

Dr. Demetrykiewicz zakomunikował Komisji również treść swoich spostrzeżeń, jakie poczynił badając w muzeum stauropigialnem we Lwowie zabytki, wykopane za staraniem prof. Szaraniewicza na cmentarzyskach przedhistorycznych z epoki brązowej i Hallstadzkiej we wsi Czechach i Wysocku pod Brodami.

Dr. Demetrykiewicz prowadził także w ostatnim roku z polecenia Komisji dalszy ciąg poszukiwań archeologicznych w powiecie Trembowelskim; mianowicie w Zieleńcu badał ślady osad z epoki neolitycznej, które posługiwały się naczyniami malowanymi, w Hleszczawie i Semenowie badał kurhany grobowe z epoki wpływu rzymskiego i ostatniego okresu przedhistorycznego.

Z zakresu antropologii i w ściślejszem znaczeniu przedłożyli Komisji swe prace:

Dr. J. T. Hryncewicz: Charakterystyka antropologiczna Wielkorosyan starowierców.

L. Magierowski: Trwanie życia w okolicy Jaćmierza.

Wszystkie wyliczone prace i materiały naukowe antropologiczno-archeologiczne zostaną ogłoszone w III a ewentualnie w IV tomie „Materiałów“ wydawanych przez Komisję antropologiczną.

Do zbiorów Komisji przybyły zabytki darowane przez hr. Koziebrodzkich z Podhajezyk, przez Dra J. Olpińskiego oraz starostę p. Seweryna Wasilewskiego

w Trembowli, jakoteż wykopaliska, które Dr. Demytrykiewicz przywiózł ze swoich wycieczek naukowych.

Komisya otrzymała także zawiadomienie, że ś. p. prof. Pawiński w Warszawie przeznaczył swe wykopaliska z Królestwa Polskiego do zbiorów muzeum archeologiczno-antropologicznego.

Zaznaczyć wreszcie wypada, że w temże muzeum, jak corocznie, robili studia naukowe także uczeni zagraniczni, mianowicie: Dr. Oskar Ahngren ze Sztokholmu oraz prof. Riedl z Wiednia.

W dziale etnologii Komisya otrzymała 1) od p. Włodzimierza Tetmajera art. malarza pracę p. t.: „Gody i godnie święta w Krakowskiem“ z licznymi rysunkami, tekst objaśniającymi i melodyami, 2) od p. Andrzeja Stopki: „Materyały do etnografii Podhala“, zebrane w Poroninie, Zakopanem, Kościeliskach i Czarnym Dunajcu, a złożone z szeregu pieśni z melodyami, powieści, obrzędów, przysłówi i zagadek, 3) od Stanisława Cerchy, art. malarza, monografię etnograficzną p. t.: „Wieś Przebieczany“ (w pow. wielickim).

W dalszym ciągu swych poszukiwań etnograficznych na Orawie prof. R. Zawiliński starał się o dokładne oznaczenie terytoryum polskiej ludności i poznanie bliższych szczegółów życia, świadczących o niewygasłych tradycjach i blizkich związkach z ludnością polską, zamieszkującą w tym granicznym pasie Galicyę. Owocem badań są pieśni z melodyami, pewna liczba powieści, obraz obrzędów i zwyczajów, wierzeń gospodarskich, i szereg wyrazów, charakteryzujących

gwarę. Po zebraniu większego materiału przedłoży p. Z. Komisji całą monografię.

Celem ułatwienia w gromadzeniu materiału etnograficznego Komisja postanowiła ułożyć szczegółowy kwestyonaż, którego opracowanie w różnych działach wzięli na siebie różni członkowie; nadto postanowiono dodać do niego szczegółową informacją, jakby należało zapisywać fonetycznie wyrażenia i teksty ludowe, aby nie tylko etnografia, ale i dyalektologia mogła mieć z tych materiałów pożytek.

Z osobnych wydawnictw Komisja po dokończeniu druku t. I. pracy p. M. Federowskiego „Lud białoruski“ na razie dla skromnych funduszy nie drukuje tomu II.; z innego funduszu, dostarczonego jej przez Zarząd Akademii, drukuje „Melodye litewskie“ X. Juszkiewicza.

W ciągu ubiegłego roku Akademia zawiązała stałe stosunki z następującymi Instytucjami: Wydział prawny Uniwersytetu w Belgradzie, Société des Bollandistes w Brukseli, Muzeum Narodowe w Budapeszcie, Tow. im. Szewceński we Lwowie, Akademia lekarska w Nowym Jorku, Muzeum im. Cesarza Franciszka Józefa w Opawie, Tow. antropologiczne przy ces. wojskowo-lekarskiej Akademii w Petersburgu, Urząd hydrograficzny c. i k. marynarki w Pola, Towarz. zoologiczne w Tokyo.

DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

Wydawnictwa Akademii Umiejętności
od 1 Maja 1897 do 30 Kwietnia 1898.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Serya II, Tom XI. Ogólnego zbioru tom dwudziesty szósty, lex. 8°, str. 409.

Treść: St. Schneider: Czy mądrości i cnoty można nauczyć? (Bezimienna rozprawka z połowy w. V przed Chr.), (str. 1—30). W. Lutosławski: O pierwszych trzech tetralogiach dzieł Platona (str. 31—195). St. Witkowski: Prodrömus grammaticae papyrorum græcarum ætatis Lagidædarum (str. 196—260). C. Studziński: Charakterystyka i geneza poetycznych utworów Ambrożego Metlińskiego (str. 261—311). C. Stach: De „Philopatride“ dialogo Pseudo-Luciani, dissertatio philologica (str. 312—331). St. Dobrzycki: O mowie ludowej we wsi Krzęcinie (powiat Podgórski) (str. 332—409).

Z Biblioteki pisarzy polskich.

- 33 J. Stoka, M. Pułłowskiego i J. A. Kmity Powieści wierszowane, 1564—1610, wydał Samuel Adalberg, str. IX i 121.
- 34 Błażewskiego Marcina Setnik przypowieści uciesznych 1608, wydał Dr. Wilhelm Bruchnalski, str. XI i 118.

35. Olbrychta Strumieńskiego: O sprawie, sypaniu, wymierzaniu i rybieniu stawów 1609, wydał Feliks Kucharzewski, str. V i 87.

W. Wisłocki: Acta rectoralia Almae Universitatis studii Cracoviensis inde ab anno MCCCLXIX. Tomi I. fasciculus 4, lex. 8-o, str. 657—1222.

M. Zdziechowski: Byron i jego wiek. Studya porównawczo literackie. Tom II. Czechy, Rosya, Polska, 8-o, str. VII i 686.

K. Estreicher: Bibliografia polska, lex. 8-o, tom XV. Zeszyt 1—4. Lit. D, str. I—V i 472.

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział historyczno-filozoficzny. Serya II, tom X. Ogólnego zbioru tom trzydziesty piąty, lex. 8°, str. 409.

Treść: A. Prochaska: Na soborze w Konstancyi (str. 1—100). K. Potkański: Kraków przed Piastami (str. 101—255). F. Piekosiński: Sejm walny warszawski z r. 1572 (str. 256—269). F. Piekosiński: Laudum Wojnickie ziemi Krakowskiej z r. 1503, w przedmiocie pospolitego ruszenia pospólstwa (str. 270—279). F. Piekosiński: Czy król Władysław Jagiełło był za życia królowej Jadwigi królem polskim czy tylko mężem królowej? (str. 280—289). F. Piekosiński: Przywilej króla Kazimierza Wielkiego w przedmiocie założenia sądu wyższego prawa niemieckiego na zamku krakowskim (str. 290—306). A. Brückner: O Piąście (str. 307—352). F. Piekosiński: Sądownictwo w Polsce wieków średnich (str. 353—386). F. Piekosiński: Moneta polska w dobie piastowskiej. I. Zawiazki rzeczy menniczej w Polsce wieków średnich (str. 387—410).

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział historyczno-filozoficzny. Serya II, tom XI, ogólnego zbioru tom trzydziesty szósty, lex. 8°, str. 431.

Treść: Franciszek Gabryl: O kategoriach Ary-

stoteles (str. 1—165). Antoni Prochaska: W czasach husyckich (str. 166—288). Oswald Balzer: O następstwie tronu w Polsce (studya historyczno prawne) (str. 289—431).

Scriptores rerum Polonicarum, tom XVI, zawiera: Stanisława Temberskiego Roczniki 1647—1655. Wydał dr. Wiktor Czermak. Lex. 8°, str. LXXXVI i 388. Cena 3 złr.

Materyały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne, wydane staraniem Komisji antropologicznej Akademii Umiejetności w Krakowie, tom II (z 27 rycinami w tekście), 8°, str. X, 156 i 379. Cena 3 złr. 50 kr.

Treść: *I. Dział archeologiczno-antropologiczny.* Wł. Olechnowicz: Charakterystyka antropologiczna ludności pow. opatowskiego, gub. radomskiej (str. 1—31). L. Magierowski: Trwanie życia w Jęćmierzu (str. 32—41). Wł. Olechnowicz: Poszukiwania archeologiczne w gubernii lubelskiej (str. 42—55). Jul. Hrynczewicz: Szlachta ukraińska. Studium antropologiczne (str. 56—115). Wł. Demetrykiewicz: Kurhany w Przemyskiem i Drohobyckiem (str. 116—134). Tenże: Cmentarzyska i osady przedhistoryczne w Tarnobrzeskim (str. 135—156).

II. Dział etnograficzny. I. Stein: Nieznany wiersz St. Trembeckiego (str. 1—4). — L. Wasilewki: Zagadki białoruskie (str. 5—13). Z. Rokossowska: Bajki (skazki) ze wsi Jurkowszczyzny (str. 14—118). J. Świętek: Zwyczaje i pojęcia prawne ludu nadrabskiego. Cz. II. (str. 119—379).

Sprawozdanie Komisji fizyograficznej, obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1896, oraz materyały do fizyografii krajowej. Tom 32 (z trzema tablicami), 8°, str. XVIII, 232, 217 i 55.

Treść: *A*) Sprawozdania z czynności, funduszu, spis członków Komisyi i stan funduszu, przeznaczony na zakupno narzędzi meteorologicznych (str. 1—18). *B*) Materiały do fizyografii krajowej. Część I. Materiały zebrane przez Sekcyę meteorologiczną. Prof. Dr. Karliński: Wypadki spostrzeżeń meteorologicznych dokonanych w Galicyi w r. 1896, zestawione w c. k. Obserwatorium astr. krakowskiem (str. 1—195). D. Wierzbicki: Grady w roku 1896 (str. 196—200). L. Birkenmajer: Spostrzeżenia meteorologiczne w Tatrach wykonane przygodnie w latach 1890—1894 (str. 201—211). Spostrzeżenia fito-fenologiczne w latach 1894, 1895 i 1896 (str. 212—224). Spostrzeżenia pojawów w świecie zwierzęcym w latach 1894, 1895 i 1896 (str. 225—230). D. Wierzbicki: Wyniki spostrzeżeń magnetycznych, zrobionych w Krakowie w roku 1896 (str. 231—232). Dodatek (str. 232). — Część II. Materiały zebrane przez Sekcyę botaniczną i zoologiczną: E. Wołoszczak: O roślinności karpackiej między Dunajcem i granicą słązką (str. 1—45). M. Rybiński: Wykaz chrząszczów nowych dla fauny galicyjskiej (str. 46—62). E. Niezabitowski: Przyczynek do fauny rośliniarek (*Phytophaga*) Galicyi (str. 63—74). H. Zapałowicz: Zapiski florystyczne ze wschodnich Karpat (str. 75—78). K. Bobek: Przyczynek do fauny muchówek Podola galicyjskiego i okolicy Lwowa (str. 79—96). R. Gutwiński: Wykaz glonów zebranych w okolicy Wadowic—Makowa (str. 97—217). — Część III. Materiały zebrane przez Sekcyę rolniczą. H. Huppenthal: Przyczynek do fizyografii pszenicy (str. 1—19). J. Janczewski: Głównie zbożowe na Żmudzi (str. 20—28). K. Jasiński: Gleby północno-zachodniej części powiatu złoczowskiego pod względem geologiczno-rolniczym majątku Czaple Wielkie (str. 49—55).

M. Federowski: Lud białoruski na Rusi litewskiej. Materiały do etnografii słowiańskiej, zgromadzone w latach 1877—1891. T. m I. Wiara, wierzenia i przesady ludu z okolic Wołkowyska, Słonima,

Lidy i Sokółki (Wydawnictwo Komisji antropologicznej), 8°, str. XVIII i 509.

T. L. Burattiniego Miara powszechna. Traktat wydany w roku 1675 w Wilnie po włosku, a obecnie przetłumaczony na polski staraniem Wydziału matematyczno-przyrodniczego Akademii, lex. 8°, str. VI i 32. Z czterema tablicami.

Misura Universale di Tito Livio Burattini. Podług wydania wileńskiego z roku 1675 wydał powtórnie Wydział mat.-przyr. Akademii Umiejętności w Krakowie, duża 8-ka, str. V i 32. Z czterema tablicami.

Rocznik Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1896/7, str. 121 i tablic 7.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1897, Nr. 1—10, rok 1898, Nr. 1—3.

Bulletin international de l'Académie des Sciences de Cracovie, Comptes-rendus de séances de l'année 1897, w 8-ce, str. 403.

Anzeiger der Akademie der Wissenschaften in Krakau, Jahrgang 1897, w 8-ce, str. 420.

Nadto z Rozpraw znajdujących się pod prasą wyszły następujące odbitki:

St. Niementowski: O nowych sposobach otrzymywania anhydrozwiązków. (Z Rozpraw Wydziału matematyczno-przyrodniczego, tom XXXIII, str. 136—149).

— O działaniu estrów na aromatyczne aminy (tamże, str. 150—153).

- Wł. Natanson: O teorii kinetycznej ruchu wirowego (tamże, str. 154—170).
- E. Godlewski (jun): Wielokrotna karyokineza w gruczole obojnaczym ślimaka *Helix Pomatia* (tamże, z tablicą, str. 171—208).
- T. Zalewski: Wpływ wstrzykiwań peptonu do żyły na układ krwionośny i inne funkcje organizmu (tamże, z tablicą, str. 209—256).
- J. Grzybowski: Otwornice pokładów naftonośnych okolicy Krosna (tamże, z trzema tablicami, str. 257—305).
- K. Olearski i L. Silberstein: Kilka uwag o parze przesyconej (tamże, str. 306—311).
- L. Birkenmajer: Wyniki pomiarów napięcia siły ciężkości w kilku miejscowościach Galicji zachodniej (tamże, str. 312—347).
- M. P. Rudzki: O rozchodzeniu się drgań podczas trzęsień ziemi (tamże, z jedną tablicą, str. 348—376).
- T. Browicz: *a*) Śródkomórkowe kanaliki żółciowe, ich stosunek do wakuol Kupffera i do pewnej formy patologicznej wakuolizacji wątrobnych (z tablicą). *b*) O patologicznym stanie jądra komórek wątrobnych, przemawiającym za tem, iż jądro spełnia funkcję wydzielniczą (z tablicą). *c*) O budowie komórki wątrobowej (z tablicą). *d*) Jak i w jakiej postaci otrzymują komórki wątrobowe hemoglobinę? (z tablicą). (Z Rozpraw Wydziału matematyczno-przyrodniczego, tom XXXIV, str. 48—66).
- Wł. Natanson: O termokinetycznych własnościach potencjałów termodynamicznych (tamże, str. 67—80).
- B. T. Epstein: Przyczynek do syntezy kwasów wielozasadowych (tamże, str. 81—92).
- W. A. Gluźniński i J. Lemberger: O wpływie braku gruczolu tarczycowego w organizmie zwierzęcym na wymianę materii (Studyum doświadczalne), (tamże, str. 93—114).
- F. Kreutz: O zmianach w kilku minerałach i solach pod wpływem promieni katodowych lub pary sodu (tamże, str. 115—119).

- Sól kamienna i fluoryt. ich barwa, fluorescencya i fosforescencya, (tamże, str. 120—126).
- E. Bandrowski: *I*. O kwasie β -oksymasłowym. *II*. Nowy sposób otrzymania benzochinonu (tamże, str. 127—140).
- K. Żórawski: O całkowaniu pewnej kategorii równań różniczkowych zwyczajnych rzędu trzeciego (tamże, str. 141—205).
- L. Silberstein: O falach elektromagnetycznych wymuszonych w sprężystym ośrodku drgającym (tamże, str. 206—217).
- K. Żórawski: Przyczynek do teoryi nieskończenie małych przekształceń (tamże, str. 218—232).
- E. Godlewski jun: O przeistaczaniu spermatyd w plemniki w gruczole obojnaczym *Helix pomatia* (tamże, str. 233—267).
- L. Marchlewski: Studya nad związkiem O'Neill'a i jego pochodnymi (Z Rozpraw Wydziału matematyczno-przyrodniczego, tom XXXV, str. 1—7).
- O gossypolu, składniku nasion bawełny (tamże, str. 8—12).

IV.

Nagrody i konkursy.

Akademia przyznała następujące nagrody:

1) Nagrodę im. ś. p. Probusa Barczewskiego za prace historyczne w kwocie 1125 złr. studjom p. Karola Potkańskiego w przedmiocie pierwotnej historii polskiej p. t.: „*Lachowie i Lechici*“ i „*Kraków przed Piastami*“.

2) Nagrodę im. ś. p. Probusa Barczewskiego za dzieło malarskie w kwocie 1125 złr. p. Jackowi Malezewskiemu za obraz „*Błędne koło*“.

3) Nagrodę im. Lindego w kwocie 675 rs. p. Stefanowi Ramułtowi za pracę p. t.: „*Nowe materiały do słownika pomorskiego czyli kaszubskiego*“.

Wznawia się konkurs z zapisu ś. p. Jenerała Oktawiusza Augustynowicza, na który d. 31. grudnia 1897 żadnej pracy nie nadesłano, na temat następujący:

„*Dzieje zniesienia zależności poddańczej i uwłaszczenia włościan w krajach, które niegdyś w skład byłej*

Rzeczypospolitej polskiej wchodziły, poprzedzone historycznym poglądem na wytworzenie się klasy włościańskiej w dawnej Polsce, jej rozwój i stopniowy upadek, z uwzględnieniem wszelkich objawów tak w literaturze naszej jak i w samem społeczeństwie“.

Temat powyższy rozdziela się na następujących pięć części :

1. Dzieje ludności włościańskiej w dawnej Polsce Piastowskiej, mianowicie w Wielkopolsce, Małopolsce, na Mazowszu, Kujawach i na Śląsku;

2. Dzieje ludności włościańskiej na Rusi i Litwie;

3. Dzieje zniesienia zależności poddańczej w krajach byłej Rzeczypospolitej, przyłączonych do Cesarstwa rosyjskiego, z uwzględnieniem także Inflant i Kurlandyi;

4. Dzieje zniesienia tejże zależności w krajach przyłączonych do Królestwa polskiego, mianowicie w Prusiech królewskich i W. Ks. Poznańskim; wreszcie

5. Dzieje zniesienia tejże zależności w krajach przyłączonych do Cesarstwa austriackiego.

W części czwartej i piątej należy uwzględnić także Śląsk jako integralną część Polski Piastowskiej.

W części pierwszej i drugiej, obejmującej historią ludności wieśniaczej w dawnej Polsce, winny być dokładnie wyjaśnione fakta, z których wywiązała się zależność poddańcza, oraz stosunek wieśniaka do gruntu, przezeń posiadanego, jaki istniał pierwotkowo. Literaturę, odnoszącą się do kwestyi rozwiązania i uregulowania stosunków włościańskich należy uwzględnić w trzech ostatnich częściach.

Temat powyższy może być opracowany bądź w ca-

łości, bądź też każda część osobno. Jednolite opracowania, bądź całego tematu, bądź też pierwszych dwóch lub trzech ostatnich części razem, przedewszystkiem zaś pierwszych dwóch razem, będą mieć pierwszeństwo do nagrody przed równie dobrymi opracowaniami osobnemi pojedynczych części.

Za najlepsze opracowania uznane będą jedynie takie, które nie tylko celować będą między innymi pracami nadesłanemi, ale nadto będą odpowiadały dzisiejszym wymaganiom nauki.

Nagrody ustanawia się jak następuje:

a) za część 1 i 2-gą po zlr. 1300, może być rozdzielona na dwie, po 850 i 450 zlr.

b) za część 3-cią zlr. 2000, może być rozdzielona na dwie, po 1200 i 800 zlr.

c) za część 4-tą zlr. 1600, może być rozdzielona na dwie, po 1000 i 600 zlr.

d) za część 5-tą zlr. 1800, może być rozdzielona na dwie, po 1100 i 700 zlr.

Nagrodzone opracowania winny być ogłoszone drukiem. Na ten cel przeznacza się fundusz 1500 zlr. w. a.; gdyby ten fundusz nie wystarczył na pokrycie kosztów druku, autorowie winni sami pokryć nadwyżkę w stosunku do objętości swoich prac.

Opracowania należy nadsyłać do Akademii Umiejętności najdalej do końca grudnia 1900 r.

Na trzydziecie 1898—1900 ogłasza się:

Konkurs im. *L i n d e g o*. Do konkursu tego dopuszcza się prace z zakresu języka polskiego, a mianowicie: Prace leksykograficzne z zakresu gramatyki, historii języka i dyalektologii polskiej, oraz rozprawy

odnoszące się do związku języka polskiego z innymi słowiańskimi. Prace te mogą być według aktu fundacyi drukowane lub też w rękopisie nadesłane do Akademii; powinny odznaczać się metodą ściśle naukową i każda ma stanowić zaokrągloną i skończoną całość. Termin konkursu ustanawia się do 31 grudnia 1900 r. Nagroda wynosi 675 rs. w kuponach od listów zastawnych Towarzystwa kredytowego miasta Warszawy. Autor nagrodzonej pracy obowiązany jest ogłosić ją w ciągu roku po przyznaniu nagrody i dostarczyć Akademii 50 egzemplarzy, w których na karcie tytułowej ma się znajdować napis: „Praca uwieńczona nagrodą Akademii Umiejętności na konkursie im. S. B. Lindego“. Gdyby autor w przeciągu roku nie uczynił zadość temu obowiązкови, Akademia wyda sama uwieńczoną pracę, autor traci jednak w takim razie prawo własności na rzecz Akademii.

Przypomina się zarazem następujące konkursy dawniej ogłoszone, których termin jeszcze nie upłynął:

A) z terminem 31. grudnia 1898 r.:

1) Konkurs ustanowiony przez Dr. Władysława Kretkowskiego w r. 1895:

„Znaleźć zastrzeżenia konieczne, dostateczne, różne między sobą i w *najmniejszej liczbie*, aby m równań różniczkowych pomiędzy n zmiennymi były całkowalnemi przez p całek. Równania są kształtu:

$$\sum_{l=1}^n Z_k dz_l = 0, \quad (k = 1, 2, \dots, m).$$

gdzie z_l ($l = 1, 2, \dots, n$) są zmiennymi, zaś $Z_{k,l}$ ($k = 1, 2, \dots, m; l = 1, 2, \dots, n$) są funkcjami

zmiennych powyższych. Znalezienie liczby najmniejszej jest koniecznym warunkiem otrzymania nagrody“.

Nagroda 500 złr., z procentem (4⁰/₀) narosłym od 21 sierpnia 1895 r.

2) Konkurs im. J. U. Niemcewicza (przyjęty po Towarzystwie historyczno-literackiem w Paryżu): „Dziejopisarstwo polskie XVI i XVII w. ze szczególnem uwzględnieniem stosunku historyków do współczesnych aktów i pism ulotnych“. Nagroda 5.000 franków, może być rozdzielone na dwie: po 3.500 i 1.500 franków.

3) Konkurs im. Jakubowskiego: Temat: Popularne zestawienie badań etnograficznych o ludzie na całym obszarze ziem polskich, lub pojedynczych dzielnic (Małopolska, Wielkopolska, Mazowsze, Kujawy). Nagroda 750 złr., może być rozdzielona na dwie: po 500 i 250 złr.

4) Konkurs z fundacyi miasta Krakowa imienia Mikołaja Kopernika (z dnia 18 lutego 1873 r.): „Przedstawić teorię fizycznego stanu kuli ziemskiej i udoskonalić ją pod jakimkolwiek ważniejszym względem“. Nagroda 1500 złr., może być rozdzielona na dwie po 1000 i 500 złr. Gdyby w ciągu roku od przyznania nagrody autor nie ogłosił rzeczonyj pracy drukiem, natenczas uczyni to Akademia. Autor wszakże traci wówczas prawo własności na rzecz Akademii. Wydawca (autor lub Akademia) obowiązany jest złożyć cztery egzemplarze drukowanej pracy gminie miasta Krakowa.

5) Konkurs z fundacyi ś. p. X. biskupa A. S. Krasieńskiego. Nagroda: 1200 złr. Do tego kon-

kursu dopuszcza się wszelkie prace naukowe, drukowane lub niewydane jeszcze, które przysłane będą w tym celu do Akademii po dzień 31 grudnia 1898. Pomiędzy pracami równej wartości mają pierwszeństwo, według woli fundatora, pisma treści religijno-moralnej.

B) z terminem 30. czerwca 1899 r.:

Konkurs im. Józefa Majera. Do konkursu dopuszcza się wszelkie prace, dotyczące dziejów Uniwersytetu Jagiellońskiego w XV lub XVI w., zatem kwestye ogólne wchodzące w ten zakres, monografie osób, wydziałów, katedr, szczególnych dyscyplin i t. p. Nagroda 1000 złr.

Według §. 18. Regulaminu Akademii wypłata wszelkich nagród konkursowych następuje dopiero po ogłoszeniu pracy uwieńczonej nagrodą.

DODATEK.

Sprawozdanie i wnioski

w przedmiocie nagród fundacyi ś. p. Barczewskiego.

---

1. Za pracę historyczną.

Podobnie jak w roku zeszłym, komitet miał do rozpatrzenia się w znacznej ilości dzieł, z których kilka i rozmiarami i wewnętrzną wartością zasługiwały na szersze uznanie.

Praca Prof. Kallenbacha o Adamie Mickiewiczu, choć przyszła po wielu temu samemu przedmiotowi poświęconych książek, nie tylko nie traci na porównaniu z tantem, ale stanowczo należy do najlepszych monografij o Mickiewiczu i jako taka wzbogaca w sposób pożądaný dział literacki, tak świetnie rozwijający się u nas.

Olbrzymich rozmiarów książka p. Plenkiewicza o Janie Kochanowskim, to z pewnością owoc nie tylko długoletnich badań, ale zarazem rezultat dokładnego zaznajomienia się przez autora z tłem historycznym, na którem należało pomieścić osobę i działalność Kochanowskiego.

P. Zdziechowski w dziele swem o Byronie wprowadza badanie literackie na szerokie pole porównawcze i pewną siebie ręką skreśla jeden z najbardziej zajmujących rozdziałów historyi literatury powszechnej w XIX stuleciu. Ile zyskuje na tem nasza znajomość literatury romantycznej w Polsce, Rosyi i Czechach, przekonać się może czytelnik śledząc przy pomocy p. Zdziechowskiego za wpływem Byrona u współczesnych i późniejszych poetów.

Dawniejsze prace p. Wład. Łozińskiego nie wyczerpały bogatego zasobu jego notat i poszukiwań nad przeszłością Lwowa. Książka najnowsza, mniej obszerna od monografii o Mieszczaństwie lwowskim łączy się z tamtą w jeden harmonijny obraz i każe podziwiać wykwintny sposób, w jaki autor wywiązuje się ze swego zadania.

Każde z tych dzieł, mimo pewnych braków, mogłoby godnie powiększyć liczbę nagrodą Barczewskiego odznaczonych już książek; ale komitet Barczewskiego, prócz nich, miał do ocenienia jeszcze dwie inne, o mniejszych wprawdzie rozmiarach, ale właściwie stanowiących jednolitą całość i posiadających zalety tak niepospolite, iż ilość stron i grubość książki nie mogły w rezultacie oceny żadnej roli odegrać.

P. Karol Potkański, autor „Rycerstwa włódczego w Polsce“ i „Postrzyżyn“ od lat już paru poświęcił swoją uwagę najdawniejszej historyi Polski. W tym przedmiocie odezuty w Akademii o najdawniejszem osadnictwie dawały już poznać kierunek, w jakim autor zamierza badania swoje prowadzić.

W roku ubiegłym ukazały się niemal równo-

cześnie dwie prace p. Potkańskiego 1) „Kraków przed Piastami“, oraz 2) „Lachowie i Lechici“, które są jakby częściami składowymi tej samej całości, jakby obszernymi ustępami zaokrągloną stanowiącymi całość z wyczerpujących dziejów pierwotnych Polski.

Co stanowi urok tych prac i co im trwałą zapewnia wartość? Nie same tylko rezultaty. Bo żaden historyk ani nawet żadna generacya historyków nie mogą się spodziewać, że wyniki ich badań pozostaną niewzruszonymi. Ale kto przywykł rozczytywać się w produkcji literackiej czy dawniejszych czy obecnych czasów, przyzna, że odrazu w nowej książce rozpoznać można albo tylko zastosowanie procederów utartych i dobrze znanych, albo też bije od książek niektórych intenzywniejszy wysiłek, ażeby do prawdy się zbliżyć za pomocą środków, które bądź całkiem dotychczas nie były stosowane, bądź na grunt polskich badań historycznych przeniesionemi nie zostały. Nie piszemy krytyki ani sprawozdania z prac p. Potkańskiego, dlatego nie wdajemy się w szczegóły, ale jeżeli co było dla komitetu bodźcem do dania p. Potkańskiemu w tym roku pierwszeństwa przed innymi autorami, to to, że z wszystkich prac za rok ubiegły, jego są sposobem opracowania najświeższe i najbardziej nowożytne, że jako historyk ovladnął do tego stopnia metodą lingwistyczną i socjologiczną we wszystkich jej odcieniach, iż idąc za nim w ten ciemny las zagadek z naszej dawnej historyi, nie oglądamy się za innym przewodnikiem, ale na autorze z całą ufnością polegamy.

Prace p. Potkańskiego uważamy za znaczący i korzystny zwrot w historyografii polskiej, za syste-

matyczne i świadome celu usiłowanie wciągnięcia do poszukiwań nad dziejami jednego narodu doświadczenia zbiorowego, uzyskanego do tej pory przez uczonych rozmaitych narodowości i na rozmaitych pracujących polach. Uważamy wymienione książki za pewny za-datek dzieła, które w sposób samodzielny i myślący opanuje pierwotną historję Polski i zbuduje te pod-stawy naukowe, jakich ciągle jeszcze brak tym ba-daczom, którzy przy szczegółowych dociekaniach pra-gnęliby obraz pierwotnej przeszłości mieć przed oczyma.

Komitet sądzi, że są to dostateczne pobudki do przedstawienia Akademii wniosku, ażeby nagrodę za pracę historyczną fundacyi śp. Barczewskiego zechciała przyznać p. Karolowi Potkańskiemu za dwie wymie-nione powyżej jego prace.

2. Za dzieło malarskie.

Komitet nagrody Barczewskiego za najlepsze dzieło malarskie w r. 1897, złożony z prof. Maryana So-kołowskiego jako przewodniczego, prof. Władysława Łuszczkiewicza, Stanisława Tomkowicza, prof. Jerzego Mycielskiego i Leonarda Lepszego, odbył dwa posie-dzenia i omówił wszystkie dzieła malarzy polskich wykonane w roku 1897 i wystawione w tym czasie w salach Towarzystwa sztuk pięknych w Krakowie.

Komitet uchwalił jednomyślnie przedstawić do na-grody obraz Jacka Malczewskiego „Błę d n e k o ł o“, który bogactwem fantazyi, oryginalnością twórczą przy

innych znanych zaletach pędzla tego artysty, wyróżniał się z pośród prac wykonanych i wystawionych w roku konkursowym. Tak rozmiarami, jak szerokością zadania i pokonaniem związanych z nimi trudności, obraz ten wychodził ponad poziom zwykłej i, że tak powiemy, codziennej naszej malarskiej twórczości.

W roku ubiegłym, w porównaniu z latami poprzednimi, obrazów i zwłaszcza takich, któreby ubiegać się mogły o naszą nagrodę, było stosunkowo o wiele mniej. Zwrócono uwagę na szczerotę uczucia przy swojskim charakterze w obrazie „Pokłon“ p. Bergmana, tudzież tryptyku p. Tetmajera i na ładny obrazek p. n. „P o t y c z k a“ p. Antoniego Piotrowskiego. Obraz p. Mehofera p. n. „R o z m o w a“ miał wielkie i ciągnące oko zalety. Wśród portretów warto podnieść portret trzech siostr, zmarłego w obecnym roku Franciszka Machniewicza. P. Nałęcza „Fiordy norwęgskie“ w dziale krajobrazu, delikatnem odczuciem wrażeń natury, chociaż nie zawsze dostrojone do odpowiedniego efektu, zasługują również na wzmiankę.

Najważniejszym może objawem życia jednak u nas na polu malarstwa w roku zeszłym był szereg obrazów przedstawiających nowe kierunki. Nie mówiąc o obrazach p. Mehofera, któregośmy wyżej wspomnieli, wykwiłtne portrety i głowy p. Axentowicza, tak subtelne w odczuciu tonów i oświetlenia szkice krajobrazowe p. Stanisławskiego, pełne fantazyi, siły i charakteru studia p. Wyczółkowskiego, nakoniec niepospolity talent znamionujące rysunki i kartony p. Wysockiego, budzą otuchę i obiecują wiele na przyszłość. Żadne jednak z tych dzieł, prób czy utworów nie stało,

pojedynczo wzięte, na tej wysokości, aby mogło przystąpić zwycięzko do konkursu, tem bardziej, że nie wszystkie były wykonane w roku przeszłym. Komitet wskutek tego postanowił przyznać nagrodę z fundacyi Barczewskiego za r. 1897 p. Jackowi Malczewskiemu za obraz „Błędne koło“.

V.

O Mickiewiczu.

Odczyt, miany na publicznem posiedzeniu Akademii
Umiejętności dnia 14 maja 1898 r.

przez

Stanisława hr. Tarnowskiego.

Sto lat mijają!....! temi słowami, pierwszemi słowami *Wallenroda*, wita się pierwszą stuletnią rocznicę narodzin Mickiewicza. „Sto lat mijają“ — a „długoby mówić, przechodzić okropnie“ to, co się w ciągu tego wieku przebyło. Od owego dnia, kiedy przed stu laty w szlacheckim dworku pod Nowogródkiem przychodziło na świat dziecię kontuszowego ojca, zmieniło się wszystko, wszędzie — a dopieroż u nas! Na obrachunek tych ubiegłych stu lat, i na ich wynik, „nawet odwaga zalamuje ręce“.

Kiedy się ten wiek zaczynał, wróżył mu smutno Schiller na samym jego wstępie: *Freiheit lebt nur in dem Reich der Träume, und das Schöne blüht nur im Gesang*. Wróżba się sprawdziła, a słowa jej można wypisać jako godło przed historią wieku, której treścią i konkluzją, której nauką *moralną*, jest *sila przed*

prawem, a po której świat nie jest piękniejszym niż był. *Das Schöne blüht nur im Gesang*; u nas zakwitło w pieśni, jak nigdy przedtem, jak rzadko kwitnie wśród ludzi. Ale ta pociecha, choć nie mała, jest smutna. Jak to? tylko w pieśni, tylko w poezji może być pięknie, a w rzeczywistości nigdy? Tak źle chyba nie jest. Zkądby się wzięła piękność w sztuce, gdyby jej w świecie ludzkim nie było? To też tak nie jest. Piękność w wyobraźni i natchnieniu poetów objawia się najwidoczniej; ale żeby w nich kwiat puściła, ona musi mieć korzenie głęboko w ziemi utkwione i z niej potężnie soki żywotne ciągnąć. Poeta przetwarza, ale nie może stworzyć tego, czego nie było — a w gruncie, z którego on wyrósł, muszą być głębokie pokłady szlachetnych myśli i uczuć, na to, by on mógł dać im wyraz. On je wciąga w siebie jak roślina żywotne soki i wyrabia do wyższej potęgi, on wybucha ich wyrazem, on je skupia w sobie jak soczewka promienie światła i z siebie rozstrzela na wsze strony; ale on oddaje to, co wzięł, tylko wzmocnione, podniesione do wyższej potęgi, wypowiada on jeden, co w niższym stopniu jasności i siły było w milionach sere i umysłów.

Tak i ten, który sto lat temu miał się narodzić, Mickiewicz. Były przed nim, i za jego życia, takie masy uczuć wzniosłych i wielkich, tyle boleści strasznych, tyle poświęcenia, bohaterstwa, cnoty, tyle wielkiego pragnienia sprawiedliwości, i tyle oburzenia, zgrozy, rozpacz, że piękność ludzkiej duszy szlachetnej a udrezonej, piękność sumienia znajdującego i łaknącego co dobre, była wszędzie koło niego, jak powietrze, którym oddychał. Jego przeznaczenie, jego chwała, jego wiel-

kość, to że treść tych wszystkich dusz, tych uczuć, tych pragnień, tych boleści, zebrał w swojej jednej duszy i wypowiedział, a przez to stał się wyrazem i obrazem, typem, posągiem duchowym swego narodu. I więcej. Poeta nie może stworzyć czego nie było, ale przetwarzając to, co jest, on podnosi, uszlachetnia, potęguje uczucia i myśli, oddaje to, co wziął, ale oddaje z procentem. Myśl i uczucie przez niego wyrażone nabiera nowej mocy, nabiera tętszej świadomości siebie, i wraca do gruntu, z którego wyszło, jako nowy zasiew siły, nowy pierwiastek życia.

Mickiewicz był produktem, skutkiem naszego historycznego stanu po rozbiorach, i był zarazem jedną z przyczyn i sił utrzymujących nasze życie w ciągu tego wieku. To, co dla nas napisał, da się i zliczyć i ocenić; to, co w nas temi pismami utrwalił, pokrzepił, zabezpieczył, podniósł wyżej, to się wysledzić i zmierzyć nie da, ale prawdą i rzeczywistością jest.

Jakiż on był, raczej jaki jest, jako poeta?

Dawniejsze pokolenia, za jego życia i po śmierci jeszcze, karmiły się jego słowem, nie sądząc; przyjmowały te słowa instynktem, wznosiły swoje uczucia do ich miary, wciągały w siebie Mickiewicza jak powietrze, nie pytając, ani wiedząc, jaka w tem powietrzu jest proporcya różnych jego składowych części. Dziś od lat kilkunastu zaczęła się ta praca chemicznej analizy; zacząć się musiała, dobrze że się zaczęła, była potrzebna. Instynktowe podziwienie i umiłowanie wielkiego poety nie traci na tem nic, owszem zyskuje i utwierdza się, kiedy rozumowanie sprawdzi wielkość tego poety, zdając sprawę z jej przyrodzonych sił i pier-

wiastków. Jednak my starsi, widząc tę pracę, rozumiejąc jej potrzebę a uznając wartość i zasługę, doznajemy wrażenia dziwnego. Wydaje nam się, jak żeby Mickiewicz mniej już należał do życia młodszych pokoleń, kiedy się stał przedmiotem umiejętnego badania. Badanie z natury swojej wymaga pewnego uspokojenia, zimnej krwi, bezstronności, a my względem Mickiewicza nie mogliśmy się na to zdobyć. Wrażenie mylne niezawodnie. Dzisiejszy świat, dzisiejszy rok, świadczy, że Mickiewicz nie jest nam mniej drogim, jak był przed pół wiekiem — a jak same nad nim dochodzenia i badania dowodzą wielkiej do niego miłości, tak wyniki badań z pewnością zgodzą się zupełnie z naszymi instynktowemi i uczuciowemi sądami. Nie mamy próżnej zarozumiałości mniemać, jakobyśmy go zupełnie, do głębi, poznali. „Wieki uplotą ozdobę jego skroni“ — a każde pokolenie ma prawo i powinność wplatać swój liść lauru w tę koronę.

Jakże wydawał się Mickiewicz tym starszym, którzy nie próbowali go analizować i porównywać, tylko patrzeli w niego, jak w gwiazdę?

Którzy poeci nie przemijają i nie zmieniają się nigdy? którzy są nieśmiertelni, o ile coś na naszym ziemskim świecie nieśmiertelnem być może? Ci, którzy wrodzone i niezienne uczucia ludzkiej duszy wyrażają, lub przyrodzone zagadnienia ludzkiego życia zgłębiają, lub zjawiska tego życia wystawiają tak, że ród ludzki, pod jakimibądź warunkami czasu czy miejsca, swoje uczucia, swoje trudy i troski życia, albo swoje związki poznać musi — czyli ci, którzy przez to stają się niejako ogólnymi i doskonałymi typami

ludzkiej duszy. Poeta, który jest wyrazem wyobrażeń i dążeń pewnego czasu w treści, a przyzwyczajęń i usposobień pewnego czasu w formie swoich dzieł, może w tym czasie być szczególnie ulubionym fanatycznie, wielbionym, ale przeminie razem z tym swoim czasem, następnemu już tak odpowiadać nie będzie. Byron nie stracił nic ze swoich przymiotów, nie przestał być wielkim poetą, ale z życia wyszedł, bo jego dusza i twórczość była typem na pewien czas tylko. Homer żył Bóg wie kiedy, tragedie greccy pomarli na wieki przed początkiem naszej ery; a figury Homera są typami ludzkich natur, słowa Antygony, Prometeusza, są wyrazem ludzkiego cierpienia dziś, tak jak były za greckich czasów. Dante był człowiekiem swego wieku, nosił w sobie jego pierwiastki a na sobie jego cechy; ale w tem, co on myślał i mówił, poznać się muszą wszystkie wieki, jakiegokolwiek są formy ich życia, wszystkie ludzkie dusze, umysły i żywoty, które tylko o prawach swego bytu myślały. Szekspir sam może nie wiedział, że stwarzał największy, najbardziej wszechstronny zbiór obrazów ludzkiej natury w jej przeróżnych odmianach i charakterach, ale go stworzył.

A Mickiewicz, czy w dziełach swoich odbił to, co w naturze i w duszy ludzkiej jest i być musi zawsze? co w niej wiekuiste, niezmienne, niezależne od zmian czasu czy miejsca?

Tak.

Miłość naprzód — ale wyraz, jaki jej dał, jest może mniej ogólny, mniej trwały od tego, jaki dawał innym uczuciom. Czwarta część *Dziadów* jest jednym z najpiękniejszych poematów miłosnych na świecie; ale

w tonie i w rodzaju tego uczucia — o formie poematu nie mówiąc — Mickiewicz najbardziej jeszcze zależny jest od warunków i przyzwyczajzeń czasu. Nie każdy zakochany musi być podobnym do Gustawa, tak jak on rozmarzonym, rozstrojonym, chorobliwie czułym. Ale każdy nieszczęśliwy w swoim kochaniu musi cierpieć podobnie, musi podobnie rozpamiętywać, żałować, tęsknić, oburzać się, wyrzekać, i taką jak Gustaw czuć próżnię w sobie a pustkę dokoła siebie. Wyobraźmy sobie, że po wiekach i wiekach jakiś młodzieniec zawiedziony w miłości, przypadkiem natrafia na czwartą część *Dziadów*, i czyta — czy on nie powie, że to prawda, że ten przedwieczny poeta czuł to, co on i nieszczęśliwy był jak on?

Wszelchstronniej i wyżej oddaje Mickiewicz miłość ojczyzny. I ta jest wrodzonym uczuciem człowieka, i ta była i będzie zawsze ta sama u Greka pod Maratonem co pod Zamą u Kartagińczyka zwyciężonego, ta sama u Hiszpana wobec Maurów co u Francuza wobec Anglików, u Hollendra wobec Hiszpanów, ta sama wszędzie i zawsze, w wieku XIX po Chrystusie jak w V przed Chrystusem. *Wallenrod*, *Dziadów* część trzecia, w ogóle miłość ojczyzny u Mickiewicza, zależy bardzo od warunków czasu. To nie jest szczęśliwa, spokojna, dumna miłość ojczyzny Anglika lub starego Rzymianina; to zboliała, udręczona miłość ojczyzny narodu podbitego, która po przeszłości nie może się pocieszyć *quia non est*, w terażniejszości szarpie się i krzyczy z bólu, o przyszłość truchleje. Ale i ten jej ton jest w duszy ludzkiej, i taka „skarga jej straszna“ rozlegała się nieraz; bo choć nie wszędzie i nie

zawsze, przecież niejednym także „okropne dzieje przynosił czas“. Tym uczuciom lepszemu, zupełniejszemu, silniejszemu wyrazu, jak Mickiewicz, nie dał nikt w całej literaturze świata; ta strona historyi czarna i krwawa, a dobrze znana różnym wiekom i narodom, nigdy w ich poezyach, w ich słowie, nie odbiła się potężniej. I nigdy wszechstronniej — bo od nienawiści najwścieklejszej, od rozpaczycy dochodzącej do bluźnierstwa, aż do przebaczenia najwznioslejszego i do modlitwy najczystszej, żadnego tonu w tym akordzie nie brak: ani tęsknoty, ani zapału, ani nadziei, ani obawy, ani dumy, ani ukorzenia — żadnego zgoła. I znowu od Hannibala i od jego ziomka rzucającego się z rozpaczycy w płomień Kartagi poznałby w Mickiewiczu swoje uczucia każdy, kto tylko na tym świecie nad swoją ojczyznę cierpiał.

Cierpienie dla ojczyzny lub za nią, nie jest stanem i uczuciem powszechnem. Ale miłość jej ziemi, ludzi, obyczajów, tradycyi, wiary, prac, dziejów, ale przywiązanie do wszystkiego, co wchodzi w to pojęcie ojczyzny, ale rozmiłowanie się w każdej części z osobna, w każdym przymiocie czy wdzięku jej, wreszcie świadomość tej miłości i z nią połączonego obowiązku służenia i poświęcenia, to jest uczucie powszechne, które w każdej miłości ojczyzny zawsze być musi. Patriotyczny ból, którego wyrazem jest *Wallenrod* i trzecia część *Dziadów*, może być nieszczęśliwym przywilejem pewnego czasu; w *Fanu Tadeusza* jest miłość ojczyzny, jaką ona musi być zawsze i wszędzie, jeżeli i gdzie tylko jest, w każdym czasie, w każdym kraju czy narodzie, w każdych warunkach. Najszczęśliwszy, najpewniejszy siebie naród, nie będzie myślał o chwyce-

niu za broń i o wypędzeniu nieprzyjaciela, jak myślą w *Panu Tadeuszu*, ale będzie tak kochał swoją ziemię i swoją sprawę, będzie tak pojmował swoje prawa i swój obowiązek, swoją przeszłość i swoją przyszłość. Tak kochali Grecy Homera swoją wspólną sprawę, tak Odysseusz swoją Itakę; tak szczęśliwy Szwajcar kocha swoje góry dziś, i tak bronił ich w potrzebie kiedyś. To jest miłość ojczyzny jak jest, ze wszystkim co w niej przyrodzone i niezmienne, co niezależne od żadnych zmian i warunków, co w tem uczuciu koniecznie i zawsze być musi, w jakimkolwiek stanie jest tego uczucia przedmiot.

Ale na to, żeby poezya była wiekuistym typem ludzkich uczuć, nie wystarcza sama jej treść; należy do tego także jej forma, jako warunek konieczny. Ta, jeżeli ma być wiekuistą, czyli na zawsze być przystępną, zrozumiałą i zawsze przyciągać do siebie ludzi wszelkiego wieku czy kraju, jak Homer i tragicy greccy, musi mieć przyrodzone, istotnie konieczne warunki piękności, a wolną być ile możności od przemijających upodobań, zwyczajów, dodatków, przyniesionych i narzuconych przez pewien czas. Mickiewicz za młodu zależny jest widocznie w budowie swoich poematów i tworzeniu swoich postaci od swego czasu, od panującego powszechnie romantyzmu czwarta część *Dziadów* i *Wallenrod*; ale i wtedy jeszcze zależność ta jest raczej zewnętrzna, i wtedy nie jest stała, wynikająca z natury jego talentu — za dowód służy *Grażyna*. Zaś za młodu nawet prawie zupełnie, później najzupełniej, wolny jest od wszelkiego wpływu czasu w swoim języku i stylu. Nigdy żadnych sztucznych

effektów czy wdzięków, nigdy dowolności i licencji, które, nawet kiedy szczęśliwe, łatwo stają się zwyczajem lub nawet manierą i zachwycają współczesnych, ale razią, gdy pewien panujący smak przeminął. Takie są u Zaleskiego, u Słowackiego, u Krasińskiego; znajdują się nawet u Byrona. Niema ich u Schillera ani u Goethego, niema u Mickiewicza. Mickiewicz jest zawsze prosty, w wyobraźni, w poczęciu swoich figur, i prosty w swoim języku i stylu. Tych właściwości efektowych, tych wdzięków i gracyj, cudnych często ale zawsze umyślnych, w jakich się kocha Słowacki, tych zwrotów niespodzianych, wspaniałych, ale sztucznych, jakimi imponuje nam Krasiński, u niego się nie znajdzie. Język polski pod jego piórem jest taki, jak jest, bez żadnych dodatków, czysty, prosty, tylko w tej prostocie doprowadzony do najwyższej mocy i najwyższej piękności. I przez to jest on także typem, jest na wszystkie czasy równie doskonałym, wyższym nad wszystkie zmiany czasów, smaków i cywilizacyj. Styl Słowackiego i Krasińskiego, skutkiem tych właściwości i naleciałości, da się łatwo naśladować, a może nawet dać się obrócić w karykaturę. Język i styl Mickiewicza nie ma na pozór tych cech i przymiotów indywidualnych, mógłby zda się należeć do każdego. Ale jego cechą i właściwością jest ta doskonałość zupełnie prosta bez dodatków i efektów, bez gracyj i bez koturnów — doskonałość niezrównana, którą naśladować i trudno i daremnie. Nikt nie potrafi pisać jak on, i nikt z jego stylu nie zrobi karykatury. To jest polski język i styl poetyczny w doskonałości zupełnej, i najczystszy, klasyczny.

Ten charakter jego poetycznej twórczości, ta natura i cecha jego geniuszu, ta jego wyższość nad wieloma wielkimi, i bardzo wielkimi, z czego pochodzi i na czem się zasadza?

Trzy są pierwiastki, składające geniusz poetyczny: uczucie, wyobraźnia i rozum. Od stopnia potęgi tych trzech pierwiastków, i od ich harmonijnego połączenia, zawisł stopień wielkości, zawisł geniusz poety. Uczucie samo, choćby najwznioślejsze i najpotężniejsze, bez wyobraźnie nie stworzy, zdoła co najwięcej siebie pięknie objawić; bez rozumu zabląka się samo w sobie. Wyobraźnia, która sama przez się nie żyje, ale wspiera się na innych władzach duszy, potrzebuje myśli, pamięci, obserwacyi. żeby mogła mieć treść i materiał, wyobraźnia bez kierunku i hamulca rozumu odbiegłaby od rzeczywistości i prawdy, roiłaby tylko jakieś mary bez znaczenia i treści; z rozumem bez uczucia zdobyłaby się co najwięcej na poprawne kształty bez duszy i życia. Rozum wreszcie, myśl, bez wyobraźni i bez uczucia, wydalby może naukę, ale nie sztukę, doszedłby może do prawdy, ale nigdy do piękności. Równość i harmonia między temi trzema władzami czy pierwiastkami geniuszu, jest rzeczą najrzadszą w świecie. Idealem poetycznego geniuszu byłby ten, któryby łączył wszystkie trzy w najwyższej możliwej potędze, i wszystkie trzy w potędze równej.

U Mickiewicza stosunek ich był dziwnie, był rzadko szczęśliwy. Byli zapewne poeci z fantazyą bujniejszą; z równie plastyczną było ich bardzo mało. U Dantego, u Szekspira, u Goethego, myśl była zapewne potężniejsza ale nie wiem, czy u Dantego i u Szeks-

pira, wyobraźnia była tak doskonale połączona z refleksją; u Mickiewicza one nawzajem trzymały się jedna drugą na wodzy i w karbach, jak u Goethego naprzykład, i wydawały przez to miarę, tę doskonałość, tę skończoność, która u nikogo nie jest zawsze zupełną, i nigdy nienaruszoną, ale u Mickiewicza jest i częstszą i stalszą niż u wielu. Potęga myśli, jej głębokość i jej horyzont, jej zdolność do wypowiedania prawdy, i do tworzenia postaci pełnych prawdy, czy nie jest u niego większą, niż u Byrona naprzykład?

Co do uczucia; to rzeczywiście przeważa u Mickiewicza, to sam rdzeń jego natury i jego siły, to szpik kości jego geniuszu. Wszystko, co on tworzy, jest w uczuciu poczęte i niem przejęte; ale ten pierwiastek i charakter uczuciowy nie szkodzi nie prawdzie, żywości i odrębnej własnej indywidualności postaci, jakie on tworzy. Uderzający, wybitny charakter uczucia u Mickiewicza jest ten, że ono jest bezosobiste jak rzadko u którego z poetów. On sam nie jest jego przedmiotem prawie nigdy. Najosobistszem, najbardziej związanem z jego osobą i losem jest to uczucie, które odezwało się najwcześniej: miłość pierwszej kochanki. Potem wychodzi ono z siebie, wyzuwa się ze wszystkiego co własne, staje się zbiorowem uczuciem milionów, przechodzi całe w miłość ojezyny, dla siebie już z niego nie zostaje nic. Później już ono przedmiotu nie zmienia, tylko stara się pojąć i kochać go wyższym, doskonalszym sposobem. Chce się otrząść i wyrwać ze wszystkiego, co ziemskie, a miłować tylko Boga, absolutne dobro, a w tem i przez to, miłować wszystko,

co jest dobrego, Polskę jako jeden z warunków i jeden z symbolów dobrego na ziemi.

Dziwiono się czasem nierównościami, nieregularnemu jakoby postępowi Mickiewicza. Dziwiono się, że w jego dziełach nie można oznaczyć porządnego stopniowania doskonałości: że *Grażyna*, artystycznie tak skończona, idzie przed *Wallenrodem*, który przewyższa ją potęgą uczucia, ale jako dzieło sztuki jest od niej niższy, że trzecia część *Dziadów*, pod względem artystycznym bardzo podległa różnym zarzutom, graniczy co do czasu z tą absolutną pięknnością, która się nazywa *Panem Tadeuszem*. Przyzwyczailiśmy się u innych poetów i artystów, nawet największych, do pewnych zmian nie tylko sposobu tworzenia i wykonania, ale nieledwie samej natury talentu, pod wpływem zewnętrznych przejść i zdarzeń życia; przyzwyczailiśmy się do tego, że dzieła poetów dają się dzielić jak pokłady geologiczne na warstwy czy epoki, z których każda ma swoją cechę, jeżeli nie swoją szkołę lub nawet manierę. U Mickiewicza dzielimy łatwo na takie epoki wewnętrzne życie człowieka, ale nie kształcenie się jego poetycznego geniuszu; i ztąd wpadamy w niejaki pomieszanie, nie wiemy, jak go uchwycić i ułożyć, i zdaje nam się, że w rozwoju tej twórczości jest jakiś nieład, jakiś chód nielogiczny i nienormalny. Otóż nie wiem, czy to, co się nam bezładem wydaje, nie jest poprostu skutkiem tego, że ten talent odrazu, od pierwszej chwili jest już gotowy, zupełny, uzbrojony we wszystkie swoje bronie. To zaś, co nam się wydaje jakąś niewytłumaczoną w nim fluktuacją, jest tylko skutkiem tego, że raz jeden, drugi raz drugi pierwia-

stek jego twórczości przeważa w akcie tworzenia: w *Grzyńcu* wyobraźnia i refleksya, w *Wallenrodzie* i w *Dziadach* uczucie, dopóki wszystkie trzy nie połączą się w równej mierze i w doskonałej harmonii i równowadze w *Panu Tadeuszu*.

Ta przyrodzona harmonia byłaby zapewne utrzymała się niewzruszenie w swojej wspaniałej równowadze, gdyby Mickiewicz był się urodził Francuzem, Anglikiem lub Niemcem. Ale był Polakiem. „Urodzony w niewoli, okuty w powiciu“, nie mógł on, jak żaden z nas w tym wieku, rozwijać się zupełnie normalnie w anormalnych warunkach naszego historycznego stanu. Wyjątkowa równość jego władz twórczych przysłała na świat pod znakiem wyjątkowego położenia narodu. Nie zwichnęła się przez to, ani się nie zmniejszyła; ale się wyrabiała w ciągłej stałej zależności od cierpienia, od rozterki, od niezgody między sumieniem a rzeczywistością, między tem, co jest, a tem, co być powinno. Nad owym też doskonałym akordem władz u Mickiewicza unosi się, jak nuta dominująca, patryotyczny ból. To jego chwała, to wielkość jego duszy i jego poezyi. Ale zarazem to ten pierwiastek, który mąci równowagę nie jego artystycznej twórczości i jego dzieł, ale jego duszy. Umysł jest potężny, a często zdumiewający jasnością i trzeźwością sądu; ale usposobienie przeważnie uczuciowe, pod nieustannem działaniem cierpienia, oburzenia i pragnienia wyrabia się stale w kierunku przewagi uczucia nad rozważą i nad jej naturalnym skutkiem, rozważnym postanowieniem. W pierwszej młodości ten kierunek jego umysłu objawia się w jego poezyi — *Oda do młodości*, *Roman-*

tyczność i t. d. W późniejszych latach, zamiast pozbyć się nadmiaru a wrodzoną wzniosłość zachować, usposobienie to rośnie i wzmaga się pod wpływem cierpienia. Podniesienie uczucia, natchnienie, intuicya, to jedyna siła prawdziwa, i jedyna skuteczna. W pierwszych latach emigracyi, w swoich listach i artykułach politycznych, Mickiewicz ukazuje się jakżeby wahającym, rozdartym, między jasnym i jędrnym widzeniem rzeczy a uniesieniami wyobraźni i egzaltacyi. Stopniowo wyrabia się i postępuje w jego umyśle i duszy pogarda rozumu i rozwagi, a ufność i wiara, położona w egzaltacyi i intuicyi, i objawia się nie już w dziełach pisanych, ale w czynach. Wrodzona skłonność do upatrywania i szukania związku ze światem nadmysłowym, wyobrażenie, że ten związek może stać się zależnym od naszej woli, od naszego starania, idzie i rozwija się z tamtą w parze, równomiernie. To są te w naturze Mickiewicza pierwiastki, które walcą z wrodzoną równowagą jego władz twórczych, a same są skutkiem tego braku równowagi, w jakiej urodzić się i żyć było mu przeznaczonem.

Z temi wrodzonymi siłami jak wysoko Mickiewicz wyszedł?

Próżna jest i niedorzeczna praca, mierzyć poetów i oznaczać, który z nich większy. Wystarcza wiedzieć, że ten należy do wielkich. Ale jeżeli nie można mierzyć i ustawiać poetów, to można w każdym z nich szukać właściwych przymiotów i znamion, i można także zestawiać i porównywać dzieła. Mickiewicz jako artysta ma szczególnie, prawie niezrównany dar żywości i plastyczności w postaciach i scenach, który stąd

zapewne pochodzi, że instynktem, bez namysłu, umie, jak rzadko który na świecie, utrafić właściwą proporcję piękności i prawdy, rzeczywistości i poezyi. Jak on to robi, my nie dojdziemy, i on sam nie potrafiłby może wytłómaczyć; ale fakt jest, że ten wielki problem wszelkiej sztuki, połączenie rzeczywistości z ideałem, przez Homera i przez Goethego nie jest rozwiązany szczęśliwiej, niż przez Mickiewicza w *Panu Tadeuszu*. Ten wyjątkowy dar epicki łączy się u niego, znowu w sposób bardzo rzadki, z najwznioślejszem i najpotężniejszem natchnieniem lirycznym. To ma wspólne z Schillerem; ale czy wielki liryk i wielki tragiczny niemiecki byłby miał taki, jak on, gieniusz epicki, gdyby się był w tym rodzaju tworzenia próbował? Zapewne nie, tak jak Mickiewicz, mimo prób, nie miał równego jemu gieniuszu dramatycznego. Spójrzmy na dzieła. Weźmy cały, w początkach naszego wieku tak rozległy obszar powieści poetycznych, która z nich, Byrona nie wyjmując, będzie się tak zbliżała do wielkiej epeji, jak *Grażyna?* i która, tu zwłaszcza nie wyjmując Byrona, ma taką w sobie tytaniczną, wulkaniczną siłę namiętności, jak *Wallenrod?* która zwłaszcza tak wielki, tak potężny powód i pierwiastek swej namiętności? Pani Sand złudziła się pozorami, kiedy porównywała *Dziady* z *Faustem*, a uniosła się sympatją i pomyliła w sądzie, kiedy przyznawała *Dziadom* szerszy zakres i głębsze zasoby myśli. Ale jaka postać poetyczna, oprócz samego Eschyłowego Prometeusza, większa będzie w takim prometejskim porywie i charakterze od *Konrada?* Podziwia się, i najsluszniej, elegie Schillera: *Spaziergang* albo *Künstler*. Inne rodzajem uczucia, inne treścią i ce-

lem, czy mniej od tamtych szlachetne formą, a głębokie myślą, będą *Droga do Rosyi*, *Pomnik Piotra W.*, *Powódź Newy*? A Sonety, w doskonałości równe najmiśnierzniejszym, a zubożone nowym kierunkiem, wyprowadzone przez Mickiewicza z ciasnego i zawsze tego samego na szerszy i rozmaity horyzont. *Pan Tadeusz* wreszcie, któremu *Hermann* Goethego dorównywa artystyczną doskonałością, ale nie dorównywa ani rozmiarem, ani zwłaszcza wysokim charakterem i wrażeniem?

A teraz dopiero dodajmy, że ta zdolność i twórczość poetyczna, ożywiona, uskrzydłona, rozplómienniona jest uczuciami, jakich żaden inny poeta mieć nie mógł, że tej poezyi nie chodzi ani o piękność samą, ani o filozoficzne kwestye i prawdy, ale o wielką w dziejach ludzkości kwestyę i sprawę, że ona występuje jako oskarżyciel i świadek pomiędzy dobrem a złem, pomiędzy prawem a bezprawiem, i po dobrej stronie stojąc, dobrej sprawie służąc, ma na myśli i celu nie swój naród tylko i swoją ojczyznę, ale chce pomagać rodowi ludzkiemu całemu, a przez to Bogu samemu służyć. Porównajmy powody goryczy, namiętności, rozterki Byrona, porównajmy drogi, kierunki i ducha jego szlachetnych oburzeń i szlachetnych pragnień, z temi, co są w Mickiewiczu, które będą miały powody sprawiedliwsze, a lot i kres wyższy? To rwanie w górę siebie, swego narodu, pośrednio ludzkości całej, to śmiałe, otwarte dążenie do Boga, stawiane wyraźnie jako obowiązek, to jest sam rdzeń duszy i poezyi Mickiewicza — i to jest jej najwyraźniejsza cecha, ta, która się od wszystkich innych wyróżnia, pod tym względem nad wszystkich innych stawia. Mickiewicz odstał od swego

Kościółu nieszczęściem: ale pomimo tego jest ze wszystkich poetów naszego wieku najbardziej religijnym, najbardziej chrześcijańskim, najbardziej wierzącym. Religijnego ducha i wiarę miał Dante, miał później Tasso i Calderon i Milton; mieli jeszcze Francuzi w XVII wieku. Wbrew temu, co się nieraz słyszy, a widząc i przyznając wiele pogaństwa u Goethego, nie mogą dostrzedz i przyznać bezbożności w autorze *Fausta*; Byrona oburzenia i bunt, to nieraz może wyraz uczucia religijnego, które się, jako takie, wprost objawić nie umiało, lub może nie miało dość szczerości i odwagi. Ale w żadnym z nich, nawet we wzniosłym idealizmie Schillera, chrześcijańskiego niema nic, wiary ani żdziła. U naszych poetów polskich jest wiara, jest chrześcijaństwo rzetelne i żywe, i jest jako treść i dusza dziejów, jako cel i kres nie jednej duszy ludzkiej tylko, ale wszystkich dążeń, prac, praw i postępów ludzkości. Takie pojęcie świata, wielkim poetom innych narodów obce, stanowi najgłębszą własnie, zasadniczą różnicę między nimi a Mickiewiczem— i jego moralną wyższość.

Jest różnica i w jego życiu. Z wyjątkiem Schillera, którego żywot cały jest dziwnie czysty i wolny od wszelkiej skazy, nie znajdzie się podobno jednego, którego sumienie byłoby tak czujnem, serce tak nawskróś dobrem, serce i życie tak mało sobą opanowanem, tak od samolubstwa wolnem. Ma on, zwłaszcza w młodości, pokusy albo upadki zbyt na tym świecie częste, ma w latach późniejszych błąd wielki, towianizm; ale nawet kiedy się łudzi i myli w swoim sądzie i postępowaniu, on wszystkimi siłami swojej duszy

dobrego tylko pragnie, szczerą i wyteżoną wolą do Boga dąży, chce być coraz lepszym, postępować, wznosić się wyżej sumieniem, wolą, enotą.

Zrazu to tylko człowiek szlachetnego serca, pięknych uczuć, wielkiego talentu, wyższy od zwykłych ludzi, ale poeta, jak inny, w którym jego własne *ja* jest jeszcze tak silne, że natchnienie swoje czerpie z tego, co jego samego obchodzi, co jego boli, co jest jego szczęściem lub cierpieniem. Na tym szczeblu, z tych uczuć osobistych, tworzy on poemat wielkiej piękności, ale taki, jaki mógł napisać niejeden inny poeta. To Gustaw, to jego szczebel najniższy, na którym on sam jest dla siebie środkiem ciężkości świata, na którym jego dusza jest zajęta sobą, opanowana przez siebie. Stopień to w jego życiu najniższy, a przecie jest on w tej osobistości swoich uczuć tak wysokim, że to, co w nim najniższe, byłoby dla wielu wysokością, trudną do dopięcia. Jego miłość i boleść, chorobliwa zapewne, przez to dla niego szkodliwa i zła, jest czysta, prawa, szlachetna.

Na tym szczeblu stał chwilę, smutny i zniechęcony, i myślał, że na nim skamienieje, wpatrując się w zwierciadło swojego cierpienia. Ale niebawem przyszły rzeczy, które wstrząsły jego duszą, kazały jej wyjść z siebie na świat, i obejrzeć się dokoła na to, co się na tym świecie dzieje. Tam wielki nieporządek, wielkie zaprzeczenie tego, co być powinno, czem Bóg chciał mieć ten świat. I to wszędzie tak; a najgorzej, najstraszniej w kole najbliższem jego osoby i serca, w jego ojczyźnie; a tu jeszcze najbezsrobiej, najsrobiej, w tym punkcie właśnie, gdzie stał on, i ludzie,

których najbardziej kochał. Gdy palcem dotknął skutków tego bezprawia, gdy ich na sobie i swoich najbliższych doświadczył, gdy pomyślał, że tak samo jest, lub będzie dalej na całej przestrzeni ziemi polskiej i w całej niewiadomej nieprzejrzonej przestrzeni czasu, wtedy zapytał po raz pierwszy, co to jest? Jak to być może? Dlaczego tak jest? *Obiit Gustavus, natus est Conradus*. I wtedy dopiero te wszystkie niezliczone cierpienia na całej przestrzeni ziemi i w całej przestrzeni czasu, objął, skupił, wziął „w pierś swą magnetycznie“. Uczucie ludzkie, sumienie ludzkie, to coś, co w człowieku jest na obraz i podobieństwo Boga, to nie może pewnych rzeczy pojąć, ani z niemi się zgodzić. Mickiewicz czując, że się w swoim sumieniu nie myli, że słuszność mieć musi, nie mógł pojąć świata i jego sprzeczności, nie mógł pojąć Boga samego, jego myśli i woli. Mówił sobie, że jego ludzkie rozeznanie złego i dobrego nie może być innem, jak to samo rozeznanie u Boga, bo od tamtego pochodzi i na jego przykazaniu się opiera; jego sumienie było pewne zgody pomiędzy sobą a Bogiem w pojęciu złego i dobrego. Było pewne, że w tym procesie między Rosyą a Polską sprawę dobrą w oczach Boga ma Polska. Ale człowiek w takich sprawach ma tylko sumienie, władzy nie ma. Jego wola jest bezsilną, bezskuteczną. Skuteczną jest tylko wola Boża, bo tylko ona jest wszechmocną. A więc, jeżeli świadomość złego i dobrego w Bogu zgadza się, a musi się zgadzać, z tą samą świadomością w sumieniu człowieka, to jakim sposobem i dlaczego wola Boga nie działa tak, jak działałaby wola

ludzka, gdyby miała moc? Jakim sposobem wola może się nie zgadzać, kiedy sumienie zgadzać się musi?

To jest pytanie, z którego wyszła *Improwizacya* (i cała trzecia część *Dziadów*), z którego wyszła cała poezya Kraszińskiego, to jest ze wszystkich pytań i zagadnień polskich w naszym wieku najsilniejsze, najzawilsze, to tkwi pod każdą naszą wspólną myślą, pod każdym naszym działaniem. Tę różnicę, tę pozorną sprzeczność, czujemy wszyscy. Tego zaś nie możemy wiedzieć, ani znać, ani rozumieć, co godzi pozorną sprzeczność między wolą i działaniem Boga a naszą świadomością złego i dobrego. Tym czynnikiem jest mądrość Boga, Jego wszechwiedza i Jego przedwiedza. Ta godzi wszystko; ta sprawia, że sprzeczności żadnej niema, bo jej być nie może, i że to, co nam dziś wydaje się sprzecznością, kiedyś, w chwili przez nią wybranej i przeznaczonej, objawi się i będzie zrozumianem przez wszystkich, jako zgoda, jako sprawiedliwość, jako dobre. Bez tej ufności, bez tej wiary, sprzeczność jest nie do rozwiązania. Nikt z niej nie wyjdzie, chyba wyrwie się z niej gwałtem, przez zaprzeczenie Boga, sumienia i duszy.

Na tym punkcie wątpliwości i pytania stał Mickiewicz w więzieniu i po więzieniu. A Mickiewicz czuł się wielkim, wielkim przez geniusz i natchnienie, większym przez uczucie, bo czuł za ludzkość, za „miliony kochał i cierpiał“, był sumą milionowej miłości i boleści. Z jego osobistych uczuć nie zostało nic: szczęście, miłość, wszystko to znikło, jak dym. Zostało tylko jedno, ostatnie, które go z sobą samym łączyło, tak naturalne, że bez niego on być nie mógł, uczucie

własnej wielkości, duma. Oparty na słuszności swojej sprawy, silny swoim uczuciem „milionowem“ Konrad—Mickiewicz — chce, żąda, domaga się, żeby ta sprzecznosc była mu wytłómaczoną. A jemu, bo on ma do tego więcej prawa, niż każdy inny, bo on jest ze wszystkich synów ludzkich najbliższy Boga, największy. Odpowiedzi nie słyszy. Nie słyszy jej dlatego, że pozostała w nim jeszcze miłość siebie w formie pychy. Poddać się tej wszechwiedzy, której nie rozumie, on nie chce; ma prawo żądać od niej, żeby mu się wytłómaczyła. Wyzywa więc Boga, grozi Mu sądem, a gdy Bóg nie odpowiada, nie odsłania mu swoich zamiarów, wtedy on, nie mogąc pogodzić sprzeczności między swoim sumieniem a działaniem Boga, sądzi Go, potępia, mówi Mu: „Tyś nie Ojcem świata, ale carem“.

To szczebel drugi. Wstąpił nań Mickiewicz w więzieniu, zostawał na nim, i na nim już zapewne chwiać się zaczął, przez czas swojego wywiezienia do Rosyi. Ten stopień zaś jest wyższy. Gustaw był niewinny, miał co najwięcej pokusy jakiegoś, zaraz odparte; Konrad jest bardzo grzeszny. Ale to nie jest jego stan stały. To jest przejście, pokusa, walka z własną myślą i uczuciem, z której on wyjdzie wyższym i lepszym, niż był. Dawna pycha opadnie z niego, jak podarta szata, zostanie to, co w nim było najczystsze, najszlachetniejsze, najwyższe. Wszystko, co ziemskie, nawet wielkość, wydaje mu się czemś małym, niedojrzanem; już on nie patrzy na siebie, ani dokoła siebie, tylko w górę. Zaczyna się zwrot religijny, pragnienie prostej wiary i pokory; a z tego wychodzi nieznacznie pra-

gnienie bezpośredniego stosunku z nadzmysłowym światem i z Bogiem. Dojść do Boga przez pokorę, przez prostotę, przez wiarę, przez świętość; a wtedy, zdobywszy Jego łaskę, mieć sobie objawioną Jego myśl, mieć sobie udzieloną Jego moc cudotwórczą, i już nie „mimo Boga“, ale z Bogiem „stworzyć swój naród, jako „pieśń żywą i jak pieśń szczęśliwą“, to jest dążenie Mickiewicza w epoce ostatniej, to powód tego związku ze światem nadzmysłowym, którego tak szukał i w który tak wierzył, to sekret tej wiary, do której tak się przywiązał, wiary, że człowiek mocą swego ducha może rozkazywać innym duchom na tym i na tamtym świecie — to początek, powód i sekret Messyanizmu. Jest to to samo uczucie, to samo dążenie, którego wyrazem jest *Improwizacya*. Zrozumieć sprzeczność świata, zdać sobie sprawę z zamiarów Boga, z narodu swego „stworzyć pieśń szczęśliwą“, to jest w dalszym ciągu jego życia tak, jak w *Improwizacyi*; tylko szuka on tego na innej drodze. Nie mógł wziąć Boga szturmem, chce Go ująć pokorą, wiarą, świętością.

Wtedy znalazł — zupełnie sam, czy może z częściową czyją pomocą (Oleszkiewicza?), wszystko jedno — odpowiedź, która go zaspokoila, która mu wytlómaczyła wszystkie sprzeczności i wystarczyła na resztę życia. Polska cierpi za ludzkość, żeby ją swoim cierpieniem oczyściła, swoim zmartwychwstaniem zbawiła. Oto trzy chwile, trzy okresy w życiu Mickiewicza, trzy wielkie przejścia jego duszy: przejście z uczucia osobistego do uczucia narodowego, z osobistem jeszcze złączonego, a z tego znowu przejście do uczucia patriotyczno-religijnego, które religijnem zostało nawet wtedy, kiedy

stało się stanowczo mistycznym, a prowowiernem być niestety przestało.

We wczesnej, doraźnej, rzecz można, zupełności jego artystycznych sił i uzdolnień, choć różnie tak znacznych i widocznych niema, jest nieprzerwany postęp, któremu także trzy stopnie oznaczyćby można. Zrazu jest on zależnym od Byrona, od Niemców, od wyobrażeń i upodobań młodej jeszcze romantyczności — to *Dziadów* część druga i czwarta; ale w miarę, jak wychodzi z zależności od siebie i swoich uczuć, wychodzi także ze wszystkich zależności zewnętrznych, od jakiegokolwiek wzorów. W *Wallenrodzie* jeszcze ślady tej zależności są, choć pomimo wszystkiego, co ludzie mówią o podobieństwie do Byrona, powierzchowne tylko i zewnętrzne. Niema jej w *Powieści Wajdeloty*, a jest natomiast potęga i piękność nigdy przedtem niewidziana. Liryk doszedł do szczytu w *Farysie*, w *pieśni Wajdeloty*, w *Improwizacji*; artysta o nieskończonej różnorodności form i tonów, o doskonałości nieznurwanej, doszedł szczytu w *Powieści* w *Wywożeniu kibitek*, w niektórych ustępach *Petersburga*. Zdawałoby się, że już wyżej nie można; ale on po tych szczytach doskonałości wznosił się przecie coraz wyżej, aż doszedł do *Pana Tadeusza* — i na nim stanął.

Czy mógł zrobić więcej? cobyśmy jeszcze dodali, lub czegobyśmy żądać mogli w naszej poezyi, czegoby Mickiewicz nie był zrobił? Przed nim martwa, dochodząca co najwyżej do zewnętrznej piękności języka, lub z większem staraniem, niż skutkiem, siląca się na wdzięk i uczucie, przygotowująca dopiero glinę na posąg, ale niezdolna jeszcze posągu z tej gliny ulepić,

strojąca instrument, ale grać na nim nie zdolna, przez Mickiewicza stała się ta poezya natchnionym wyrazem na wszystkie uczucia jednej duszy ludzkiej i zbiorowej duszy narodu. Od najwznioślejszej potęgi natchnienia do najmilszego wdzięku prostoty, przybrała się w te wszystkie ozdoby i czary, z których się składa piękność, jak światło słońca z siedmiu barw i promieni. Stała się poezją miłości, stała się poezją ojczyzny, poezją wszystkich cierpień Polski podzielonej, i poezją jej życia narodowego, rodzinnego, w tem, co jest jego formą rdzenną, podstawną, przyrodzoną i jemu właściwą. A jak do coraz wyższej doskonałości artystycznej, tak wznosiła się do coraz wyższej, coraz czystszej szlachetności uczucia. Tak, jak niejasny romantyzm pierwszych *Dziadów* przewyższony jest klasyczną jasnością i prostotą *Grażyny*, jak werteryzm Gustawa przeradza się w szlachetniejsze i wyższe cierpienie za miliony, tak to cierpienie samo, ta miłość i pojęcie ojczyzny stają się coraz wznioślejsze, coraz lepsze, kiedy ideał patryotycznej nienawiści i zemsty (*Wallenrod*) staje się ideałem wyrzeczenia się siebie, zadosyćuczynienia za złe, jakie w historyi zrobiło ludzkie *ja* (*Robak*). Nie zostało jedno uczucie, jedna myśl istotna, jedna żywa konieczna część ducha i życia narodowego, któregooby poezya Mickiewicza nie była w siebie wcieliła, objęła i wyraziła. Po *Dziadach*, po *Wallenrodzie* po *Panu Tadeuszu*, ona już była zupełną, mogła się skończyć; może się nawet skończyć musiała.

Rzadki to wypadek i dziwny, żeby człowiek na poetę stworzony, poeta, który swój zawód i swój geniusz kochał tą miłością namiętą, którą się widzi

w *Improwizacji*, w samej pełni swoich sił, o samem południu swego wieku i swego geniuszu — żeby taki poeta, w takiej chwili, odwrócił się od poezyi i rzucił swoją lutnię, jak rzecz niepotrzebną, jak dziecinną zabawkę, którą się dłużej nie bawi człowiek z dzieciństwa wyrosły. Dla czego Mickiewicz to zrobił? dla czego zamilkł? Czy może bał się, że zacznie słabnąć, nie chciał doczekać schyłku i zachodu swego słońca? Nie. On zamilkł z innych powodów, słusznych lub nie, ale poważnych, wielkich, godnych jego. Sumienie zaczęło wątpić, czy dobrze jest dalej poezją żyć i poezją tworzyć, zaczęło pytać, czy to nie jest *vanitas vanitatum*: — a wyobraźnia, onieśmielona tą wątpliwością sumienia, straciła popęd i lot, odwagę i wiarę w swoje dzieła, i już się do tworzenia rwać przestała.

„Przekonywam się, że się zanadto żyło i pracowało dla pustych pochwał i celów drobnych“ — pisze Mickiewicz do Odyńca w lutym 1834 r. „Zdaje mi się, że już nigdy pióra na fraszki nie użyję. To tylko dzieło coś warte, z którego człowiek może poprawić się i mądrości nauczyć“. Konrad nawrócony, exorcyzmowany z pychy, z politowaniem patrzy na swoje dzieła. On, który niedawno tak dumnie „kochał swe dzieci wieszczę“ i wołał na cały świat, że „nieśmiertelność tworzy“, teraz odrzuca Gustawa, *Grażynę*, *Wallenroda*, jak rzeczy blahe, z których się nikt nie zbuduje i mądrości nie nauczy. Naturalnie! Poezya, piękność, sztuka, chwała własna, wszystko to marne, kiedy jeden świat się kończy, a od nas zależy, czy ten drugi, który po nim przyjdzie, będzie lepszy, albo gorszy.

This is no world to play with mamnets. Dziś chodzi o to, żeby świat ratować, odradzać, zbawiać, w swoim sercu naprzód, a potem w sercach innych. Zbliżyć siebie do doskonałości, przez doskonałość do Boga. Ludzkość ku niemu zwrócić, uczyć ją, że się i jak ratować powinna, ewangelizować siebie, Polskę, świat, tego on teraz chce, to ma za swój obowiązek. Precz wszystkie piękności, wszystkie wdzięki i uroki fantazyi. Nie czaru poezyi, ale rzeczywistości Bożego słowa potrzeba światu na to, żeby się odrodził.

Dlatego zarzucił Mickiewicz poezyę.

Z tego poczucia wyszło wszystko, co przez resztę swego życia mówi, pisze i robi. Kryzys, która miała nastąpić i zakończyć obecną, a zacząć nową epokę dziejów świata, wydaje mu się blizką; ustawicznie widzi i wskazuje jej symptomata. Tem śpieszniej, tem gorliwiej stara się o moralne podniesienie Polski, żeby ta oczekiwana chwila zastała ją odrodzoną, godną tej roli, tej misyi, którą jej Bóg przeznacza. Myśli ciągle o środkach takiego podniesienia. W tych latach jest Mickiewicz nie tylko prawowiernym, ale najposłuszniejszym synem Kościoła. O zmianach w Kościele, cóż dopiero o zmianach w wierze, o potrzebie nowego objawienia, nie myśli. Ale równocześnie, i już coraz bardziej zatapia się w czytaniu mistyków religijnych. Żyje cały w oczekiwaniu przyszłości, w żądaniu duchowego odrodzenia Polski i ludzkości; a zarazem w mistykach, w egzaltacyach religijnych szuka dwóch rzeczy, tajemnicy przyszłości i tajemnicy bezpośredniego stosunku z Bogiem, nadzwyczajnego stanu łaski. Tą drogą, przez całe lata, nieznacznie, niewidocznie, przygotowuje i przy-

bliża się do swego stanowiska ostatniego, aż na nie w końcu przechodzi.

O tem mówić, śledzić jego zewnętrznych i wewnętrznych pierwiastków, starać się wskazać choćby ogólnie przebieg tego psychologicznego procesu, w jednej godzinie, niepodobna; a wdawać się w roztrząsanie tej sprawy zawsze boleśnie. Przejdźmy więc krótko. Jak tłómaczyć tę ostatnią zmianę w Mickiewiczu? Czem? Nadmiarem cierpienia, rozpaczą, niezgodą między prawem Boga i sumienia a bezprawiem świata? Tak — niezawodnie. Jednak to nie wystarcza. Wielu cierpiało, niektórzy cierpieli jak on, wielkiem sercem, za miliony, a nie odstępowali swojej wiary, nie brali ułudy za objawienie, nie uwierzyli w jakąś misję od Boga, której im Bóg nie dawał. Patrząc na Mickiewicza, myśli się o tych prorokach Starego Testamentu, wodzach ludu, których duch Boży w pewnych chwilach opuszczał, za karę lub dla próby. Jak było z nim, nie dowiemy się, bo nie „siedzimy u Boga w wiecu“. Ale nasuwa się na myśl to przypuszczenie, którem niegdyś Szujski tłómaczył sobie taki Mickiewicza koniec. Zaraz po wiadomości o śmierci jego, napisał młody chłopiec *Mojżesz*. Mojżesz widzi zdaleka ziemię obiecaną, ale do niej nie wejdzie. Nie wejdzie dlatego, że kiedyś nie dość wierzył, i niecierpliwie kusił Boga, trzykrotnie uderzając laską w skalę. W myśli swojego autora był ten Mojżesz wyobrażeniem zmarłego Mickiewicza. Jak tamten, prowadził on swój naród przez trudy niewoli i puszcze tułactwa, jak tamten, był pośród swego ludu najwyższym. A jak tamten widząc swój lud omdlewającym z pragnienia, trzy razy laską w skalę ude-

rzył, myśląc, że tak przyśpieszy i potroi wytrysk upragnionej wody, chciał Boga zmusić, zamiast się na niego zdać — tak ten, widząc swój naród omdlewającym z pragnienia innej wody, wody sprawiedliwości, i sam palony jego milionowem pragnieniem, chciał, żeby mu woda wytrysła zaraz, natychmiast, w jego oczach, zamiast czekać ufnie i pokornie. Mojżeszowi woda ze skały nie pociekła; Mickiewicz na swojej puszczy wziął za żywą wodę to, co było jej udaniem, *Jata morgana* pustyni.

Taka jest myśl tego poematu. Kto wie, czy nie trafna; kto wie, czy u Mickiewicza messyanizm nie był tem samem, czem u Mojżesza trzykrotne uderzenie w skałę.

A jak we wszystkim, co pisał, był Mickiewicz wyrazem najwyższym naszych zbiorowych uczuć w ciągu całego tego wieku, tak w tym ostatnim okresie swego życia, w tej swojej pomyłce, jest może poniekąd wiernym także typem naszych usposobień: tego uczucia, które wiedząc, że jest, i że słuszne, nie chce nie widzieć, nie znać prócz siebie, i zadośćuczynienia domaga się niecierpliwie, namiętnie, gwałtownie. Może poniekąd jego przykład być dla nas i przestrogą, bo on uczy, że uczucie najwznioślejsze, najlepsze, kiedy tak prócz siebie nie znać nie chce, kiedy rozwąga gardzi, a od siebie cudu się spodziewa, może się zabłąkać i o szkodę przyprawić to, co kocha i czego pragnie.

Ale błędu nie przecząc, ani nie zmniejszając, o tem zapominać nie można, że i Mojżesz zbłądził, a przecie Bóg nie odjął mu jego praw i jego urzędu. Dlaczego? Bo choć raz przewinił, był on ten sam,

który Izraelowi płaczącemu na puszczy kazał podnieść serca i głowy, ten sam, który krzepił w nim siły wśród pragnienia i głodu i znoju, ten sam, co mu złotego cielca czcić nie dał, ten sam, co nie pozwalał zwracać się wstecz i za Egiptem tęsknić, ale kazał przed siebie patrzeć i do Chanaanu dążyć — ten sam, który dla niego źródł żywej wody wydobył. Ten zastał nas podobnie płaczących i znękanych, a podniósł nam w górę serca i duchy, podobnie kazał przed siebie patrzeć i do Chanaanu dążyć, a ze skały zamkniętej wydobyć źródł żywej wody, źródł uczucia i myśli, którym się wszyscy krzepimy i rzeźwimy, on w noc naszego tułactwa po puszczy rzucił jasność wielką, która zgasnąć nie może nigdy.

Kiedy się wiek XVIII kończył, upadająca Rzeczpospolita zostawiła nam niejako swoją ostatnią wolę, swoje przykazanie, w słowach od Rousseau wprawdzie pożyczonych, ale za własne przyjętych, któremi się zamyka książka *O ustanowieniu i upadku konstytucyi 3-go maja*: „Nie możecie sprawić, iżbyście nie byli pożarci, starajcie się, iżbyście nie byli strawieni“. Przez ten wiek spełniliśmy tę ostatnią wolę uczciwie. Mickiewicz był jednym z tych, którzy do tego pomogli nam najdzielniej. Co będzie dalej? Co przyniesie z sobą ten wiek XX, który już puka do wrót historii? Czy i on stwierdzi, jak ten nasz schodzący z pola, że *das Schöne blüht nur im Gesang*? Ten nasz, który się kończy, od swego początku do końca stwierdził tylko to straszne piętno, które na nim inny poeta pogardą swoją wypalił: „Coraz podlej na tej ziemi było“. A jakże jeszcze nieskończenie podlej dziś, niż przed laty pięćdziesięciu,

kiedy te słowa były pisane? Czyż zawsze już ma być tak? Czy świat skazany na to, żeby się staczał w coraz głębsze kręgi tego piekła, gorszego niż dantejskie, bo ono nie tylko męczarnią straszne, ale obrzydliwe brudem? U Dantego po piekle następuje czyściec. „Przez piekła trudy, przez czyścica zasługi“ dochodzi się do jasności. Piękność zakwitła u nas w pieśni, bo i kiedy było jej wiele w nas. Może zakwitnie i w życiu, jeżeli my przekazemy jej zarody naszym następcom, a oni hodować i rozwijać je będą. Przyszłość wie tylko Bóg — ale ludzie wiedzą, że ona zawsze w znacznej mierze od nich zależy, i taką będzie, na jaką zarobią, jakiej szlachetnie lub źle będą chcieli. Przyszłości ludzie nie znają, ale to wiedzą, że strawionym może być tylko taki organizm, który był przedtem rozłożony. Ta praca chemicznego rozkładu, podwójna, jedna z zewnątrz, druga od środka, przez siebie samych, zaczęła się na schyłku naszego wieku, jako najstraszniejsza, najtrudniejsza do przebycia z naszych wiekowych prób. Zdołamy, da Bóg, przetrwać i tę, jeżeli przechowamy w sobie przynajmniej tyle prawdziwej miłości, prawdziwej wiary i czci, prawdziwego publicznego ducha, ile ich mieli nasi w początkach tego wieku ojcowie, ci, z których ducha wyszedł Mickiewicz. Do takiego przetrwania zaś on pomoże nam zawsze, bo moc, jaka w nim jest, nie osłabnie, i kordyał ożywczy dla duszy polskiej zostanie w jego słowach na wieki. Tylko on sam nie pomoże. W tę arkę przymierza, którą jest jego poezya, „lud złożył broń swego rycerza, swych myśli przędzę i swych uczuć kwiaty“; ale tę przędzę dalej snuć, te kwiaty hodować, żeby się w owoc zawiązały

i dojrzały, to już nie arki sprawa i moc. „Słowo tylko, to marna połowa arcydzieł życia“. Drugą połową jest wola, stateczna i mocna, mądra a czysta, temu, co dobre, wierna i coraz wierniejsza, doświadczeniem nuczona, więc roztropna, prosta, jak gołąb, a jak wąż ostrożna. Taka, strzegąca święcie tego, co Mickiewicz złożył w „arce przymierza między dawnymi a nowszymi laty“, na ziemi rozszerzona, a w niebo, jak on kazał, wiernie patrząca, taka może sprawić, że piękność kwitnąć zdoła nie w samej pieśni tylko, i że ci, co na końcu XX wieku obchodzić będą dwóchsetną rocznicę urodzenia Adama Mickiewicza, będą mogli, jak on chciał, a nie mógł, „zanucić pieśń szczęśliwą“.

The first part of the paper is devoted to a general introduction to the subject of the paper. The second part is devoted to a detailed description of the method used in the present study. The third part is devoted to a discussion of the results obtained and to a comparison of the present results with those obtained in other studies. The fourth part is devoted to a conclusion and to some suggestions for further work.

SPRAWOZDANIE
ZE STANU I UŻYCIA FUNDUSZÓW
W ROKU 1897.

(7 tablic).

SPRAWOZDANIE
O STANIE I ŻYCIU FUNDUSZÓW

W ROKU 1907

1908

1908

Tablica I.

Zestawienie rachunków za rok 1897.

Fundusz obrotowy (wspólny).

PRZYCHÓD

ROZCHÓD

Prelimino- wano	-Przedmiot	Wpłynęło				Preliminowano				Przedmiot	Wydano						Przekro- czenie	Oszczę- dzono				
		Szczegó- lowo		Kategorie		Szczegó- lowo		Razem (Kategorie)			Szczegó- lowo		Pozycje		Kategorie							
Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.	Zlr.	ct.			
		Dotacje.								I. Wydatki administracyjne.												
20000	—	Uposażenie ze Skarbu Państwa	20000	—			8158	35		1. Płace i wynagrodzenia												
26000	—	» z funduszu krajowego	26000	—						8238 35										80	—	
500	—	Zasitek gminy miasta Krakowa	500	—	46500	—	1000	—		2. Dyety												
										1123 99										123	99	
5500	—	Odsetki.						991	65		3. Kancelarya i ekspedycja:											
		Od funduszu żelaznego	4620	90						Potrzeby kancelaryjne										184	72	
		» » obrotowego	1334	57	5955	47				Księgi kasowe										10	15	
										Nadzwyczajne czynności kancelar.										15	14	
										Druki administracyjne										214	35	
										Litografowanie cyrkularzy										42	55	
										Porta i frachty										568	47	
										Oprawy ozdobne dla Najj. Pana itd.										109	20	
										1144 58										152	93	
1000	—	Sprzedż publikacyj.									4. Opal i światło:											
		Od księgarni Spółki wyd. polskiej			1456	—				Oświetlenie										291	39	
										Zakupno węgla										363	—	
										654 39										204	39	
		Do rozporządzenia Wydziału I i II.									5. Porządki domowe i wydatki nieprzewidziane:											
		Dochód z domu Wereszczyńskiego w Szczawnicy	500	—			450	—		Drobne wydatki na porządki domowe										368	13	
500	—	Odsetki od Funduszu Brodzakowej	199	78						Roboty stolarskie										45	45	
180	—	» » » Wallera	790	—	1489	78				» ślusarskie										7	—	
780	—									» murarskie										311	26	
										Umundurowanie służby										20	—	
										Abonament telefonu										25	—	
										Wieńce i nabożeństwa żałobne										130	80	
										Wynagrodzenia dodatkowe										292	77	
										1200 41										200	41	
										6. Ciężary domowe												
										285 36												
										12647 08										761	72	
										II. Wydatki naukowe.												
										7. Biblioteka:												
										Zakupno książek										135	49	
										Oprawy										460	70	
										596 19										146	19	
										8. Rocznik:												
										Druk										407	05	
										Brozurowanie										20	—	
										427 05										77	05	
										9. Sprawozdania:												
										Biuletyn: honorarya										472	40	
										» druk										1565	17	
										» brozurowanie										131	—	
										» rozsyłka										258	16	
										Sprawozdania (polskie) druk										417	92	
										2844 65										344	65	
										10. Biblioteka pisarzy polskich												
										Honorarya										246	37	
										Wynagrodzenie Sekretarza										300	—	
										Druk										744	20	
										Klisze										—	—	
										Brozurowanie										10	73	
										1301 30										101	30	
										11. Subwencje nadziela obszerniejsze												
										12. » » Przewodnik biblio- graficzny										800	—	
										13. » » Bibliografią Estrei- chera										300	—	
										1200 —										200	—	
										14. Rezerwa na wydawnictwo dzieł Kopernika										816	—	
										15. Dotacya funduszu Majera										500	—	
										16. » Wydziału I i II										17460	—	
										17. » » III										16000	—	
										42245 19										1630	91	
54460	—				55401	25			54460	—												
										Przekroczenie w wydatkach wspólnych										54892	27	
																				432	27	
																				1198	64	

Tablica III.
Zestawienie rachunków za rok 1897.
Fundusze osobne.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.
I. Fundusze na wydawnictwa i badania naukowe.									
1. Fundusz Atlasu geologicznego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	3709	52	Druk i broszurowanie	—	—	784	34
Subwencya krajowa za 1897	—	—	2500	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	5582	52
Narosłe procenta	—	—	157	34				6366	86
			6366	86					
2. Fundusz Bełzy.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	6100	—	769	68	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1111	40
Kupony za 1897	—	—	257	19	oraz 4 ^o / _o oblig. poż. kraj. galic.	2200	—	—	—
Różnica przy zamianie wylos. obligacyi	—	—	48	—	4 ^o / _o listy zast. galic. Banku hipot.	1900	—	—	—
Narosłe procenta	—	—	36	53	4 ^o / _o » » » Tow. kred. ziemsk.	2000	—	—	—
	6100	—	1111	40		6100	—	1111	40
3. Fundusz Brodczakowej.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	4600	—	15	78	Wyplacono Komisji historycznej	—	—	199	78
Kupony za 1897	—	—	184	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	—	—
					oraz 4 ^o / _o listy galic. Tow. kredyt. ziemsk.	4000	—	—	—
					» 4 ^o / _o obligacye poż. kraj. galic.	500	—	—	—
					» 4 ^o / _o list zast. galic. Banku hipot.	100	—	—	—
	4600	—	199	78		4600	—	199	78
4. Fundusz Curzydły.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	40000	—	1359	85	Wydatki na wydawnictwo badań historycznych	—	—	1548	20
Kupony za 1897	—	—	1600	—	Przostałość 31 grudnia 1897	—	—	1492	61
Różnica na wymianie wylos. obligacyi	—	—	22	30	oraz 4 ^o / _o oblig. propinac. galic.	40000	—	—	—
Narosłe procenta	—	—	58	66				40000	—
	40000	—	3040	81				3040	81
5. Fundusz im. Kolberga.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	1438	90	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1497	04
Narosłe procenta	—	—	58	14				1497	04
			1497	04					
6. Fundusz na inwentaryzacyę zabytków.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	189	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	196	64
Narosłe procenta	—	—	7	64				196	64
			196	64					
7. Fundusz hr. Konstantego Przezdzieckiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	1876	33	Za rysunek	—	—	10	—
Narosłe procenta	—	—	75	48	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1941	81
			1951	81				1951	81
8. Fundusz im. hr. Janusza Rostworowskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	2635	31	Wyplacono za papier i druk	—	—	74	75
Narosłe procenta	—	—	90	89	Wyplacono za prace do Słownika polskiego	—	—	627	25
			2726	20	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	2024	20
								2726	20
9. Fundusz Ekspedycyi Rzymskiej.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	1299	05	Dyety i koszta podróży	—	—	3307	97
Otrzymane zasilki	—	—	2695	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	686	08
			3994	05				3994	05

Tablica IV.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.
10. Fundusz Konstantego Kmity.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	15000	—	51	65	Wydatek na wydawnictwo	—	—	3081	99
Otrzymano za kupony w 1897	—	—	600	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	—	—
Awans z dnia 31 grudnia 1897	—	—	1970	34	4% listy galic. Banku hipot.	15000	—	—	—
	15000	—	3081	99		15000	—	3081	99
11. Fundusz Waltera.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	20000	—	—	—	Wyplacone koszta	—	—	10	—
Otrzymano za kupony	—	—	1200	—	Prze-niesiono do fund. obrotowego	—	—	790	—
	20000	—	1200	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	400	—
					4% listy galic. Tow. Kred. Ziems.	20000	—	—	—
	20000	—	1200	—		20000	—	1200	—
12. Fundusz dodatkowej subwencji krajowej.									
Pozostałość 1 stycznia 1897			1680	69	Wydano na wydawnictwa			1502	25
Otrzymano			1500	—	Pozostałość 31 grudnia 1897			1741	02
Narosłe procenta			62	58				3243	27
			3243	27					
II. Fundusze na zbiory naukowe.									
Fundusz ks. Lubomirskiego.									
Awans z dniem 31 grudnia 1897	—	—	2515	06	Awans z dniem 31 grudnia 1896	—	—	2417	39
			2515	06	Doliczone odsetki	—	—	97	67
								2515	06
III. Fundusze na nagrody.									
1. Fundusz Bieleckiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	1800	—	342	74	Wyplacono nagrody	—	—	380	—
Kupony za 1897	—	—	75	20	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	261	44
Wniesione przez Arcybractwo Miłosierdzia	—	—	211	50	oraz 4% Oblig. poz. kraj. galic.	600	—	—	—
Różnica na wymianie wylos. oblig.	—	—	12	—	4% Listy galic. Banku hipot.	700	—	—	—
	1800	—	641	44	4% > > Tow. Kred. Ziems.	500	—	—	—
						1800	—	641	44
2. Fundusz Barczewskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	50426	09	915	78	Strata na wymianie wylos. papierów	—	—	100	30
Kupony za 1897	—	—	2268	—	Wyplacono nagrody	—	—	2250	—
> > 1898	—	—	1134	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1967	48
	50426	09	4317	78	oraz 4 1/2% Listy Banku krajowego	50400	—	—	—
					i książeczka Kasy Oszczęd. m. Lwowa	26	09	—	—
						50426	09	4317	78
3. Fundusz Jakubowskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	8750	—	3730	39	Wydano wylos. List Banku kraj.	50	—	—	—
Kupony za 1897	—	—	390	—	Wydano na kupno Listu galic. Tow. Kred.	—	—	97	63
Otrzymano za wylos. List Banku kraj.	—	—	50	—	Wydano na wydawnictwa	—	—	1650	—
> List Tow. Kred. Ziems. galic.	100	—	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	2422	76
	8850	—	4170	39	oraz 4 1/2% Listy Banku krajowego	7600	—	—	—
					> 4% Listy galic. Tow. Kred. Ziems.	1200	—	—	—
						8850	—	4170	39
4. Fundusz im. Kopernika.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	1400	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1500	—
Wniesione przez gminę miasta Krakowa	—	—	100	—				1500	—
			1500	—					
5. Fundusz X. Biskupa Krasieńskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	10100	—	3363	30	Wyplacono nagrody	—	—	1200	—
Zysk na wylos. papierze	—	—	168	—	Wydano wylos. Oblig. poz. kraj. galic.	7000	—	—	—
Kupony za 1897	—	—	450	43	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	2781	73
Otrzymano kupiony 4% List galic. Tow. kred.	7000	—	—	—	oraz 4% Listy galic. Tow. Kred. Ziems.	10000	—	—	—
	17100	—	3981	73	> 4% Oblig. poz. kraj. galic.	100	—	—	—
						17100	—	3981	73
6. Fundusz Kretkowskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	780	69	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	812	23
Narosłe procenta	—	—	31	54				812	23
			812	23					

Tablica V.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.

7. Fundusz JExc. Majera.

Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	1500	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	2000	—
Uposażenie z funduszu Akademii	—	—	500	—				2000	—
			2000						

8. Fundusz Radwańskiego.

Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	238	30	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	251	40
Rata z funduszu obrotowego	—	—	13	10				251	40
			251	40					

9. Fundusz Warschauera.

Pozostałość 1 stycznia 1897	4000	—	886	73	Wydano wylos. oblig. poż. krajowej	3200	—	—	—
Kupony za 1897	—	—	181	19	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1185	08
Narosłe procenta	—	—	40	36	oraz 4 ¹ / ₂ % Oblig. poż. kraj. galic.	200	—	—	—
Nadwyżka przy wymianie wylos. papierów	—	—	76	80	4 ¹ / ₂ % Listy galic. Banku hipot.	600	—	—	—
Kupiono 4 ¹ / ₂ % Listy zast. Tow. Kred. ziemsk.	3200	—	—	—	4 ¹ / ₂ % „ „ Tow. Kred. ziemsk.	3200	—	—	—
	7200	—	1185	08		7200	—	1185	08

10. Fundusz Kretkowskiego (II-gi).

Otrzymano książeczkę Kasy Oszczędności	527	10	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1897:	—	—	—	—
Narosłe procenta	21	28	—	—	Książeczka Kasy Oszczędności	548	38	—	—
	548	38				548	38		

11. Fundusz Lindego.

Pozostałość 1 stycznia 1897 . . . . . Rubli	6546	83	77	49	Strata na wylos. papierach	—	—	22	27
Kupony za 1897	284	56	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1897 w gotówce Rubli	931	39	58	13
Narosłe procenta	—	—	2	91	oraz 4 ¹ / ₂ % List polski zast. T. K. Kr. pol.	500	—	—	—
	6831	39	80	40	5 ¹ / ₂ % Listy m. Warszawy	5400	—	—	—
						6831	39	80	40

12. Fundusz Augustynowicza.

Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	10395	91	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	10815	91
Narosłe procenta	—	—	420	—				10815	91
			10815	91					

13. Fundusz ks. Lubomirskiego.

Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	3190	13	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	4351	01
Otrzymano od ks. Maryi Lubomirskiej	—	—	1000	—				4351	01
Narosłe procenta	—	—	160	88				4351	01
			4351	01					

IV. Fundusze stypendyjne.

1. Fundusz Drybuszewskiego.

Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	1062	92	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1105	86
Narosłe procenta	—	—	42	94				1105	86
			1105	86					

2. Fundusz Katarzyńskiego.

Pozostałość 1 stycznia 1897	21400	—	716	98	Wypłacone stypendya	—	—	900	—
Kupony za 1897	—	—	881	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	697	98
			21400	—	oraz 4 ¹ / ₂ % listy Banku krajowego	5000	—	—	—
					4 ¹ / ₂ % listy gal. Tow. Kred. ziemsk.	16100	—	—	—
					4 ¹ / ₂ % listy galic. Banku hipot.	200	—	—	—
					4 ¹ / ₂ % Oblig. poż. kraj. galic.	100	—	—	—
			21400	—		21400	—	1597	98

Tablica VI.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.
3. Fundusz Konarskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	8400	—	283	90	Wydano wylos. 4½% List galic. Banku hipot.	500	—	—	—
Kupony za 1897	—	—	361	27	Wydano wylos. 4½% oblig. poż. kraj. galic.	2000	—	—	—
Nadwyżka przy wymianie wylos. papierów	—	—	77	90	Wypłacone stypendya	—	—	360	—
Otrzymano 4% List galic. Tow. Kred. Ziem.	2500	—	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1887	—	—	363	07
					oraz 4% listy galic. Tow. Kred. Ziem.	5200	—	—	—
					4½% listy Banku krajowego	1500	—	—	—
					4% list gal. Banku hipot.	1700	—	—	—
	10900	—	723	07		10900	—	723	07

4. Fundusz im. Mickiewicza.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	20800	—	1205	28	Wypłacone stypendya	—	—	660	—
Kupony za 1897	—	—	832	—	Pozostałość 31 grudnia 1887	—	—	1419	97
Narosłe procenta	—	—	42	69	oraz 4% listy galic. Tow. Kred. Ziem.	20800	—	—	—
	20800	—	2079	97		20800	—	2079	97

5. Fundusz Dra Pileckiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	30000	—	1322	90	Wydano na kupno 4% listów gal. Tow. Kred. Ziem.	—	—	6832	—
Kupony za 1897	—	—	1296	43	Wypłacone stypendya	—	—	1203	25
Otrzymano za wylos. obl. poż. kraj.	—	—	7000	—	Wydano 4% Oblig. poż. kraj. galic.	7000	—	—	—
Otrzymano 4% Listy galic. Tow. Kred. Ziem.	7000	—	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1584	08
					oraz 4½% listy Banku kraj.	10000	—	—	—
					> 4% Oblig. poż. kraj. galic.	2000	—	—	—
					> 4% listy galic. Tow. Kred.	17000	—	—	—
					> 4% „ „ Banku hipot.	1000	—	—	—
	37000	—	9619	33		37000	—	9619	33

6. Fundusz Sawickiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	7750	—	211	59	Wypłacone stypendya	—	—	340	—
Kupony za 1897	—	—	343	25	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	216	99
Nadwyżka przy wymianie wylos. listu	—	—	2	15	oraz 4½% listy Banku krajow.	6650	—	—	—
					> 4% „ „ „ „ „ „	1100	—	—	—
	7750	—	556	99		7750	—	556	99

7. Fundusz im. Wereszczyńskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	369	—	Wypłacono stypendya	—	—	720	—
Procent od skapitalizowanego funduszu	—	—	418	50	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	67	50
			787	50				787	50

V. Fundusze na cele humanitarno-naukowe.

1. Fundusz Liwskiego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	23400	—	1819	61	Wydano na kupno 4% listów galic. Tow. Kred. Z.	—	—	1562	40
Kupony za 1897	—	—	996	53	Wypłacono p. Dubieckiemu	—	—	190	87
Narosłe procenta	—	—	20	28	Wydano 4% Oblig. poż. kraj. galic.	100	—	—	—
Otrzymano za wylos. oblig. poż. kraj.	—	—	100	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	1183	15
> 4% Listy galic. Tow. Kred. Ziem.	1600	—	—	—	oraz 4% listy galic. Banku hipot.	1700	—	—	—
					> 4% listy gal. Tow. Kred. Ziem.	22800	—	—	—
					> 4% Oblig. poż. kraj. galic.	400	—	—	—
	25000	—	2936	42		25000	—	2936	42

2. Fundusz im. Maryi Sienkiewiczowej.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	20000	—	251	43	Wypłacono zapomogi	—	—	800	—
Kupony za 1897	—	—	800	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	251	43
					oraz 4% listy gal. Tow. Kred. Ziem.	20000	—	—	—
	20000	—	1051	43		20000	—	1051	43

VI. Kwoty depozytowe.

1. Fundusz grobów królewskich.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	5095	90	107	13	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	107	13
Narosłe procenta	205	82	—	—	oraz 3 książeczki Kasy Oszczędności	5301	72	—	—
	5301	72	107	13		5301	72	107	13

Tablica VII.

Przedmiot	Przychód				Przedmiot	Rozchód			
	Walory		Gotówka			Walory		Gotówka	
	Złr.	ct.	Złr.	ct.		Złr.	ct.	Złr.	ct.
2. Fundusz budowy szpitala w Krynicy.									
Pozostałość 1 stycznia 1896	7205	78	33	90	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	35	27
Narosłe procenta	291	04	1	37	oraz 3 książeczki Kasy Oszczędności	7496	82	—	—
	7496	82	35	27		7496	82	35	27
3. Fundusz Niewiadomego.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	2605	62	Wydano	—	—	2078	59
Złożono	—	—	2000	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	2623	51
Procenta	—	—	96	48				4702	10
			4702	10					
4. Fundusz szpitala w Szczawnicy.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	1529	55	2238	39	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	2328	82
Narosłe procenta	59	34	90	43	oraz książeczka Kasy zaliczkowej	60	—	—	—
	1588	89	2328	82	» » » Oszczędności	1528	89	—	—
						1588	89	2328	82
5. Fundusz Szczawnicki.									
Czynsz dzierżawny ze Szczawnicy	—	—	6675	—	Procent od pożyczki z fund. żelaznego	—	—	3850	—
Narosłe procenta	—	—	57	11	Inne procenta	—	—	418	50
Dochód ze sprzedaży wody	—	—	508	11	Wydatki bieżące za 1897	—	—	1473	28
			7240	22	» nieprzewidziane	—	—	147	97
					Pozostałość przeniesiono do Rezerwy Szczawnickiej	—	—	1350	47
								7240	22
6. Rezerwa Szczawnicka.									
Pozostałość 1 stycznia 1897	—	—	9042	69	Wydatki na lustracje i inne	—	—	788	98
Przeniesiono z fund. Szczawnickiego j. w.	—	—	1350	47	Pozostałość 31 grudnia 1897	—	—	10754	46
Narosłe procenta	—	—	345	28					
Odszkodowanie za spalony budynek	—	—	805	—					
			11543	44				11543	44
7. Fundusz Bolesława Rusieckiego.									
Otrzymano 4% Renty złotą węgiers.	20000	—	—	—	Pozostałość 31 grudnia 1897	20000	—	—	—

Fundusz żelazny.

Pozostałość 1 stycznia 1897	25600	—	2133	03	Wydano wylosowane 4% Oblig. poż. kraj. galic.	6000	—	—	—
W pożyczce Szczawnickiej	—	—	76183	80	» » 4% Listy Banku krajowego	100	—	—	—
Otrzymano kupione 4% Listy zast. galic. Tow. K. Z.	6100	—	—	—	Pozostało 31 grudnia 1897	—	—	3220	96
» przy wymianie wylos. papierów	—	—	157	05	» w pożyczce Szczawnickiej	—	—	75747	21
» z zapisu Rychlickiego	—	—	494	29	oraz 4 1/2% Listy Banku krajowego	6800	—	—	—
					4 1/2% » » hipot. galic.	6000	—	—	—
					4% Oblig. poż. kraj. galic.	1500	—	—	—
					4% Listy zast. galic. Banku hipot.	4800	—	—	—
					4% » » » kraj.	400	—	—	—
					4% » » » » Tow. Kr. Ziem.	6100	—	—	—
	31700	—	78968	17		31700	—	78968	17

W Krakowie dnia 15 kwietnia 1898.

Ślęczkowski
Podskarbi.

Kreutz
Zastępca Sekretarza.

B. W. Antoniewicz
Rachmistrz.

Za zgodność z księgami i dowodami kasowymi:

Komisya rewizyjna:

N. Cybulski.

F. Kasperek.

E. Janczewski.

